

Statsforvalteren i Nordland

Årsrapport 2021

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	6
1.4 Andre forhold	6
Sted, dato og statsforvalterens signatur	7
2 Introduksjon til statsforvalterens hovedtall	8
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	8
2.2 Organisasjon og ledelse	8
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	9
2.4 Andre forhold	12
3 Årets aktiviteter og resultater	13
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	13
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	13
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	14
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	15
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	16
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	16
3.1.1.2 Understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap	23
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	25
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	26
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	27
3.1.1.6 Andre oppdrag	28
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	28
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	29
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	31
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	33
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	34
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	35
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	39
3.1.1.14 Andre oppdrag	40
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	41
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	41
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	42
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	42
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	44
3.1.2.5 Andre oppdrag	45
3.1.2.6 Miljø- og skogfaglig kompetanse i skogvernarbeidet	45

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	46
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	46
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	48
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	54
3.1.3.4 Andre oppdrag	57
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet	57
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	59
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	59
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	69
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	69
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	69
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	71
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	72
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	72
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	72
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	72
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	72
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	72
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	72
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	72
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	72
3.2.9 Landbruksdepartementet	73
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	73
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	102
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	103
3.6 Andre forhold	104
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	105
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	105
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	105
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	105
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	105
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	106
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	106
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	107
5 Vurdering av framtidutsikter	109
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	109
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	109
5.3 Andre forhold	109
6 Årsregnskap	110

1 Statsforvalterens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

2021 har, som foregående år, vært sterkt preget av Covid-19 pandemien, innflytting i nye lokaler (med større perioder på hjemmekontor) og konsolidering av organisasjonen til å best mulig håndtere totaliteten av våre faste og nye oppdrag.

Beredskapsmessig har vi utover Covid-19 håndtert vannproblemer (frost), snøskred, EKOM brudd, og andre mindre hendelser underveis gjennom året. Dette har vært løst gjennom godt og nært samarbeid med kommuner, næring og ulike aktører i fylkesberedskapsrådet.

Til tross for tidvis ekstraordinær ressursbruk, spesielt på helse- og beredskapsområdet i denne perioden, har vi klart å levere i all hovedsak godt på våre fire hovedmål. Vi har imidlertid fortsatt ambisjoner om å øke kvaliteten på enkelte områder.

Digitale arbeidsflater er stadig i utvikling og vi melder også i år at vi ser større muligheter for reduksjon i klimautslipp og kostnader ved økt bruk av digitale flater og noe mindre bruk av fysiske reiser i framtiden, spesielt ved kortere møter. Vi vil gjerne utfordre våre oppdragsgivere til å fortsatt vurdere møters egnethet for digitale flater, også post pandemi. Reiser innen fylket vil prioriteres post pandemi, da mange av våre sentrale oppgaver skjer i tett dialog med kommunene som tidvis har behov for fysiske møter for å drøfte aktuelle utfordringer, samt for gjennomføring av tilsynsaktiviteter.

Nordland har 41 kommuner, mange av disse er svært små, med landets høyeste andel i ROBEK. Demografiutfordringene øker år for år og vi har stort fokus på økt kommunesamarbeid regionvis for å sikre at kommunene er i stand til å opprettholde det lovpålagte tjenestetilbudet i framtida. De aller minste kommunene har store utfordringer i så måte. I framtiden må det sees på ulike løsninger for at disse kommunene skal kunne opprettholdes. Dette kan for eksempel bety økt grad av samarbeid eller andre former for tilrettelegging.

Ressursmessig fokuserer vi på effektivisering og oppgaveløsning på tvers av fagfelt og avdelinger for å sikre at vi er i stand til å løse våre oppdrag på best mulig måte. Vi har i 2021 hatt en større OU-prosess i tre avdelinger, der Sosial- og vergemålsavdelingen er opphørt og innlemmet i nye Oppvekst- og velferdsavdelingen og Helse- og vergemålsavdelingen. Dette er begrunnet i vårt oppdrag og behov for å se de kommunale tjenestene mer i sammenheng, og dermed øke kvaliteten på vårt arbeide i så henseende.

Økonomi

Regnskapet for 2021 viser et betydelig mindreforbruk på kroner 9 410 402,- på kapittel 0525 post 01, samt merinntekter på kapittel 3525 post 02 på kroner 49 087,-. Totalt utgjør dette et mindreforbruk på kroner 9 459 489,-.

Tilpasning til ny budsjettfordelingsmodell samtidig med pågående pandemiutfordringer har vært krevende i både 2020 og 2021.

Vi har derfor besluttet å ikke søke overført mer enn de helt strengt nødvendige øremerkede tiltak som skulle vært gjennomført i 2021. Mulig søkbart beløp for overføring til 2022 er på kr. 6 372 350,-, men vi søker om kun kr. 1 750 000,- overført til 2022. Vi ønsker å benytte 2022 til å styre driften etter den nye budsjettmodellen med minimalt overførte midler for en mest mulig tilpasset drift.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Oppfølging av koronapandemien

Krisestaben som i stor grad har bestått av ressurser fra helse- og beredskap, har brukt all sin tid på håndtering av Covid-19 og støtte til kommunene. Kriseledelsen har bestått av embetets ledergruppe, og har vært involvert i ulike oppgaver i denne forbindelse:

- samarbeid og dialog med kommunene og samordningsoppgaver opp mot kommuneoverleger/smittevernleger og kontakt med helseforetakene og det regionale helseforetaket, bl.a. i regelmessige møter flere ganger i måneden
- dialog og faste møter med overordnet helsemyndighet, bl.a. Hdir, FHI og HOD. Av ad-hoc-oppgaver som ble overført til oss har vi bidratt inn i vaksinefordeling (i samarbeid med FHI) og i fordeling av hurtigtester (i samarbeid med Helsedirektoratet).

I tillegg har det vært ukentlige møter med UDIR i store deler av perioden. Det har også vært avholdt flere møter med kommunene der tema har vært utfordringer i barnehage- og skolesektoren.

Oppfølging av kommunene

Vi har hatt et godt og tett samarbeid og dialog med alle fylkets kommuner og regionale aktører.

Planforum har vært digitalt, noe som har fungert meget bra. Det har vist seg å være en svært effektiv møteform i et langstrakt fylke med store geografiske avstander. Flere andre faste fysiske dialogmøter er avviklet digitalt. Dette med meget god erfaring som en vil bygge videre på. Den årlige plankonferansen ble gjennomført med fysisk deltagelse fra kommunene.

Møtene med kommunene har også i stor grad vært avviklet som planlagt. Dette med en blanding av digitale og fysiske møter. Innen landbruk- og reindrift ble det avviklet en fysisk konferanse med kommunene som målgruppe. Det har i tillegg vært gjennomført en rekke kortere webinarer med faglig innhold. Dette har også vist seg å være effektivt, og med høyere deltagelse enn med krav om fysisk oppmøte. Kontrollvirksomheten av kommunene innen landbruk er gjennomført som planlagt, på tross av pandemien.

Oppfølging av prioriterte kommuner i øykommunesamarbeidet, Lofoten og Sør-Helgeland

Øykomuneprosjektet gjennomføres for kommunene Træna, Røst og Værøy, altså kommune med særlige avstandsulemper. Kommunene samarbeider på en rekke områder, men først og fremst innenfor utarbeidelsen av samfunnsdel i kommuneplanen og annen samfunnsutvikling. Statsforvalteren i Nordland finansierer prosjektet sammen med kommunene. Alle fagavdelinger ved Statsforvalteren har bidratt samlet og koordinert inn i prosjektet, noe som er godt mottatt i kommunene. Vi ser allerede resultater gjennom økt samarbeid mellom deltakerkommunene og en betydelig økt kvalitet i plan og beslutningsdokumentene for flere av kommunene.

Statsforvalteren i Nordland følger opp kommunene både i Sør Helgeland og i Lofoten gjennom utstrakt dialog og oppfølging av enkeltkommuner, regionale fora og flerkommunale prosjekter som Digitale Helgeland og Ressurskrevende tjenester i Lofoten. Vi deltar på styringsgruppemøter i prosjektene som observatører, noe som i enkelt tilfeller har sørget for fremgang i fellesprosjektene.

Pådriver for samordning og oppfølging innenfor alle våre ansvarsområder

Vi samordner statlige tilsyn og forvaltningsrevisjoner i kommunene gjennom å være en aktiv pådriver i bruken av Tilsynskalenderen.

Prioritere arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap

Arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap har hatt høy prioritet i 2021. Mye av beredskapsressursene har vært benyttet til pandemihåndtering. I perioder der det har vært mindre press i pandemihåndteringen (mai til oktober) har fokuset vært på tilsyn, veiledning og opplæring av kommuner. Det er noen oppgaver som vi ikke har fått gjennomført i år grunnet pandemien. Disse er spesifisert under hvert oppdrag.

Særlige satsninger:

Følge opp barnevernsreformen, ny EMD-praksis samt innsats mot vold og overgrep:

Vi har hatt fokus på tema innen barnevernsreformen i vår dialog med kommunene i Nordland i 2021. Dette gjennom dialogmøter med enkeltkommuner (både fysisk og digitalt), på konferanser som vi har arrangert og i månedlige Teamsmøter med kommunene samlet. I arbeidet med å informere om reformen har vi også hatt samarbeid med Bufetat region nord samt KS Nord-norge. Det vises til årsrapportens punkt 3. Vår vurdering er at kommunene i Nordland er kjent med intensjonene bak reformen og de endringene som kommer. Det er mange endringer både i lovgivning, rettspraksis (EMD), ansvar og finansiering. Alle endringene gjør at behovet for kompetansetiltak på oppvekstfeltet fremdeles vil være stort i 2022. Enkelte kommuner, særlig de små, vil være sårbare mht. at utfiftene på barnevern kan bli høyere enn budsjettet når kommunene nå får økt ansvar for egne kostnader.

Statsforvalteren har hatt tett dialog med kommunene, og flere kommuner har startet arbeidet med handlingsplaner mot vold og overgrep, også knyttet til barnevernsreformen. Vi har bl.a. hatt fokus på å gjøre kommunene kjent med de voldsforebyggende verktøy "Jeg vet" og "Snakke sammen". Det vises til nærmere beskrivelse i årsrapportens punkt 3.3.

Jobbe for likeverdige helse- og omsorgstjenester og bedre folkehelse

Koronapandemien har illustrert behov for robusthet i tjenestene og på alle tjenesteområder innenfor helse- og omsorgstjenesten. Effekten av pandemien har vært ulik på de ulike gruppene og inntrykket har dessverre vært at kommunene ikke har hatt tilstrekkelig kapasitet og beredskap i sin organisasjon til å kunne levere på alle de nødvendige tjenestene. Bildet er sammensatt. Kommunene hadde planer og var nok organisert slik at en pandemiscenario med pandemisk influensa kunne blitt håndtert på en god måte. Når scenariet imidlertid ble med et annet virus og med tilhørende behov for TISK så har det utfordret alle aktører på nye måter. Varigheten av pandemien og slitasjen på personellet har hatt sine virkninger. Alle kommuner har begrenset med ressurser og i områder som allerede før pandemien hadde utfordringer med å rekruttere kvalifisert personell så ble en vanskelig situasjon til en enda vanskeligere situasjon. Utfordringer knyttet til vikarer og mobilitet inn og ut fra andre land ble en tilleggsfaktor i dette. For en del kommuner ble det derfor helt nødvendig å flytte de ressursene som det var fysisk mulig å mobilisere internt i egen organisasjon. Flere steder ble det derfor gjort rokkeringer fra skolehelsetjeneste (helsesykepleiere) ved at disse ble flyttet inn i TISK-arbeid fordi man mente at behovet var mer presserende der.

Bidra til å styrke kvaliteten på vergemålsområdet:

Å ha gode prosedyrer for å sikre vergehavers selvbestemmelse både ved opprettelse av vergemål og ved senere avgjørelser har hatt fokus hos Statsforvalteren i Nordland, både internt hos egne saksbehandlere og med hensyn til oppfølging av vergene. Saksbehandlingstiden er også noe vi hele tiden følger opp, da vi anser denne som en viktig del av kvalitetsutviklingen. Det vises til nærmere redegjørelse i årsrapportens punkt 3.1.3.5 og 3.1.3.6.

Føre tilsyn innen helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

Pandemien har gjort det krevende å føre tilsyn med de kommunale helse- og omsorgstjenestene siden de har hatt stort fokus på å hindre/reducere smitte. Vi har hatt tett dialog med de barne- og ungdomspsykiatriske klinikkene i fylket gjennom det siste året. Dette fordi det har vært stort trykk på dem gjennom henvisninger fra kommunene og motsatt vei har de rapportert om pasienter som kommer til dem som har vært svært syke. Gjennom oppfølgingen vår har vi etterspurt pakkeforløpene og hvordan de brukes som strukturelle verktøy og vi har også lagt vekt på behovet for at helsefelleskapene blir brukt som en arena for spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten for å møtes og utforme tjenestemodeller der både fastleger og pasienter/brukere gis muligheter for å påvirke løsningene som velges. Tilsyn vi har gjennomført med tvungen somatisk helsehjelp har avdekket at det i flere kommuner er liten kompetanse på området og at tjenestene ikke er robuste nok, sett opp mot kontinuitetsplanlegging.

Vi gjennomførte 18 av 21 pålagte institusjonstilsyn på barneverninstitusjoner i Nordland. Vi gjorde grundige ROS analyser i forbindelse med de tre institusjonstilsynene som ikke ble gjennomført, der institusjonens situasjon ble vurdert opp mot våre andre oppgaver og kapasitet. Videre har vi gjennomført tilsyn med to barneverntjenester i Nordland i 2021.

Landsomfattende tilsyn med sosiale tjenester ble gjennomført som en undersøkelse i samsvar med føringer fra Helsetilsynet. Statsforvalteren i Nordland gjennomførte fire slike undersøkelser i 2021 og i tillegg ett hendelsesbasert tilsyn. Selv om vi ikke nådde målkravet i volum, mener vi at tilsyn/undersøkelser og vår oppfølging har medført endringer i kommunene som er positive for befolkningen som har behov for tjenester fra NAV.

Følge opp målsettingene for kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Statsforvalteren har lagt til rette for at kommunene skal komme i gang med kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis på flere måter. Temaet har vært tatt opp på møtene med samarbeidsforum gjennom året. Vi har gjennomført en prosess hvor vi har gått fra å ha to samarbeidsforum (ett for Rekom og ett for Dekom), til å ha ett felles forum for Rekom, Dekom og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, fra høsten 2021. Det er opprettet tre fagutvalg under samarbeidsforum – ett for barnehage, ett for grunnskole og ett for videregående, hvor alle kompetansenettverkene, PPT, organisasjoner og Nord Universitet er representert, i tillegg til Statped og Sametinget ved behov. Opprettelse av fagutvalgene har vært viktige for å sikre tilstrekkelige arenaer for faglige drøftinger og analyse av tiltak som vil kunne bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller i barnehage og skole.

Statsforvalteren har tett dialog med skoleeiere, kompetansenettverkene, og PP-tjenestene i fylket, og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er jevnlig tema i disse møtene. I oktober 2021 gjennomførte vi seks regionale samlinger om statlige kompetanseordninger, hvor Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis ble viet mest plass. På disse samlingene deltok også Statped med innlegg om sin rolle i arbeidet. Målgruppe for samlingene var barnehagemyndighet, PPT-ledere og barnehage-/skoleeiere, og tanken var å få kommunene i gang med eget analyse- og kartleggingsarbeid. På samlingene løftet vi også frem oppvekstreformen, og pekte på muligheten for å se sammenhengen mellom denne og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis – særlig det som handler om tidlig innsats, forebygging, tverrfaglighet og laget rundt barnet, og samordning av tjenester.

Under gjennomføringen av de regionale konferansene, i samarbeidsforum og i PPT-nettverkene, er kommunene gjort kjent med at kompetanseløftets målgruppe favner bredt, og at arbeidet bør ses i sammenheng med barnevernreformen. Likevel ser vi gjennom rapporteringen at det bredere laget rundt barnet i varierende grad er tatt inn, og sammenhengen med barnevernreformen kommer kun frem i rapporteringen fra to (av åtte) kompetanseregioner. Vi antar at dette skyldes at kommunene fortsatt er i kartleggings- og analysefasen, og at kommunen i større grad vil se sammenhengen mellom barnevernreformen og laget rundt barnet tydeligere når kommunene kommer lenger i prosessen. Statsforvalteren vil følge opp temaet i møter med kommunene.

Vår vurdering av arbeidet er at de fleste kommunene og fylkeskommunen, fortsatt er i analyse-/kartleggingsfasen, men vi ser at arbeidet er i gang ute i sektor.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Internt

2021 har også vært sterkt preget av pandemi. I tillegg jobbet vi mye med innflytting og tilpasninger i nye lokaler. Begge påvirket sluttresultatet. Pandemien medførte 70 % lavere kostnader til reise og diett, men for enkelte medarbeidere mye overtid og fleksitid.

Hjemmekontor og lavere reiseaktivitet førte til mer tid til saksbehandling, som forklarer at avvik på resultatoppnåelse ikke har blitt påvirket i stor grad. Vi er allikevel ikke helt tilfreds med den samlede kvaliteten i våre tjenester, noe vi søker å oppnå etter pandemien.

Sykefraværet gikk marginalt opp igjen etter et historisk lavt nivå i 2020. Smittetrykket i vårt fylke har vært forholdsvis lavt og oversiktlig i 2021, og pandemifravær har ikke vært kritisk for vår virksomhet.

Parallelt med ordinær drift og pandemihåndtering, har vi flyttet inn i nye lokaler. KMD ga en tilleggsbevilgning også i 2021 for ekstra kostnader i forbindelse med flytting. Denne bevilgningen - sammen med lavere driftskostnader grunnet pandemien er blant hovedårsakene til mindreforbruket vi endte opp med i 2021.

Eksternt

Gjennom året måtte kommunene bruke svært mye av sin totale kapasitet på å håndtere koronapandemien. Dette ble prioritert høyt fra Statsforvalteren. Samtidig har det vært nødvendig å følge med og følge opp at nødvendige tjenester til sårbare grupper ikke ble nedprioritert som ledd i omdisponering av ressurser. Statsforvalteren har derfor opplevd mulighetsrommet for dialog og oppfølging av ulike utfordringer som betydelig mindre også i 2021 sammenliknet med et normalår. En konsekvens av det er at flere av oppdragene ikke har latt seg løse på en optimal måte og enkelte oppgaver har ikke latt seg gjennomføre i det hele tatt.

Nærdialogen med kommunene er viktig, særlig ift. små og ressursvake kommuner. Vi har i 2021 bidratt til å få satt i gang et prosjekt som omfatter de tre minste øykommunene i fylket hvor en skal se på status og utfordringer, samt å finne strategier for å kunne opprettholde disse viktige øysamfunnene også i fremtiden.

1.4 Andre forhold

Husbankforsøket

Statsforvalteren i Nordland har utredet hvordan forsøket med overføring av oppgaver fra Husbanken best kan gjennomføres.

Utredningens plan er gjennomført. 5 årsverk ble overført fra Husbanken region Nord, Bodø kontoret fra 1. september 2021. 4 ansatte og 1 vakant stilling

ble fordelt med 2 ansatte til Kommunal og Beredskapsavdelingen. 3 årsverk er lagt til Oppvekst og velferdsavdelingen, etter justering i en OU- prosess i embetet.

Koordineringsembete for HR

KMD besluttet i 2021 å tilbakeføre fagansvaret for HR og økonomi fra STAF til embetene. Nordland fikk ansvaret for å ivareta det overordnede fagområdet HR, mens SF Innlandet fikk ansvaret på økonomiområdet. Vi i Nordland er glad for tilliten og oppgaven som er gitt, men som krever mye ressurser til forventningsavklaringer, etablering og nivellering både mot øvrige embeter og samarbeidsparter. Midler gitt i supplerende tildeling til oppgaven ble ikke disponert i 2021 grunnet krevende rekrutteringsprosess. Oppgaven er allikevel ivaretatt og det er enighet om at midlene overføres til 2022 med mål om å tilføre fagnettverkene i alle embeter tilknyttet HR nødvendig faglig påfyll. Koordineringsembetene samarbeider fortløpende og godt, og vi har stor tro på at dette skal gi en merverdi for alle embetene.

Sted, dato og statsforvalterens signatur

Bodø, 25/2 - 2020

Tom Cato Karlsen, statsforvalter i Nordland

2 Introduksjon til statsforvalterens hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalterens samfunnsoppdrag består i å være Kongens og regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Dette skal skje i nært samarbeid med våre 41 kommuner, der hensynet til det kommunale selvstyret også skal tillegges stor vekt. Embetet utfører sektoroppgaver for 11 departementer med tilhørende direktorater.

Samfunnsoppdraget er oppsummert i embetets visjon:

-virker til Nordlands beste

Statsforvalterens myndighet og ansvar er definert gjennom fire hovedmål i virksomhets- og økonomiinstruksen for 2021.

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Rettsikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsestjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Samarbeid

Statsforvalteren har ett tett samarbeid med flere fylker, og deltar i mange ulike samarbeidsorganer. Samarbeidet med fylker er mest omfattende med Troms og Finnmark og Trøndelag. Vi samarbeider også med de nordligste fylkene i Sverige og Finland gjennom et nettverk kalt Governors North. Statsforvalteren har omfattende samarbeid med statlig regionale virksomheter, slik som Universitetet Nord, IMDI, NAV, Husbanken, Statped, Regionale kompetansesenter som RVTS, Barnehuset, Mattilsynet, Vegvesenet og Helse Nord. I tillegg samarbeider vi med fylkeskommunen, Innovasjon Norge og KS Nord-Norge.

Innen samfunnsikkerhet har vi også i pandemiåret 2021 hatt et meget nært samarbeid med politiet, Forsvaret, Sivilforsvaret, Heimevernet og øvrige beredskapsmyndigheter.

Samarbeidet med Mattilsynet er videreutviklet innen landbruksforvaltning og reindriftsforvaltning.

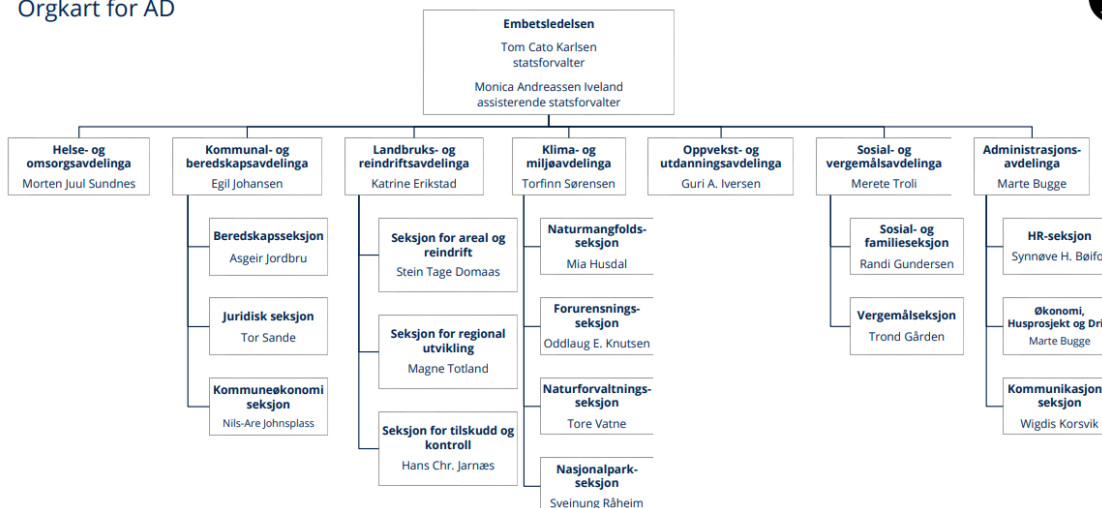
Vi samarbeider om demografiske utfordringer med KS, Helse Nord og Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Vi har et godt samarbeidsforhold med Nordland fylkeskommune på mange ulike nivå og fagretninger.

2.2 Organisasjon og ledelse

Orgkart for AD

Statsforvalteren i Nordland har 180 medarbeidere fordelt på 152,3 årsverk, og er lokalisert på sju steder i fylket. Hovedkontoret er i Bodø, men i tillegg har embetet kontorer i Mosjøen, Storjord i Saltdal kommune, Vega, Trofros i Grane kommune, Reine i Lofoten og Sortland i Sortland kommune.

Embetet er pr 31.12.21 organisert i syv avdelinger og ledes av statsforvalteren, assisterende statsforvalter, avdelingsdirektører og underdirektører. Strategisk ledergruppe består av embetsledelse og avdelingsdirektører, og de møtes ukentlig.

Avdelingene er pr 31.12.21 ulikt organisert: Noen er seksjonert, - andre ikke. Avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne avdelinger. Underdirektører/seksjonsledere har delegert fag- og personalansvar.

Ledelse på alle nivå i embetet er basert på lederplattformen i staten og konkretisert gjennom vår egen Lederplakat. I november hadde vi en ledersamling som hadde fokus på utarbeidelse av vår overordnede virksomhetsplan for 2022.

I «normalår» har vi ledersamlinger for alle ledemivå 4 - 6 ganger i året, der fokus er på ledelse som eget fag og kompetanseheving både individuelt og som avdelingsledelse. I 2021 hadde vi ingen slike samlinger, begrunnet i flytteprosess, pandemirestriksjoner og at vi avventet lederutviklingsprogram fra DFØ.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Statsforvalteren i Nordland ble i 2021 bevilget over kapittel 0525 post 01 totalt kr. 127 447 000. Embetet har i 2021 hatt merinntekter på kr 49 087. Resultatmessig endte embetet opp med et mindreforbruk på kr. 9 410 402 på kapittel 0525 post 01. totalt med merinntektene blir dette et totalt mindreforbruk på kr. 9 459 489. Dette er noe større mindreforbruk enn estimert per 2 tertial.

Årsakene til det store mindreforbruket er mange, blant annet øremerket tildeling fra KMD på 1,9 mill, for dekning av kostnader i forbindelse med innflytting i nytt kontorbygg. Disse midlene har vi ikke klart å benytte fullt ut, da ansatte har hatt hjemmekontor i store deler av året og vi har dermed ikke fått til en normal innkjøring av nybygg.

Vi har i 2021 hatt unormalt stor turnover, som igjen har ført til kortere og lengere vakanser. Også mottatte Nav-refusjoner har vært betydelige, og foruten foreldrepermisjoner er disse ofte vanskelig å disponere godt. I tillegg har situasjonen med Covid-19 medført betydelig lavere aktivitet på de fleste fagområder i 2021.

Mindreforbruket og analyse av årsakene medfører at vi har levert en noe lavere kvalitet på våre tjenester enn vi ønsker.

Husleie utgjør 9,9 % av driftsutgifter for 2021, dette er en reduksjon fra 2020 og skyldes endring i bokføringsprinsippet, der husleierefusjoner i 2021 skal føres som utgiftsrefusjon, mens dette ble bokført som inntekt i 2020.

I 2021 har embetet belastet i underkant av 28,5 mill. kr. i lønnskostnader over fagkapitler. Dette er en økning på ca. 3 mill. kr. fra 2020. Det er flere grunner til dette, blant annet lokale lønnsjusteringer, nye oppgaver på departementsområdene og beløpsmessige større tildelinger i 2021.

Embetet har per desember 2021 180 ansatte, dette er en økning på 12 fra 2020. Totalt antall årsverk i 2021 er økt med 2,3 fra 2020. Antall ansatte står ikke i forhold til økning i antall årsverk, og skyldes ansettelse sent på året blant annet i Husbankforsøket og ulike prosjekter - altså flere ansatte enn årsverkeffekt.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	9 459.5
Budsjettavvik (%)	7.4 %

Betydelig større mindreforbruk i forhold til 2020. Årsaken til dette er sammensatt av flere momenter. Covid-19 situasjonen har medført lavere reise- og møtevirksomhet enn planlagt. Embetet har i 2021 hatt stor turnover. Stillinger har blitt stående vakante i perioder mens rekruttering har pågått.

Husleie

Husleie (tusen kr)	11 645.0
Husleie (% av driftsutgifter)	9.9 %

Betydelig nedgang i husleieutgifter i forhold til 2020, og nå mer på et normalnivå. Endringen har sin årsak at vi i en overgangsperiode i 2020 måtte betale husleie for to kontorsteder i Bodø. Mye av nedgangen skyldes også endring av bokføringsprinsippet der utfakturert husleie til STAF fra 2021 skal føres som en utgiftsreduksjon på husleiekonti, mot at det i 2020 ble bokført på inntektskonti.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	71 170	46 303	24 867

Merk at journalposter fra vergemål i perioden 1.10.-31.12.21 ikke er medregnet grunnet indekseringsfeil i basen til SRF. Antall journalposter i ePhorte har altså holdt seg relativt stabilt sammenliknet med 2020.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
052501	118 037
052521	4 812
Post 01 (unntatt 052501)	19 942
Post 20-29 (unntatt 052521)	81 136
Post 30-39	10 312
Post 40-49	417
Post 60-69	118 067
Post 70-79	50 495
Post 80-89	2 780

Endringer 052501- Nedgang tilskrives et større mindreforbruk i 2021 enn i 2020. Endringer 052521 - Noe høyere aktivitet på interne prosjekter enn i 2020. For post 20-29 har det vært en vesentlig økning fra 2020, økningen tilskrives belastningsfullmakter gitt på HODs områder kappost 076521. På post 30-39 har det vært en liten økning i 2021, dette tilskrives belastningsfullmakter gitt av KLD. For de andre postene er det beskjedene endringer fra 2020.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 752.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.5 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	702.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	5.1 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 050.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	4.2 %
Antall legemeldte sykedager for menn	630.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	4.6 %
Avtalte arbeidsdager for menn	13 827.5
Antall legemeldte sykedager for kvinner	802.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	3.2 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	24 753.4
Antall egenmeldte sykedager for menn	72.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.5 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	248.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.0 %

Samlet sykefravær har steget med 0,8 % i 2021. Fra 3,7% i 2020 til 4,5% i 2021, mens det egenmeldte fraværet er 0,1 prosent lavere i år. Også i 2021 har det sykmeldte fraværet for menn gått opp. I 2021 var menns legemeldte fravær 5,1% mot 3,2% i 2020. Økningen er et utslag av tilfeldigheter og som alle fravær, følges de tett opp av leder. Vi har ingen bekymring tilknyttet sykefraværet for øvrig.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Arslønn kvinner	Arslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	120.0	66.7 %	60.0	33.3 %	661 799.0	702 101.0	94.3 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	5.0	55.6 %	4.0	44.4 %	992 200.0	1 092 495.0	90.8 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	15.0	55.6 %	12.0	44.4 %	825 853.0	794 146.0	104.0 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	64.0	66.0 %	33.0	34.0 %	648 189.0	660 616.0	98.1 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	32.0	76.2 %	10.0	23.8 %	577 184.0	584 800.0	98.7 %
Kategori 5: Kontorstillinger	4.0	100.0 %	0.0	0.0 %	528 275.0	0.0	
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0	0.0 %	1.0	100.0 %	0.0	578 000.0	0.0 %
Kategori 7: Lærlinger	0.0		0.0		0.0	0.0	

I kategori 1 gir det utslag at både statsforvalter og fylkeslege er menn. Gjennomsnittslønn i kategori 2 gir et svært misvisende bilde. Assisterende fylkesleger (i hovedsak kvinner) er plassert i denne kategorien og drar opp gjennomsnittslønn betydelig. Vi har ellers stor grad av likelønn mellom kvinner og menn.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Totalt antall årsverk	152.3
Totalt antall årsverk for kvinner	96.6
Totalt antall årsverk for menn	55.7
Totalt antall årsverk for faste stillinger	142.7
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	9.6
Sum andel administrasjon	4.7 %
Økonomi	2.2
Lønn	0.8
Personal	3.0
Resepsjon/sentralbord	0.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	1.2
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Vi har økt med 2,3 årsverk, mens antall ansatte er økt med 12. Ulike prosjekter, særlig på klima- og miljøområdet, samt Husbankprosjektet er medvirkende årsaker til økningen i antall ansatte. Disse har kommet inn sent på året, og gir derfor mindre utslag på årsverkstillingen.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Turnover i prosent	10.7 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	168.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	18.0
Totalt antall ansatte som sluttet	25.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	4.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	21.0

Vår turnover er stabil sammenliknet med 2020. Mange av de som velger å slutte hos oss og gå over i andre stillinger begrunner dette med tilbud om høyere lønn. Som hos mange andre virksomheter har pandemi skapt noe bevegelse i arbeidsstokken. Vi har også flyttet i nytt bygg, og det kan være en endring som har bidratt til at medarbeidere har ønsket å benytte anledningen til å gjøre noe annet yrkesmessig. Vi praktiserer sluttsamtaler med våre ansatte som har sagt opp, men har ikke gjort en systematisk kartlegging for å avdekke årsaker. Vår turnover er høyere enn de fleste andre embeter.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	120	60	180
Sum antall deltidsansatte	7	1	8
Sum antall midlertidige ansatte	12	2	14
Sum antall ansatte med personalansvar	12	15	27
Ufrivillig deltid	0	0	0

Vi har en kvinneandel på 2/3 av våre ansatte. Dette er vi bevisst på i rekruttering. Når det gjelder antall ansatte med personalansvar så er fordelingen motsatt - flest menn (15, mot kvinner 12). Vi har ingen ufrivillig deltidsansatte. Midlertidig ansatte skriver seg både fra prosjekter og andre oppdrag av midlertidig art. Vi erfarer at for kandidatene som kommer inn i midlertidige stillinger er det en fin mulighet til å få erfaring fra Statsforvalteren og få relevant arbeid knyttet til sin utdanning. De ville i mange tilfeller ikke nådd opp i konkurranse om en utlyst stilling. Med bakgrunn i erfaringen de har fått fra Statsforvalteren blir de mer attraktive på arbeidsmarkedet. Vi søker å benytte midlertidige ansettelse så lite som mulig, men denne positive effekten av midlertidig ansettelse får lite oppmerksomhet.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	117 988.0
Administrativ kostnadsdekning	5 600.0
Brutto driftsutgifter	123 588.0
Lønn 052501	96 615.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	78.2 %

Embetet har i 2021 hatt noe nedgang i driftsutgifter i forhold til 2020, dette har sin årsak i at det i 2020 påløp ekstra kostnader for innflytting i nye kontorlokaler. Vi har i 2021 også innhentet noe mindre administrativ kostnadsdekning enn i 2020, dette ut fra redusert aktivitet og besparelser pga. Covid-19 situasjonen, slik at vi ikke har hatt behov for å hente inn så mye. Lønnsutgiftene på 052501 har hatt en økning på over 6 millioner, dette skyldes generell lønnsøkning og overføring av ansatte fra Husbanken.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Sum antall ansatte	180
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	13
Antall ansatte 30 - 39 år	36
Antall ansatte 40 - 49 år	46
Antall ansatte 50 - 59 år	59
Antall ansatte over 60 år	26
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	26
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	651
Antall kvinner i foreldrepermisjon	5
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	20
Dagsverk foreldrepermisjon menn	404
Antall menn i foreldrepermisjon	4

Alderssammensetningen i embetet har holdt seg stabil fra 2020 i aldersgruppene opp til 50 år. Aldersgruppen 50 - 59 år har en økning fra 45 ansatte i 2020 til 59 ansatte i 2021. En del av disse vil i løpet av året flytte seg over i aldersgruppen over 60 år. Der har vi pr 2021 26 ansatte. Dette er en betydelig andel ansatte som har økte rettigheter hva angår seniordager og ekstra ferieuke. Dette påvirker oppdragsløsning og øvrige ansatte.

2.4 Andre forhold

Leiekontrakten for Statens hus i Bodø gikk ut ved årsskiftet

2020/2021 og vi har siden 2018 jobbet frem prosessen mot innflytting i nye lokaler - Byporten.

Vi har internt engasjert prosjektledere i store deler av denne perioden. Flytteprosessen har vært omfattende og ressurskrevende, men vi mener å ha kommet godt i mål. Både med avhending av tidligere bygningsmasse med inventar, ivaretagelse av alle medarbeidere i prosess mot nye lokaler som krever nye arbeidsmetoder og samarbeid mot ny huseier og leverandører.

Frem til høsten 2021 brukte 1,6 årsverk utelukkende til fullføring av flyttingen, inkludert arkivering av alle plandokumenter.

Under andre forhold er det også viktig å kommentere at embetet i 2021 fikk overført ansatte og oppgaver fra Husbanken. I dette prøveprosjektet fikk vi overført fem stillinger, men bare fire var besatt ved overtakelsen. Den ene stillingen ble stående vakant ut 2021, men er nå rekruttert. Embetet fikk også tilført midler for tilbakeføringen av oppgaver fra STAF, her ble SFNO tildelt oppgaven som koordinatorembete for HR-oppgaver. Ut fra at denne oppgaven ble overført et stykke ut i året, fikk vi ikke rekruttert ny medarbeider for de overførte midlene i 2021. Stillingen er nå besatt.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Kommunal og beredskap

Året har vært preget av pandemi og håndtering av denne. Det har vært nær og hyppig kontakt med kommunene hvor løpende, nye og endrede nasjonale koronastراتيجier har vært tema. I de mer "åpne" periodene er det gjennomført fysiske møter, kurs og konferanser. For øvrig er kontakten med kommunene gjennomført på digitale plattformer.

Vi ser at kommuner i Nordland har utfordringer som følge av manglende kapasitet og kompetanse. Kommunene er imidlertid flinke til å hjelpe hverandre. Flere kommuner har, og ligger an til å få økonomiske utfordringer. Dette vil kreve stor oppmerksomhet fremover.

Landbruk og reindrift

Statsforvalteren arrangerer jevnlig konferanser for kommunal landbruksforvaltning der nasjonal politikk formidles. Det ble i 2021 gjennomført en to-dagers konferanse med tittelen: *Landbruksforvaltning i Nordland - framtidens ressurser i dine hender*. Tema for konferansen var Arealforvaltning, Klima og miljø og Næringsutvikling. I tillegg ble det gjennomført et reindriftseminar hvor også nasjonal politikk ble formidlet.

Statsforvalteren utarbeider årlig en omfattende veileder (tidligere forventningsbrev) til kommunene på landbruks- og reindriftsområdet. Denne omfatter hele porteføljen på dette området, der også nasjonal politikk og nasjonale retningslinjer formidles. Veilederen blir godt mottatt av kommunene, og vårt inntrykk er at den brukes jevnlig. Nasjonal politikk formidles også gjennom vår behandling av arealsaker. Det ble i 2021 jobbet fram en revidert jordvernstrategi basert på nasjonal politikk. Denne ble både sendt på en innspillrunde før planarbeidet startet, samt en høringsrunde før vedtak.

Oppvekst, barnevern og helse

Barnevernreformen har vært et viktig innsatsområde, som også vil fortsette i 2022. I samarbeid med Bufetat region nord, KS Nord-Norge har vi hatt dialog med kommunene omkring endringene med reformen og føringer gitt fra BFD og Bufdir.

Gjeldende retningslinjer under pandemien og viktigheten av lavest mulig tiltaksbyrde for barn og unge, samt ivaretagelsen av utsatte barn og unge har vært gjennomgående tema i vår kommunikasjon med sektor i 2021. Vi har formidlet dette gjennom brev og i digitale møter både med flere fagenheter i kommunene samt i kommunemøter angående pandemisituasjonen og i fylkesberedskapsrådet.

Vi har veiledet barneverntjenestene, helsesektoren, barnehageeiere, barnehagemyndighet og skoleeiere.

Tiltakene har etter vår vurdering bidratt til at kommunene i Nordland har hatt fokus på å beskytte utsatte barn og unge for inngripende tiltak gjennom pandemiåret 2021.

Helse og omsorg

Statsforvalteren har gjennom 2021 jobbet videre med etablering av helsefelleskap. Det har vært krevende siden både kommuner og helseforetak har brukt veldig mye av sin kapasitet på å håndtere og følge opp koronapandemien. Helsefelleskap er nå etablert i to av sykehusregionen i fylket og under etablering på Helgeland.

Fastlegeordningen fungerer ikke i Nordland og dette har blitt ytterligere forverret som en konsekvens av vansker med å skaffe vikarer og mindre mobilitet av personell/vikarer til/fra våre naboland. Statsforvalteren har oppfordret kommunene til å løfte fastlegeordningen inn i det interkommunale samarbeidet i helsefelleskapene.

Klima og miljø

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser skal ivaretas i kommunal planlegging. Fortsatt er det utfordringer knyttet til at kommunene ønsker å prioritere hensyn til næringsinteresser på bekostning av miljøverdier, og at konsekvensutredningene er mangelfulle. SFNO legger vi stor vekt på at kommunene må utarbeide arealregnskap og bruke dette i sin planlegging. Vi utfordrer også kommunene systematisk på å følge opp bærekraftmålene i planleggingen. Vi prioriterer å støtte det kommunale arbeidet med oppfølging av bærekraftmålene gjennom bruk av skjønnsmidler.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Pandemien har bidratt til at samhandlingen på helse og beredskapsområdet har utviklet seg mye.

Samarbeid/samordning med våre kollegaer i andre regionale virksomheter er opprettholdt gjennom pandemien.

Samarbeidsprosjektet Boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging mellom Statsforvalteren og Husbanken ble avsluttet med erfaringskonferanse høsten 2021.

Arbeidet med Nasjonal tilsynskalender har gått sin gang og tar en del ressurser.

Samordning av innsigelser til arealplaner foregår i henhold til innarbeidede og omforente rutiner og bidrar langt på vei til forutsigbare og effektive

planprosesser.

Tilsyn på forurensningsområdet: Det har ikke vært aktivitet på regional samordning av HMS tilsyn i 2021, utover den samordningen som skjer gjennom registrering i nasjonal tilsynsdatabase.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

Vårt arbeid med rettsikkerhet er viktig og ivaretas bl.a. gjennom veiledning og uttalelser, klagebehandling og lovighetskontroller. De siste årene har mye ressurser blitt brukt til å svare ut spørsmål og problemstillinger knyttet til pandemihåndtering. Ellers har aktiviteten vært normal, men slik at vi i større grad benytter digitale plattformer i kontakten med kommunene. Vi har inntrykk av at Statsforvalterens rolle som rettsikkerhetsinstans er viktig og blir satt stor pris på i fylket. Forholdet mellom kommune og stat og hvor langt statens styringsrett går i forhold til det kommunale selvstyret er imidlertid en stadig tilbakevendende problemstilling.

Kommunal

Statsforvalterens rolle som rettsikkerhetsmyndighet ivaretas hovedsakelig som klageinstans på ulike forvaltningsområder. Ved at det lokale selvstyret er styrket både i Grunnlov og forvaltningslov legger dette naturligvis føringer for vår overprøving av kommunale vedtak fordi dette hensyn skal gis stor vekt.

Arealforvaltningen i Nordland kan sies å i for stor grad bygge på dispensasjoner der saksbehandlingen med høring og begrunnelse ikke alltid foregår i henhold til plan- og bygningsloven. Med mindre slike vedtak påklages av enkeltpersoner eller sektormyndighet vil ikke slike vedtak bli underlagt kontroll.

Dette er forhold SFNO er oppmerksom på og formidler til kommunene i forbindelse med dialog og klagebehandling.

Klima og miljø

Vi har i 2021 gjennomført en rekke webinarer på fagområder der vi har oppfattet at kommunene er svake og ønsker veiledning på rettsanvendelse og regelverk. Det har vært god deltagelse og god respons. Både små og store kommuner har deltatt, selv om vi i utgangspunktet vurderte dette som støtte for mindre kommuner med liten administrasjon. Av fagområder som er dekket kan vi nevne: forberedelse i klagesaker, behandling av avløpsøknader, tilsyn med avløpsanlegg, vedlikehold og registrering av grunnforurensningslokaliteter, kommunens myndighet og virkemidler i forsøplingssaker, dispensasjoner etter plan- og bygningsloven.

Landbruk og reindrift

Statsforvalteren har informert kommunal landbruksforvaltning om gjeldende nasjonale mål, strategier og prioriterte satsinger gjennom fagsamlinger og møteaktiviteter, både fysisk og via Teams. På skogbruksområdet har vi arrangert kurs for nytilsatte og vi har arrangerte i lag med Skogkurs et webinar i 2021 for kommunene der tema var skogfond og den nye skatteordningen for skogeiere. Det har også i 2021 blitt informert om ekstraordinært tilskudd til planting og tiltakspakke for skogbruket på bakgrunn av Covid-19.

Det er brukt relativt mye ressurser på kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift i 2021. Oppmerksomhet har vært rettet mot produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, der handteringen av saker som gjelder dyrevelferd inngår. Det er gjennomført to regionale samlinger for kommunene med tema tilskuddsforvaltning og avkorting.

En del av hensikten har vært å få til en bedre harmonisering og derved styrke rettsikkerheten i den kommunale landbruksforvaltningen. Her ser vi en bedring, men det er fortsatt noe å gå på. En overordnet vurdering for 2021 er at det fortsatt er behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Vi ser imidlertid en forbedring i bruken av de virkemidler som regelverket for de ulike tilskuddsordningene åpner for.

Ellers ser vi at mange kommuner sliter med ressursmangel på landbruksområdet. Det er stort sett bare en eller to ansatte med ansvar for hele tilskuddsforvaltningen i kommunen. Vi har også et inntrykk av at nærhet til søkerne kan være en utfordring ved kommunen sin kontroll av søknader. Det er vår vurdering at forsterket innsats fra vår side har bidratt til bedre saksbehandling i kommunene, men at det fortsatt er forbedringspotensiale.

Hovedinntrykket er at kommunene stort sett forvalter ordningene i tråd med regelverket. I enkelte kommuner finner vi likevel avvik knyttet til habilitet og merknader som går på manglende rutiner for risikobasert kontroll av søknader om produksjonstilskudd.

Selv om kommunene alt overveiende gjør et godt arbeid i sin saksbehandling, er det vår vurdering at det gjenstår noe i forhold til harmonisering for å få til likebehandling og ivareta rettsikkerheten. Innen produksjonstilskudd gjelder dette særlig saker om størrelsen på avkortninger. Kommunene strever med å finne riktige nivåer her, noe som har sammenheng med at regelverket er skjønnspreget.

Resultatet blir at noen kommuner avkorter og andre ikke i sammenliknbare saker. Det samme gjelder søknader om tilskudd til utmarksbeite der regelverket også oppleves som krevende å tolke og anvende, og der saker som har tydelige likhetstrekk derfor kan få ulikt utfall fra kommune til kommune.

Vi vil derfor fortsatt jobbe med kompetanseheving i 2022 for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer med fortsatt oppmerksomhet.

Barnehage og skole

Rettsikkerheten til barn og unge både i barnehage og skole ivaretas i alt arbeidet vi gjør. I arbeidet med klagesaker, veiledning, ulike kompetansesatsinger og i håndhevingsordningen blir barn og unges rettsikkerhet ivaretatt. Vi gjør grundige risikovurderinger, og innretter tilsyn der vi

vurderer risikoen for brudd som stor.

Vi ser at en del kommuner har svak vedtakskompetanse, særlig på det spesialpedagogiske området. Dette veileder vi jevnlig kommunene på, og vi ser bedring i de kommunene vi har fulgt tette opp. Til tross for at vedtakskompetansen er blitt noe bedre, er vårt inntrykk at en del elever fortsatt får uklare vedtak. Gjennom klagesaker, tilsyn og generelle henvendelser ser vi også at elever ikke alltid får den spesialundervisninga de har vedtak om.

Vi ser mangelfull forståelse av hva tilpasset opplæring innebærer, noe som medfører at skoler tilpasser opplæringen langt utover ordinær opplæring. Utilstrekkelige ressurser i PP-tjenestene vurderer vi til å kunne medføre manglende oppfyllelse av elevers rettigheter.

Også innenfor håndhevsordningen ser vi at det fortsatt er behov for kompetanseheving og veiledning, noe vi vil følge opp i 2022. Vi har dialog og møter med både PP-tjenestene, skoleledere og skoleeiere der vi veileder om regelverk på mange områder. Vi mottar også en del henvendelser der kommuner/skoleledere/barnehagemyndigheten ber om råd og veiledning som vi svarer ut gjennom telefon, møter eller webinarer.

Helse og omsorg

Koronapandemien har illustrert at det kreves mer robusthet i tjenestene for å sikre en kontinuitetsplanlegging som gjør det mulig å levere tjenester også ved stort fravær i tjenestene. Under nedstengningen ble dette også illustrert ved at helse- og omsorgstjenesten er veldig sårbar for robusthet i skole/barnehage/skolefritidsordning fordi helsepersonell ikke lengre kan gå på jobb dersom de selv må ivareta egne barn. Dette synes å være for lite innarbeidet i beredskapsplanverket i kommunene. Noen kommuner har hatt planer for å rokkere personell og/eller omdisponere mellom institusjoner, men dette har ikke vært mulig siden dette har dreid seg om smittsom sykdom.

Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Kommunal

Vi har over tid vært bekymret for befolkningsutviklingen og den demografiske utviklingen i mange nordlandskommuner. Over 30 av fylkets 41 kommuner har hatt befolkningsnedgang hvert eneste år siden 1980. Dette gir seg utslag i rekrutteringsproblemer, kompetansemangel, kapasitetsutfordringer og økonomiske utfordringer. I forbindelse med pandemien har dette særlig blitt avdekket på helseområdet, men problemet gjelder flere områder. Vi tar dette opp i de fora hvor dette er naturlig.

SFNO har brukt bærekraftsmålene aktivt for å synliggjøre disse utfordringene, noe som også har vært nyttig i våre innspill til KMD i sin oppfølging av bærekraftsmeldingen.

Barnehage og skole

I tillegg til tett faglig oppfølging av de kommuner som er med i Oppfølgingsordningen, har vi regelmessige møter med Utdanningsdirektoratet for å kunne gjøre løpende justeringer av støtte og utfordringer til kommunene.

I arbeid med kompetanseordningene for barnehager og skoler har vi, som faglig sekretariat, aktivt bidratt til reorganisering og tilpassing av ordningene i Nordland. Deltagelse i arbeidsutvalg sammen med Utdanningsdirektorater og dialog med andre embeter har også bidratt til at vi her har sørget for løpende orientering om tilstand i fylket og effekt av statlig politikk.

Gjennom vårt bidrag med å være "pilotfylke" for flere nye ordninger (nytt nasjonalt tilsyn for skolene, "kompetanseløftet for spes.ped og inkluderende praksis" og følgeforskning på kompetanseløftet) har vi tatt initiativ til en ny og forbedret praksis i sektoren.

Avdelingen har sammen med embetets øvrige avdelinger deltatt i "øykommuneprosjektet" hvor vi er i løpende dialog med kommunens ledelse og fagseksjoner. Gjennom dette arbeidet har vi fått mer nyansert kjennskap til kommunene og dermed kunne gitt mer tilpasset støtte.

Klima og miljø

Det er Statsforvalterens oppgave å følge opp de bransjer vi er myndighet for som er omfattet av industriutslippsdirektivet (IED). For flere av disse bransjene er det vedtatt BAT-konklusjoner med juridisk bindende utslippsgrenser assosiert med beste tilgjengelig teknikk (BAT-AEL). Disse utslippsgrensene er strenge og krever store investeringer i virksomhetene for å oppnå. Dette gjelder særlig for næringsmiddelindustrien, herunder fiskeindustri og meieri.

Vi jobber fortsatt med å få inn redegjørelser fra fiskeindustrien, men vi ser at alle vi har fått tilbakemeldinger fra til nå vil søke om unntak fra BAT-AEL hovedsakelig grunnet de store kostnadene og usikkerhet rundt om det faktisk finnes renseteknikker som vil gjøre at de oppnår BAT-AEL. Samtidig vil investeringene ha begrenset effekt på miljøtilstanden fordi det gjelder utslipp til gode sjøresipienter i de fleste tilfellene. Vi deltar i fellesprosjektene som kjøres for de ulike bransjene med vedtatte BAT-konklusjoner og har god oversikt over hvilke bedrifter dette gjelder. Vi jobber med søknadene om unntak i samråd med Miljødirektoratet, og har begynt å oversende sammendrag av unntakssøknadene over til Miljødirektoratet i tråd med de føringer som er gitt oss. Vi håper på en fortsatt god dialog rundt dette.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Samlet sett for Nordland er arealforvaltningen ikke tilstrekkelig bærekraftig og fremtidsrettet. Årsaken er at arealforbruket og avvik fra arealøkonomiske prinsipper vurderes til å være for stort. Herunder ligger også utfordringer knyttet til statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SBAT) og at det for store deler av de mer perifere områdene ikke foreligger tilstrekkelig alternativ til personbilbasert transport.

Mye av planleggingen i fylket er fortsatt fragmentert og tiltaksinitiert. Helhetlige strategier basert på bærekraftprinsippene synes være utfordrende å følge opp både i overordnede kommunale planer, herunder i linjen mellom samfunnsdelen og arealdelen av kommuneplanen og videre ned på mer detaljert plannivå og tiltaksnivå.

Årsaken til dette er sammensatt, men hovedårsaken er gamle planer og/eller videreføring av avklaringer gjort i eldre planer, manglende kapasitet/vilje og plankompetanse i kommunene.

Mange av kommunene i Nordland er i en negativ spiral med befolkningsnedgang, trangere kommuneøkonomi og behov for å ta ned driften. Kommunene prioriterer ikke den overordnede kommuneplanleggingen i tilstrekkelig grad. I valget mellom sårt tiltrengt aktivitet blir hensynet til allmenne interesser og bærekraftsprinsippene ofte nedprioritert.

Dette medfører at arealdisponeringen i flere kommuner i stor grad ser ut til å bli styrt av utbyggingsinteresser og ikke som en del av en overordnet plan for utviklingen i hver enkelt kommune. Dette resulterer ofte i konflikter med nasjonale rammer for planleggingen, herunder strandsonevern, friluftsliv, naturmangfold, reindrift og landbruk. En stabil økning i antall dispensasjoner de siste ti år er med på å svekke en styrt og helhetlig arealplanlegging.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Statsforvalteren har god dialog med kommunene i ulike faser av planarbeidet, og gir også veiledning på saksbehandlernivå.

Også i 2021 legges FNs bærekraftsmål til grunn og er tydelig kommunisert i dialogen med kommunene, spesielt på overordna plannivå. Vi har her formidlet nasjonale forventninger om at disse målene skal legges til grunn, at de må sees i sammenheng, og at målene om bl.a. naturmangfold og klima er nødvendige forutsetninger om resten av målene skal kunne oppnås over tid.

Vi har formidlet at sosial bærekraft skal være et premiss for samfunnsplanlegginga på lik linje med miljømessig og økonomisk bærekraft.

Vi har hatt økende fokus på at arealregnskap, i form av tilgjengelige utbyggingsmuligheter i planavklarte områder, er nødvendig som grunnlag om kommunene skal kunne begrunne å legge ut nye arealer til utbyggingsformål.

Kommunene har i stor grad fulgt opp med å vise til nasjonale forventninger og FNs bærekraftsmål i planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel. Noen kommuner (større kommuner og kommuner med god plankompetanse) har også bl.a. konkretisert ambisiøse mål om reduksjon i utslipp av klimagasser og bevaring av eget naturmangfold.

Vi ser også at enkelte ressurssterke kommuner har begynt å utvikle ulike former for arealregnskap som grunnlag for egen arealplanlegging, og også at omfanget av arealer avsatt til utbyggingsformål til dels er blitt redusert (noe som i betydelig grad kan tilskrives at det tidligere har vært lagt planer for en vekst langt over det som realistisk kan forventes).

Det er imidlertid fortsatt mange kommuner som i større eller i mindre grad mangler konkret oppfølging av nasjonale forventninger / statlige planretningslinjer i arealstrategiene. Her blir det gjerne fokusert på muligheter for næringsutvikling og bosetting.

I tillegg til at konkret planlegging gjerne har overveiende fokus på muligheter for lokal nærings- og befolkningsutvikling (jf. nedenfor), gis det stort antall dispensasjoner fra egne planer. Dette viser at kunnskapen om /forståelsen av betydningen av å følge opp nasjonale forventninger og egne planer er begrenset, gjerne til det som passer i forhold til kortsiktige utviklingsmuligheter.

I sum medfører dette at vi mener vi at kommunene (administrativt og politisk) bare i "liten til middels grad" har tilstrekkelig kunnskap om og forståelse for betydningen av å følge opp nasjonale forventninger og FN's bærekraftsmål.

Som bidrag til økt kommunal bevissthet vil vi fortsatt i planveiledningen ha fokus på oppfølging av FN's bærekraftsmål gjennom helhetlig kommunal planlegging (jf. nasjonale forventninger). I tillegg er det satt i verk flere regionale samarbeidsprosjekter som trolig vil bidra til å løfte bærekraften i kommunal planlegging. Vi kan her f.eks. vise til "[De Grønne Øyene](#)", der alle Lofotkommunene er med og skal planlegge for at Lofoten blir den mest bærekraftige regionen. Bl.a. dette prosjektet er finansiert med prosjektsjønnsmidler fra Statsforvalteren.

Etter at Stortinget i juni vedtok ny nasjonale strategi for jordvern har vi rullert vår regionale strategi. Det har gjort at vi har hatt et ekstra fokus på jordvern og jordvernets betydning i løpet av året. Fra 1. januar 2022 er det regionale målet for tap av dyrka jord redusert fra 200 dekar per år til 150 dekar per år.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Selv om nasjonale forventninger og FN's bærekraftsmål er angitt som grunnleggende for planleggingen, har gjerne kommunale arealstrategier først og fremst fokus på lokale muligheter for bolig- og næringsutvikling.

Vi har noen gode eksempler på at kommuneplanens arealdel i betydelig grad følger opp nasjonale mål og rammer, men opplever også stadig konflikter med de interessene Statsforvalteren skal ivareta. Hovedregelen er fortsatt at vi har innsigelser til slike planer, d.v.s. at konflikten er vesentlige.

Reguleringsplanleggingen i fylket er i hovedsak initiert av private. Her opplever vi at mange kommuner åpner for utbygging i strid med overordna plan

Slik vi ser det ivaretar kommunale planer bare i "liten til middels grad" nasjonale eller viktige regionale interesser.

Slik vi ser det skyldes dette:

- Flere kommuner har fortsatt gjeldende arealdel til kommuneplanen som i betydelig grad legger opp til et arealforbruk som fremstår som lite bærekraftig. Disse planene er gjerne utarbeidet før nasjonale forventninger om bærekraftsmålene, og /eller uten at det ligger en oppdatert arealstrategi til grunn.
- Kommunene mangler i større eller mindre grad kapasitet og kompetanse til å følge opp plan- og bygningslovens krav til planlegging, og til å få tilstrekkelig politisk engasjement bak egne plan- og arealstrategier.
- Nordlandskommunene er jevnt over små og opplever befolkningsnedgang, i tillegg til at befolkningen blir eldre. Det er derfor krevende å si nei til private som fremmer reguleringsplaner i strid med overordna plan eller søker om dispensasjon, særlig om det står om bosetting eller arbeidsplasser.
- Statsforvalteren har vært instruert til ikke å gripe unødvendig inn i det kommunale sjølstyret, og har også opplevd å bli overprøvd av departementet.

Nordland fylkeskommune har gode visjoner og målsettinger på overordna plannivå. Vi opplever også en fylkeskommune som er i forkant med å følge opp egen miljø- og klimaplan for å få redusert utslipp fra fylkeskommunal transportvirksomhet.

Vi hadde imidlertid gjerne sett at Fylkeskommunen i større grad tok initiativ til regionale planer (eller interkommunale planer) der dette er naturlig. Dette gjelder f.eks. utvikling samferdselsstruktur og lokalisering av større næringsarealer, bl.a. i fht. disse strukturene. Det er meldt oppstart av regional plan for arealforvaltning. Statsforvalteren vil delta i planarbeidet og spille inn nasjonal politikk.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statlige innsigelser er samordnet

Planarbeidet i Nordland skjer i henhold til omforente og skrevne rutiner Samarbeid om effektive avklaringer i arealplanleggingen (2015) som er godt innarbeidet hos kommuner, fylkeskommunen og de etater som SFNO samordner.

Formålet med rutinebeskrivelsen er å bedre samhandlingen mellom kommunene og statlige myndigheter i plansaker der nasjonale og vesentlig regionale interesser blir berørt. Rutinene har til hensikt å avklare hvilke interesser som vil kunne gi grunnlag for innsigelser slik at en tidlig i planprosesser kan forutsi om saken vil bli konfliktyt. De danner også grunnlag for planmedvirkningen til de enkelte innsigelsesorganer med formål å avklare konfliktpunkter i konkrete plansaker på et tidlig tidspunkt.

SFNO blir som kopimottaker til innspill fra etatene orientert om hvilke konfliktpunkter som er aktuell og at det inviteres til direkte dialog for å finne løsninger.

I våre innspill til planoppstart påminner vi kommunene om viktigheten av å legge opp planprosessen slik at kommunen kan bli gjort kjent med interesser som kan gi grunnlag for innsigelser så tidlig som mulig, og før planen er klar til offentlig ettersyn.

I praksis foregår dermed den tidlige plandialogen direkte mellom kommunen og de enkelte etater gjennom innspill og etterfølgende dialog og mange avklaringer skjer i denne fasen. Når innsigelser fremmes skyldes dette ofte at kommunene ikke har fulgt opp konkrete innspill eller invitasjoner til dialog.

Et verktøy kommunen kan benytte er å legge til rette for samråd om et planutkast før en plan legges på høring. Dette benyttes i liten grad utover at plansaken legges frem i planforum. Generelt oppleves at tidspress for å få ferdigstilt planforslag kan gå på bekostning av avsatt tid for plandialog.

SFNO legger likevel til grunn og opplever at plandialogen i hovedsak foregår etter etablerte rutiner og er selv i liten grad direkte involvert i å avklare konflikter før offentlig ettersyn.

Også i høringsperioden pågår direkte dialog mellom kommunen og etatene, og flere konfliktpunkter er avklart og løst gjennom slik dialog uten at vi har tall på dette derav 0 i tabellen.

I 2021 har SFNO ved ett tilfelle tatt kontakt med innsigelsesorganet for å avklare om innsigelsen var begrunnet og kunne fremmes. I denne saken ble også muligheten for alternativ løsning drøftet men ikke gått videre med. Saken ble siden meklet uten at det kom til løsning.

I to plansaker med flomproblematikk har SFNO vært dialog og samordnet seg med NVE om innsigelse skulle fremmes. I begge sakene valgte begge å fremme innsigelse.

Samordningsmøter: Alle planforslag der en annen statlig etat har fremmet innsigelse eller som en av SFNOs fagavdeling anser vil komme i konflikt med nasjonale interesser eller vesentlige regionale interesser tas opp i samordningsmøter med embetsledelsen to uker før høringsfristen utgår.

I møtet vurderes om innsigelsen bør fremmes og hvordan den i så fall skal begrunnes, eller om saken kan følges opp på annen måte. SFNO har i sine rutiner lagt til rette for dialog i høringsperioden der embetsledelsen ønsker nærmere avklaring av planforslaget sett i forhold til nasjonale interesser som berøres. Dette kan bidra til avklaring og løsning uten at innsigelse fremmes, eventuelt ved at kommunen tar tilbake planforslaget for bearbeiding.

Også etter at en innsigelse er fremmet er det praksis for å finne løsning gjennom dialog som et alternativ til mekling. Dialogen skjer på administrativt nivå direkte mellom kommunen og den aktuelle fagmyndighet med eller uten SFNOs deltakelse. I 2021 ble det gjennomført slike møter i fem saker. Dialog kan også skje på politisk nivå gjerne med kommunebesøk og befaring, etter invitasjon fra kommunen. I 2021 har vi gjennomført ett slikt kommunebesøk (Hattfjelldal).

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid er ivaretatt i kommunale planer.

Vi har gitt innspill til samfunnssikkerhet i ca. 50 plansaker i løpet av 2021.

Det har vært totalt 5 innsigelser, hvorav 4 til reguleringsplaner og 1 til kommunedelplan.

Innsigelsene er i hovedsak knyttet til mangelfull risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor fremtidig havnivåstigning, stormflo og bølgepåvirkning ikke er tilstrekkelig utredet. I tillegg er det mangel på fastsatt risikoreducerende tiltak i bestemmelsene.

For å unngå for mange innsigelser på tematikk rundt havnivåstigning sendte vi ut brev til kommunene der vi klarte hvilke krav som gjelder for utredning av konsekvenser rundt fremtidig stormflonivå og bølgepåvirkning.

ROS-analyser er til dels mangelfulle da det ved flere tilfeller kun er en ROS-sjekkliste som er gjennomgått når planer er på høring. Dette viser ikke hvilke vurderinger kommunen har gjennomført for å si at de ulike temaer ikke er relevante i planen.

Ellers er det ofte mangel på konkretisering av samfunnssikkerhet i planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel. Flere kommuner nevner samfunnssikkerhet i sitt overordnede planverk:

Generelt er inntrykket at kommunene er oppmerksomme på hva slags utfordringer som kommer som følge av klimaendringene, men at de i liten grad konkretiserer dette til lokalt nivå med mål/strategier/tiltak på hva kommunen kan gjøre for å tilpasse seg et klima i endring.

Gjennomførte tilsyn viser at det er en manglende helhetstenking mellom beredskap og kommunal planlegging, og at kommunene i Nordland har en vei å gå for å tettere integrere dette arbeidet.

Statsforvalteren har gjennomført samlinger for beredskapskoordinatorer og kommunedirektører. I tillegg har vi gjennomført Vær Smart kurs om klimatilpasning for planleggere. På begge disse samlingene var sammenhengene mellomarbeidet med kommunal beredskapsplikt og hensynet til samfunnssikkerhet i kommuneplanleggingen tema.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Som følge av det grønne skiftet registreres det et økt antall saker hvor det meldes oppstart for planer for batterifabrikk og hydrogenanlegg. De fleste anlegg vil komme inn under storulykkesforskriften. For å sikre at hensyn tas rundt nyetableringer varsler vi innsigelse allerede ved oppstart om ikke sikkerhet tas nok hensyn til i planprosessen.

Når det gjelder allerede etablerte storulykkesbedrifter så har vi svært få saker på høring. Dette anser vi som at kommunene tar hensyn før planer utarbeides og at kommunene av den grunn følger opp storulykkesbedrifter i planarbeidet i betydelig grad.

Vi har hatt planer for å følge opp storulykkesbedrifter som en del av oppfølging av Fylkes-ROS, og vi startet på et arbeid her i slutten av 2019. Grunnet pandemihåndtering er arbeidet med storulykkesbedrifter et tema som har blitt prioritert ned.

Planleggingen skjer i tråd med rundskriv T-2/16 mm (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i tråd med rundskriv T-2/16 formidles og ivaretas på en god måte

Kommunene ivaretar nasjonale / regionale hensyn i **middels /- liten grad**. Selv om vi ser en økende bevissthet på overordna strategisk nivå, taper hensynet til klima- og miljø gjerme i kampen mot lokalisering av bl.a. attraktive boligtomter og områder til næringsformål. Det er også en utfordring at det er lagt ut for store arealer med åpning for ulike utbyggingsformål i eldre, men fortsatt gjeldende, arealplaner. Når revisjon gjennomføres blir det derfor enkelt å hevde at et nytt planforslag innebærer betydelige innstramminger, selv om det fortsatt ikke er tatt tilfredsstillende hensyn til f.eks. strandsonen langs sjø og vassdrag, risikoen for utslipp av klimagasser eller friluftslivs- /nærmiljøhensyn.

Vi er forutsigbare gjennom innspill og dialog tidlig i planprosessene, og administrasjonen i kommunene er tidlig godt kjent med nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen.

Kommunene er opptatt av kommunenes frie skjønn, og vi får noen ganger et inntrykk av at det er en oppfatning i noen kommuner om at dette overstyrer rettsanvendelsesskjønnet. Dette kan gi store utfordringer sett i forhold til kravene som er stilt til oppfølging av nasjonale og viktige regionale hensyn i rundskriv T-2/16.

Rundskriv T-2/16 blir ellers vist til som begrunnelse for innsigelser, mens det først og fremst er nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer som blir vist til som rammer for kommunal planlegging.

Slik vi ser det bør det ellers vurderes å revidere T-2/16. Sett i lys av en økende forståelse av at vi trenger å begrense arealforbruket, slik at mest mulig av gjenværende naturområder kan bevares for naturmangfold og som karbonlager og buffer mot klimaendring, bør manglende begrunnelse for å ta nye naturområder i bruk i seg selv kunne være grunnlag for innsigelse. En slik begrunnelse bør bygge på et arealregnskap som viser tilgjengelige utviklingsmuligheter i eksisterende planavklarte områder, sammenholdt med et tilstrekkelig klarlagt samfunnmessig behov for utbygging. Vi har skrevet et eget brev til nordlandskommunene om dette, (jf. [«Arealregnskap – nødvendig begrunnelse for ny arealbruk»](#)).

Alle relevante planer inneholder tilfredsstillende støytredning (fra kapittel 3.1.1.1.4.2 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av støyhensyn i kommunenes arealplanlegging

Kommunene i Nordland har generelt bestemmelser og retningslinjer i kommuneplanens arealdel om at T-1442 skal legges til grunn i planarbeidet. I forbindelse med utarbeiding av reguleringsplaner settes det som oftest krav om støyfaglig utredning i de støysituasjoner dette er relevant. Det er likevel slik at i en del situasjoner i de største byene hvor det legges til rette for bygging i støysonene er det ikke mulig få til løsninger hvor alle boenhetene får stille side. I slike tilfeller kan begrunnelsene for fravik fra anbefalingene i T-1442 i en del planer fremstå som mangelfulle..

Nordland har også svært mange kommuner med lavt innbyggertall og i disse kommunen bygges det få nye boliger og støyhensyn i arealplanleggingen er som oftest ikke en relevant planpremiss. I forbindelse med bygging av nye og endringer av riks- og fylkesveier etterleves T-1442.

I forbindelse med oppstart av planarbeid der støy er relevant viser Statsforvalteren til T-1442 og ber om at det gjennomføres støyfaglig utredning og at denne legges til grunn i planen. Det er generelt liten støykompetanse i kommunene og våre innspill når det gjelder ivaretagelse av støy blir som oftest imøtekommet. I de sakene vi har fremmet innsigelse når det gjelder ivaretagelse av støy, har innsigelsene blitt løst uten at det har vært nødvendig å sende saken til avgjørelse i departementet. Effekten av at T-1442 legges til grunn i kommunens arealplanlegging er at dette bidrar til redusert støyplage. Nye boliger bygges etter krav i teknisk forskrift slik at innendørs støynivå imøtekommer klasse C i NS8175.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunenes planlegging skjer i tråd med de boligpolitiske målene i kapittel 4 "Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve" i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Statsforvalteren i Nordland samarbeider med Husbanken fram til september om prosjektet "Boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging". Fra september er ressursene i prosjektet overført til Statsforvalteren i Nordland og prosjektet ble avsluttet i desember 2021. Kommunene Fauske, Vefsn, Sortland og Vågan deltok i prosjektet. Prosjektet har bidratt til utvikling av kunnskap og metoder for å ivareta boligsosiale hensyn i det kommunale planverket.

Metoder og kunnskapen brukes nå i planleggingsarbeidet i Meløy kommune og det er kommet henvendelser fra andre kommuner om bistand og veiledning i metode og kunnskapsdeling.

Statsforvalterens vurdering er at nordlandskommunene middels grad ivaretar boligsosiale hensyn i planleggingen. Inntrykket er at det er stor variasjon.

Metodene og tilnærminger som er dokumentert i prosjektet gir gode resultater for de kommunene som velger å ta i bruk disse.

Statsforvalteren i Nordland kan bli enda bedre på tverrfaglige og systematisk tilnærming for å sørge for både helhetlig kommunal planlegging og at kommunene blant annet tar boligsosiale hensyn i planarbeidet.

Kommunene spesielt og delvis Husbanken har innflytelse på resultatet eller effekten av arbeidet.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Innsendte planstrategier og andre planer som kommuneplanens planstrategi, viser at mange kommuner har et godt kunnskapsgrunnlag der oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer over tid er oppdatert. De aller fleste kommunene vektlegger folkehelse i økende grad, og gjennom 2021 har vi hatt møter med flere kommuner om Leve hele livet, der vi blant annet formidler betydningen av tverrfaglig folkehelsearbeid.

Mange kommuner har utfordringer med å rekruttere og beholde kompetanse. En del små kommuner har utfordringer med å motivere ufaglærte til å skaffe seg kompetanse. I søknader til Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd sendte de fleste kommuner inn kompetanseplaner. Noen kommuner har utdaterte planer, mens andre har oppdaterte og gode kompetanseplaner for de neste årene. Flere kommuner har gjort mange ulike rekrutteringstiltak uten å lykkes med å skaffe kvalifisert personell. I Nordland ble det i 2021 ble to desentraliserte sykepleierutdanninger startet opp. Et tilbud er via Nord universitet og et via VID vitenskapelige høyskole. Det har vært stor pågang av søkere til begge studier.

Videre har Nord Universitet et prosjekt - Studentinord - gående, der et av delprosjektene er å bidra til å rekruttere og beholde kvalifiserte sykepleiere i kommunene.

Vi har i jevnlige møter med kommunene gjennom 2020 og 2021 erfart at koronapandemien har fått frem konsekvenser av mangel på kompetanse og ressurser i beredskapssammenheng. Det aktualiserer betydningen av god kompetanseplanlegging når det gjelder kritisk kompetanse og sårbare grupper. Spesielt har mangelen på sykepleiere, helsesykepleiere og leger vært særlig bekymringsfull, i tillegg til at tilgang på vikarer har vært utfordrende.

Oppsummert har kommunene fokus på rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenesten. For å møte framtidens etterspørsel på helse- og omsorgsområdet kreves det gode strategier for å beholde, samt sikre fremtidig rekruttering av personell med riktig kompetanse der det mangler.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Statsforvalteren viser særlig til SBATP i overordnet arealplanlegging og planstrategier som tiltak for å ta klimahensyn.

Også små kommuner uten utbyggingspress oppfordres til å ha en utbyggingsstrategi etter prinsippene i SBATP, men tilpasset lokale forhold. Og gjerne sett i sammenheng med andre hensyn slik som boligsosiale hensyn og offentlig tjenestetilbud.

Lokalisering av nye boligområder langt utenfor sentrum eller tettsteder frarådes. Dette gir i seg selv sjeldent grunnlag for innsigelse alene. Slik lokalisering kan imidlertid bidra til dette, om det samtidig er konflikt med verdier knyttet til bl.a. naturmangfold, reindrift, jordvern eller myr.

Her savnes ofte vurdering av fortetningsalternativet, med grunnlag i et arealregnskap. Kommuneplanens arealdel medfører ofte overskuddsplanlegging ved at det settes langt mer areal for utbyggingsformål enn det er reelt behov for. Særlig mindre kommuner viser liten forståelse for et krav om fortetting og transformasjon.

Statsforvalteren vi framover bidra til at kommunene utvikler arealregnskap som grunnlag for vurdering av planbehov i planstrategi og utvikling av arealstrategi i samfunnsdelen. Planer om å ta nye arealer i bruk bør være begrunnet ut fra et arealregnskap som viser utilstrekkelige muligheter i eksisterende planavklarte områder, samt et begrunnet utbyggingsbehov. Dette er nærmere omtalt i brev fra Statsforvalteren til kommunene i Nordland av 11.01.2022, jf. «[Arealregnskap - nødvendig begrunnelse for ny arealbruk](#)».

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Massehåndtering, og da særlig håndtering av overskuddsmasser, avklares ofte i liten grad i arealplanene. Vi etterlyser slik avklaring i de tilfellene vi avdekker at prosjektet vil generere masser, og hvor bruken av disse ikke er avklart.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Strandsonen både langs sjø og vassdrag fortsetter å være under press fra utbyggingsinteresser, hvor stadig nye områder planavklares til utbyggingsformål og hvor det gis mange dispensasjoner i hundremetersbeltet.

Eksisterende utbygging gir ofte utgangspunkt for videre utbygging i strandsonen langs sjøen. Planretningslinjene har ikke bidratt merkbar til økt differensiering, men det finnes enkeltkommuner som nå har fått på plass byggegrenser mot sjø og vassdrag etter en mer differensiert tilnærming, bl.a. gjennom karlegging av funksjonell strandsoner. Fastsettelse av byggegrense alene vil ellers i seg selv ikke fullt ut svare ut intensjonen med § 1-8, da det også i større grad bør gjøres en mer helhetlig differensiering av hvilke områder som i sin helhet skal vernes og hvilke som kan utbygges etter nærmer gitte betingelser.

Kantsonene langs vassdrag, spesielt i nærområder til større byer og tettsteder og områder som er lett tilgjengelige, utsettes også for et press fra utbyggingsinteresser. Her fastsettes det ofte generelle byggegrenser i overordnet plan, men som gjerne blir justert når områder blir regulert.

Flere kommuner foretar en viss differensiering når det kommer til vassdrag som er av større verdi, dette gjelder blant annet for vernede vassdrag. Likevel planlegges det tiltak som kommer i berøring med SPR for vernede vassdrag. Ofte er dette knyttet til eldre inngrep, men det forekommer også planlegging i uberørte områder.

Vassdragsbeltets avgrensning og forvaltning er i liten grad differensiert etter registrerte verneverdier og arealtilstand, og klasseinndelt i forbindelse med arealdelene til kommuneplanene. Vefsna har dog en egen regional plan hvor dette er gjort.

Dette gjør at kommunene kun ivaretar nasjonale og regionale føringer i **middels til liten grad**.

Vi ser for øvrig sjelden eller aldri at kommuner har fastsatt bredden på vegetasjonsbeltet i rettslig bindende plan, i samsvar med [vannressurslovens § 11](#). Behovet for å sikre, og eventuelt utvide, vegetasjonsbeltet forsterkes av stadig økende flomfare. Statsforvalteren vil derfor legge vekt på dette i veiledningen til kommunene framover.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Det er få kommuner i Nordland som har fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser mot fjell. Samtidig er det ikke alle kommunene som har like stort utbyggingspress av tiltak etter plan- og bygningsloven i fjellområdene. Nordland har heller ingen regional plan for fjellområdene.

Der utbygging forekommer vil dette ofte berøre større, sammenhengende natur- og friluftsområder i fjell. Dette vil ofte dreie seg om fritidsboliger, infrastruktur, mineralutvinning og saker etter energilovgivningen. Eksisterende utbygging skaper også utgangspunkt for videre ekspansjon av utbygging i fjellet.

Ut ifra disse rammene mener vi at vår innsats er tilfredsstillende.

Kommunene har en sentral rolle i dette arbeidet, og vi ser nok at dette primært handler om lokalpolitisk vilje og evne til å planlegge i tråd med de nasjonale føringene. I tråd med disse er vi varsomme med å overprøve det kommunale selvstyret.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)**Rapportere på**

Omdisponeringen av dyrka jord skal være under 4000 daa per år, jf. Stortingets jordvernmål 2020

Statsforvalteren i Nordland har hatt strategiske planer for jordvern siden 2011. Etter at Stortinget vedtok ny nasjonal jordvernstrategi med forsterket jordvernmål og utvidet jordvernbegrep ble det bestemt å nullere strategisk plan for jordvern i Nordland. For å sikre medvirkning sendte vi i juni ut brev og inviterte til innspill.

I starten av oktober sendte vi utkastet til ny strategi ut på høring og Strategisk plan for jordvern i Nordland 2022-2025 ble vedtatt 11.01.2022. Planen har som formål: Vern av jordsmonn er forutsetningen for å dyrke mat, opprettholde naturmangfold, regulere vannets kretsløp, binde karbon og skape verdier, arbeidsplasser og gode lokalsamfunn. Vi skal ta vare på dyrka og dyrkbare arealer i Nordland og sikre at jordas fruktbarhet opprettholdes. Det vil bidra til å nå FNs bærekraftsmål og sikre at jorda disponeres ut fra framtidige generasjoners behov.

Planen har fire resultatmål:

1. Tap av dyrka jord skal være mindre enn 150 dekar i snitt per år for Nordland i perioden 2022-2025. Det er særlig viktig å beskytte arealer med dyrka jord av god kvalitet i områder med godt lokalklima
2. Tap av dyrkbar jord skal være mindre enn 150 dekar i snitt per år for Nordland i perioden 2022-2025. Det er særlig viktig å beskytte arealer med dyrkbar jord av god kvalitet i områder med godt lokalklima.
3. Jordbruksarealene skal drives
4. Beiteressursene i utmarka skal sikres for framtidige generasjoner

For å nå målene i planen er det vedtatt fire strategier. De ulike strategiene har tiltak. Statsforvalterens arbeid med tiltakene vil bli konkretisert i årlige handlingsplaner. De fire strategiene er:

1. øke forståelsen for hvorfor jordvern er viktig
2. øke kunnskapen om jordsmonnets kvalitet og dyrkingspotensiale
3. styrke jordvern i plansaker
4. bærekraftig forvaltning av jordbruksarealene

Det er vår oppfatning at kommunene ivaretar nasjonale føringer for jordvern i middels til betydelig grad når det gjelder nye arealer i overordnede planer. Noen av kommunene foretar en gjennomgang av eldre reguleringsplaner og spredt områder ved rullering av kommuneplanen. Flere områder tilbakeføres til LNFR.

Det er likevel en utfordring at det er lagt ut for store arealer med åpning for ulike utbyggingsformål i eldre, men fortsatt gjeldende, arealplaner. Det gjelder særlig store LNFR spredt områder, både til bolig og hytter.

Statsforvalteren har hatt fokus på jordvern i løpet av året. Vi gir tilbakemeldinger om jordvern ved oppstart og ved høringer av planer. Vi ber kommunene om å gå gjennom eldre reguleringsplaner ved rullering av kommuneplanens arealdel.

Vi informerer om nasjonale føringer i veiledningsbrev til kommunene.

Vi gjennomførte i 2021 en todagers kommunekonferanse der vi hadde innlegg om ny jordvernstrategi og om et lengre foredrag om arealforvaltning i skjæringspunktet mellom juss og politikk med fokus på noen landbruksrettslige problemstillinger og på dispensasjoner etter plan- og bygningsloven.

Innsigelser:

Statsforvalteren fremmet i 2021 tre innsigelser begrunnet i jordvern. Ingen av sakene er ferdig. En innsigelse som ble fremmet i 2020 ble avgjort i 2021. Kommunen tok innsigelsen til følge og endret reguleringsplanen før den ble egengodkjent av kommunen.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
307.0	537.0	419.0	265.0	145.0	304.0	171.0	363.0	104.0	151.0

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Reindriftens interesser og behov ivaretas i planprosesser og arealforvaltning

Kommunene har varierende kunnskap om reinbeitedistriktenes driftsform og arealbehov. Statsforvalteren har fulgt opp planer og tiltak som kan få vesentlige konsekvenser for reindriftsinteressene gjennom høringsuttalelser og befaringer.

Nasjonale føringer blir i stor grad fulgt opp av kommunene. Dette kommer til uttrykk gjennom en relativt lav andel fraråding og klager i dispensasjonssaker og innsigelser til reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel.

Vi mottok 96 plansaker som berørte reindriftsinteresser, og vi fremmet 3 innsigelser til 3 ulike planer av hensyn til reindrift. To av innsigelsene er løst, mens en ikke er avklart.

Vi fikk tilsendt 658 dispensasjonssøknader på høring. Av disse hadde vi reindriftsfaglige merknader til 28 saker, hvorav 17 ble frarådet. Vi har videre klaget på tre kommunale vedtak i dispensasjonssaker.

I tillegg har vi skrevet ca. 6 uttalelser om motorferdsel i utmark og 26 uttalelser knyttet til arealsaker/dispensasjonssaker i Trøndelag.

Vi legger vekt på å gi konkrete innspill til kommuner så tidlig som mulig, slik at potensielle konflikter med reindriftsinteresser kan løses tidlig i planprosessene. Statsforvalteren bistår både kommunene og reinbeitedistriktene med faglig veiledning i planarbeidet. Vi mener dette har bidratt til den lave andelen innsigelser og fraråding.

Det er krevende for mange små kommuner å rekruttere personer med planfaglig og reindriftsfaglig kompetanse. Sammen med relativt stor turnover i flere kommuner, skaper dette et kontinuerlig behov for faglig oppdatering, både av administrativt ansatte og folkevalgte i kommunene.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	12	12	0
Distrikter med godkjente distriktplaner etter reindriftsloven av 2007	83 %	10	12	6

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

Helse- og omsorgsavdelingen har gitt ca 20 planinnspill i 2021. Vårt inntrykk er at kommunene setter folkehelse på dagsorden og kommunene har fokus på FN's bærekraftsmål inkludert sosial bærekraft. Vårt inntrykk er at kommunene i stor grad er klar over sitt ansvar på folkehelseområdet, men det er store variasjoner i langt kommunen har kommet når det gjelder planlegging av folkehelsearbeidet og hvordan de løser sine folkehelseoppgaver. Det er vanskelig å svare på hvilken effekt våre innspill til planverket har, men vi ser en at det er stadig flere kommuner som er opptatt av folkehelse og trivsel i sine plandokumenter. Det er stor variasjon med hensyn til hvor lett tilgjengelig kommunenes planer for folkehelsearbeidet på deres nettsider. Vi formidler folkehelseovens forventninger om et systematisk folkehelsearbeid i uttalelser til kommunale planstrategier, planprogram og kommuneplanens samfunnsdel. Vi formidler Helsedirektoratet sin veileder til et systematisk folkehelsearbeid og retter oppmerksomheten spesielt mot betydningen av å utjevne sosialt skapte helseforskjeller. Vi etterspør oversikt over folkehelseutfordringer der dette ikke kommer tydelig fram. Vi orienterer kommunene om aktuelle verktøy som kan være nyttig i planleggingen. Vårt inntrykk er at de fleste kommunene i Nordland har oppmerksomhet og forståelse for betydningen av et systematisk folkehelsearbeid. Enkelte kommuner utarbeider egne planer for fysisk aktivitet gjerne i kombinasjon med friluftsliv. Folkehelse i kommunale planer er også tema for arbeidet med Leve hele livet i veiledningsmøter med kommunene.

3.1.1.2 Understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Pandemihåndteringen har medført at andre oppgaver har blitt prioritert bort grunnet for lite personellressurser. Dette gjelder blant annet oppfølging av Fylkes-ROS og nytt gradert sikkerhetspolitisk scenario til Fylkes-ROS.

Det er også en del evalueringsarbeid etter andre hendelser som ikke har blitt fulgt opp grunnet arbeidet med pandemi.

I tillegg til pandemihåndtering har tilsyn, øvelser og veiledning vært prioriterte oppgaver. Planlegging av Øvelse Arctic Reihn har vært veldig ressurskrevende (over 1 årsverk). Ved senere nasjonale/internasjonale øvelser i sivil regi må det avsettes ressurser til berørt statsforvalter for planlegging og gjennomføring.

Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er vurdert av Statsforvalteren og tilpasset kommunenes behov.

Den samlede virkemiddelbruken har i 2021 i stor grad vært styrt av pandemihåndtering fremfor muligheten til å gjøre gode vurderinger av hver enkelt kommunes behov.

Vi har hatt møter med kommunene hver 14. dag med tema pandemi. Her har også andre relevante tema innenfor samfunnssikkerhet og beredskap blitt tatt opp.

Vi har også hatt direktedialog med enkeltkommuner knyttet til andre temaer som f.eks. vinterfiske og ved uønskede hendelser.

Det er også gjennomført tilsyn, øvelser og regionale beredskapssamlinger for kommunene.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av oppdrag 3.1.1.2.9. Statsforvalteren vurderer om helseberedskap skal inngå i tilsynet, se pkt. 3.1.1.2.1.2

Vi har fullført 10 dokumenttilsyn. Dette var tilsyn som ble påbegynt i 2020, men som grunnet pandemihåndtering ikke ble ferdigstilt før i 2021.

I 2021 er det blitt gjennomført 8 stedlige tilsyn.

Resultatet av disse 18 tilsynene er at 3 kommuner fikk 3 avvik hver, 3 kommuner fikk 2 avvik hver, 5 kommuner med ett avvik, 3 kommuner med en merknad og 4 kommuner uten avvik og merknader. Avvik gis på paragrafnivå i forskrift om kommunal beredskapsplikt.

Avvikene er i all hovedsak knyttet mot § 3 i forskriften som omhandler helhetlig og systematisk samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid. 10 av kommunene fikk avvik på §3. Videre var det 5 kommuner som fikk avvik på §2 som omhandler helhetlig ROS-analyse. I hovedsak gjelder dette avviket manglende oppdatering av ROS-analyse. 4 kommuner hadde avvik på §4 beredskapsplan. Dette gjelder i hovedsak manglende oppdatering av beredskapsplan.

Avvik på forskriftens paragrafer 2 og 4 må sees i sammenheng med avvik på §3 for manglende helhetlig system.

To av tilsynene i 2021 ble gjennomført som felles tilsyn på helseberedskap.

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helseberedskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helseberedskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. [Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap](#) fra DSB og Statens helsetilsyn.

Vi har gjennomført felles tilsyn med sivilbeskyttelsesloven og helseberedskapsloven for to kommuner i 2021. Disse tilsynene er de to første vi har gjennomført som fellestilsyn og vi må sette erfaringene fra disse tilsynene i system for å utvikle denne type tilsyn videre i 2022.

Siden både helseavdelingen og beredskapsseksjonen har brukt store ressurser på pandemihåndtering i 2021 har det ikke vært kapasitet til å gjennomføre utvelgelse av kommuner utfra kriteriene som er lagt til grunn i veileder. Helseberedskap ble derfor valgt som tema for to av kommunene som allerede var valgt ut for beredskapstilsyn.

For de kommunene som ble valgt ut ble det avdekket 1 avvik på begge kommunene knyttet til forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv.

Veiledning om samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal styrke veiledningen overfor kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder helse- og omsorgsberedskap.

Vår veiledning ovenfor kommunene i 2021 har i stor grad vært knyttet opp mot pandemihåndtering. Beredskap og helse har egne pandemivakter som svarer ut spørsmål fra kommunene fortløpende. I tillegg har vi hatt større saker der vi har satt av dedikerte ressurser for oppfølging av kommuner. Eksempler på dette er vaksiner, hurtigtester, karantenehotell, grenseteststasjoner og vinterfiske.

Utover dette har vår kapasitet til veiledning på andre områder innenfor samfunnssikkerhet vært begrenset grunnet pandemien.

Det har vært gjennomført tre regionale kommunesamlinger rettet mot kommunedirektører og beredskapskoordinatører. Samlingene har vært gjennomført i samarbeid med Politi, HV og Siviltforsvaret. Tema har vært erfaringer etter pandemien og totalforsvaret.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

Ar	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	44	38	Håndtering av bortfall av vann etter cyberhendelse
2020	41	37	Håndtering av brann i fartøy (båt eller tankbil)
2021	41	33	Håndtering av cyberangrep mot kommunen

Det er en kommune som ikke har øvd innenfor tidsrammen, denne kommunen vil bli fulgt opp. Nedgangen i kommuner som deltok i 2021 skyldes pandemihåndtering. Selv om oppdraget er at SF skal øve alle kommunene, så har vi ikke noen mulighet til å pålegge kommunene å øve i regi av SF. Kommunene står fritt til å øve kommunal kriseledelse på annen måte.

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i 2021 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom lokale tiltak og oppfølging av *Egenberedskapskampanjen* fra DSB.

Grunnet pandemihåndtering har ikke egenberedskapsuka vært prioritert i 2021 utover å tilgjengeliggjøre materiell fra DSB til kommunene.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Dobbelrapportering, Se tabell, 3.1.1.2.3.1

Understøtte arbeid med ROS-analyser og beredskapsplaner på lokalt nivå (fra kapittel 3.1.1.2.4.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal understøtte arbeidet med ROS-analyser og beredskapsplaner på lokalt nivå, med særlig vekt på forbedre samhandling i krisehåndteringen mellom helseforetak - kommune, og kommunenes evne til å omlegge tjenester og kapasiteter til ekstraordinære behov. TISK-øvelser er den del av dette.

Vi har understøttet kommunene i alt pandemiarbeid herunder. Beredskapsplaner gjennomgås ved tilsyn og eventuelle avvik som avdekkes vil bli påpekt. Vi forventer da at kommunene følger opp. Der vi ser at flere avvik går igjen i flere kommuner setter vi inn tiltak på veiledningssiden. For eks. gjennom kommunesamlinger.

Vi har ikke oversikt over om kommuneoverlegene er en del av kommunenes kriseledelse. Kommunene står fritt til å selv organisere sin kriseledelse. Men utfra erfaringene fra pandemien så tyder det på at kommuneoverlegen er en naturlig del av kriseledelsen i de fleste kommuner.

Vi har gjennom hele pandemien oppfordret kommunene til å samhandle med nabokommuner, helseforetak og frivillige. Vårt inntrykk at dette løses godt. Ved lokale utbrudd har kommunene stilt opp for hverandre med personell. Når det gjelder andre typer hendelser ser vi at enkelte kommuner har en vei å gå for å inkludere samfunnets samlede ressurser i krisehåndteringen.

Iverksette kriseberedskap i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.5.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren har iverksatt system for kriseberedskap i reindriften.

Nordland har hatt et velfungerende kriseberedskapsutvalg i flere år. Utvalget er fornøyd med måten beitekrisen i 2020 ble løst på i Nordland. Et udekt behov er å kunne bruke helikopter til befaring pga av HMS-forhold knyttet til rasutsatte og vanskelig tilgjengelige områder.

Det gjennomføres to faste årlige møter, og flere dersom det er nødvendig. I 2021 er møtene gjennomført på Teams. Noe av behovet for befaringer ved krise, har blitt dekt ved at reindriftsutøverne har sendt inn georefererte filmer og bilder av forholdene som igjen blir sammenholdt med data fra aktuelle værstasjoner.

Arbeidet i kriseberedskapsutvalget fungerer godt.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

I henhold til kommunestyreperioden 2019 -2023 skulle planstrategien være vedtatt innen 2020, og arbeidet med revidering av samfunnsdelen være påbegynt. I 2021 mottok vi fire planstrategier på høring i tillegg til regional planstrategi for Nordland.

6 kommuner hadde oppstart av kommuneplanens samfunnsdel i 2021 og 9 kommuner sendte sin på offentlig ettersyn.

Pbl. regler om prosess og det 4-årig planhullet er viktige verktøy for styring og utvikling av kommunesamfunnene. Her er det nok store forskjeller mellom kommunene. Overordnet planarbeid krever kompetanse og kapasitet noe som er en utfordring for mange av nordlandskommunene.

Som kjent har Nordland mange små kommuner med befolkningsnedgang som har utfordringer knyttet til ressurser, kapasitet og kompetanse. I mange kommuner blir ikke plan- og utviklingsarbeid prioritert først når ressurser skal fordeles. Arealplanarbeidet blir ofte prioritert, men er svært krevende og tar mye ressurser og tid. Samtidig er byggeaktiviteten lav.

Ellers ser vi at kommunene prioriterer ulike planoppgaver ut fra egne behov. Slik sett fungerer plansystemet for kommunene, uten at de nødvendigvis har helhetlige planer for utvikling av kommunen.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner og fylkeskommuner har vedtatt en planstrategi

Måloppnåelsen vurderes som middels. Statsforvalteren har i 2021 mottatt et mindre antall planstrategier på høring. En gjennomgang viser imidlertid at

6 av 41 kommuner fortsatt mangler planstrategi:

- Bø
- Dønna
- Evenes
- Flakstad
- Træna
- Vega

Kommunene Værøy, Røst og Træna inngår i Øykommuneprosjektet som SFNO har initiert. I felles prosess skal det etableres et kunnskapsgrunnlag som grunnlag for bl.a. planstrategi og et helhetlig plansystem.

Statsforvalteren har overfor kommunene formidlet nasjonale forventninger og viktigheten av planstrategi og helhetlig plansystem på alle medvirkningsarenaer.

Vi kjenner til at flere kommuner har måtte prioritere annet planarbeid. Håndtering av Covid-19 har av flere grunner vanskeliggjort planstrategiarbeidet i mange kommuner

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

SFNO har behandlet 22 klager på reguleringsplaner. Disse har i hovedsak jevnt over akseptabel kvalitet. I 2021 opphevet SFNO 1 klagesak pga ugyldighet.

Vi veileder kommunene ved behov og i forbindelse med planmedvirkning. Dette dreier seg hovedsakelig om saksbehandlingsregler, utredninger, begrunnelse og KU-spørsmål.

SFNO prioriterer å overholde lovbestemt saksbehandlingstid. Av 22 klagesaker i denne kategori oversittet vi 12-ukers fristen i bare en sak.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

I første kvartal 2021 ble juridisk kvalitetssikring foretatt systematisk uten at dette ga grunnlag for konkrete merknader eller innsigelser. Som før vil derfor SFNOs kvalitetssikring av juridisk kvalitet hovedsaklig skje når denne kan få betydning for våre faginteresser (LNFR, bruk og vern av sjø og vassdrag, strandsoner, barn og unge, støy). Vi har særlig fremmet innsigelse og merknader til bestemmelser for LNFR-områder. Våre innspill tas stort sett til følge. Den juridiske kvaliteten på planer anses derfor som middels.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

Liten til middels oppfølging.

Statsforvalterens inntrykk er at mange kommuner har en høy terskel for å kreve konsekvensutredninger. Til en viss grad følges våre innspill om å gjennomføre konsekvensutredning, men i mange tilfeller er det uvisst om den er tatt tilbørlig hensyn til ved sluttbehandling.

Vi ser også at konsekvensutredninger ofte mangler utredning av reelle alternativer og vurdering av samlede konsekvenser er mangelfull eller fraværende.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vår overordnede vurdering er at Statsforvalteren har god innsikt i kommunenes utfordringsbilde med praktiseringen av sosialtjenesteloven. Vi tilpasser den utadrettede virksomheten og opplæringen, konferanser, nettseminarer på bakgrunn av dette bildet.

Gjennom vårt samarbeid med Nav Nordland, herunder kompetansemøter og Nav-ledersamlinger, får vi også viktig informasjon om hvilke kompetansebehov Nav-kontorene har.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter, herunder innføring av plikt til norskopplæring. Det skal legges særlig vekt på individuelle vurderinger knyttet til de sosiale tjenestene.

Vi gjennomførte i desember 2020 digital opplæring i sosialtjenesteloven og tilhørende forskrifter for alle Nav-kontor i fylket. Opplæringen strakk seg over to dager. Tema for dagene var blant annet:

- Kartlegging og individuelle vurderinger
- §§ 18 og 19 med case
- Inntil- og rammevedtak
- Språkplikten i § 20a
- Endringer i integreringsloven
- § 12, oppvekstreformen og plan i kommunestyret om forebyggende arbeid

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	33	33

Alle Nav-kontor ble invitert inn til de digitale opplæringsdagene i desember.

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

NAV-kontor som vurderes å ha særskilte utfordringer i forståelsen av sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om tilpasset opplæring.

Statsforvalteren i Nordland har vært på tilbudssiden overfor alle Nav-kontor med behov for ekstra opplæring i sosialtjenesteloven med tilhørende saksbehandlingsregler. Det gjelder både de som tar direkte kontakt med oss og de hvor vi oppdager behovet gjennom tilsynsaktivitet.

Opplæringen som gis er tilpasset utfordringene i Nav-kontor og gis skriftlig, via telefon eller i digitale møter. Vi ser positiv effekt når vi gir konkret veiledning til Nav-kontorene.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn eller klagesaksbehandling er avdekket behov for særskilt oppfølging for å utbedre praksis i samsvar med sosialtjenestelovens formål. Oppfølgingen kan gis gjennom råd og veiledning og annen kompetanseheving

Vi har hatt tett dialog med én kommune i etterkant av avsluttet tilsyn i 2021.

I enkeltsaker har det vært behov for råd og veiledning fra oss, og disse har vi tatt fortløpende. Noen ganger strekker denne veiledningen seg over lengre tid og med flere samtaler.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Året har vært preget av pandemien, og dette har krevd mye ressurser i kommunene. Dette har igjen medført at tilgjengeligheten og kapasiteten i helse- og omsorgstjenestene har blitt satt på prøve. I Nordland er det flest småkommuner, og en person har ofte flere roller som skal fylles.

Som en del av beredskapsarbeidet og pandemien har kommunene rapportert hver uke på status i kommunene. Dette har vi fulgt nøye med på. De kommunene som har meldt om kritiske situasjoner har vi ringt opp og hatt møte med for å veilede dem i situasjonen.

Rapporteringen viser at mange kommuner er sårbare grunnet mangel på kvalifisert helsefaglig personell og ressursituasjonen er strekt. Flere kommuner sliter med å rekruttere kvalifisert personell, og da spesielt sykepleiere og leger.

I Nordland har det startet to desentraliserte sykepleierutdanninger, et i regi av NORD universitet og et i regi av Helgelandssykehuset og VID. Det er godt med søkere til begge utdanningsløpene.

For å imøtekomme kommunenes ønske om desentraliserte utdanningsløp har Statsforvalteren i Trøndelag og Nordland samarbeidet med NORD Universitet om deltidd nettbasert sykepleierutdanning. I utdannings tiltaket er det etablert ulike innovative tiltak for å styrke kvaliteten på utdanningen, og sikre at så mange som mulig av studentene gjennomfører studiet. Informasjon finnes på [Sykepleier i Nord](#) sine hjemmesider. Statsforvalteren har benyttet ordningen kompetanse - og innovasjonstilskudd for å bidra i denne satsingen.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

For å bli prioritert i ulike tilskuddsordninger i 2021 måtte kommunene vise til at de enten hadde vedtatt plan for Leve hele livet eller at de var i en prosess for en slik plan. De aller fleste kommunene i Nordland har vedtatt plan, men noen er forsinket med dette arbeidet pga pandemien.

For å søke på blant annet kompetanse- og innovasjonstilskudd må kommunene vise til at de har kompetanseplan. Vi ser at det er varierende hvor oppdaterte disse planene er i kommunene, men vi forventer at søknad fra kommunene skal reflektere kommunens kompetanseplan. Dette er noe vi har informert kommunene om og vi vil fortsette å følge dette opp i kommunene og veilede dem dersom plan og søknad ikke henger sammen.

Kommunene har store ressursutfordringer og sliter med å få kvalifisert helsefaglige søkere til stillinger. Det er stor mangel på sykepleiere og leger. Dette er noe vi har fulgt nøye med på i ukentlige beredskapsrapporteringer. De kommunene som har hatt størst utfordringer for å skaffe kvalifisert personell har vi bistått med veiledning og rådgivning.

Vi får kommuneplaner til gjennomlesning og sammen med kommunal- og beredskapsavdelingen gir vi tilbakemelding og veiledning til kommunene.

3.1.1.6 Andre oppdrag**3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester**

Effekten av vår innsats for å sikre økosystemene i Nordland er vanskelig å måle. De største belastningene knytter seg til klimaendringene og næringsaktivitet slik som oppdrett og kraftkrevende industri der vi ikke alltid er myndighet. (se underkapitler for vurdering av effekt på de ulike fagområdene).

I Nordland har innsynsløsningen Nordlandsatlas vært med på å sikre at både sektormyndigheter og kommuner har hatt enkel tilgang til nødvendig kunnskap om naturmangfold for å gjøre gode vurderinger. Det vil være nødvendig med mye opplæring framover for å sikre forståelse av økologisk grunnkart og nyere kartlegginger etter NIN.

I forbindelse med behandling av akvakultursøknader kommer vi mer og mer over funn av koraller i tiltaksområdet. Flere korallararter har en rødlistestatus som både art og naturtype. Funn av slike forekomster er per i dag veldig tilfeldige, siden dype habitater som f.eks. korallrev er dårlig kartlagt. Dette gjør at arealplanlegging av nye områder ofte er basert på et svært mangelfull kunnskapsgrunnlag, som igjen fører til at områder regnes som egnet f.eks. for fiskeoppdrett selv om det verken foreligger kunnskap om eventuelle sårbare og verdifulle arter og naturtyper og eller mulige konsekvenser.

Havforskningsinstituttet har i år kartlagt flere områder med verdifulle korallforekomster utenfor Nordlands kysten. Statsforvalteren har basert på disse resultatene kunnet fremme innsigelser til forslag om flere nye områder for oppdrett av matfisk i en felles kystsoneplan for tre kommuner.

Det er enormt viktig at slike områder som er uegnet for f.eks. fiskeoppdrett avdekkes så tidlig som mulig, slik at Statsforvalteren kan fremme innsigelser mot planer som ikke ivaretar biologisk mangfold. Ellers vil slike verdifulle områder muligens bli oppdaget under søknadsprosessen om etablering av nytt oppdrettsanlegg, eller muligens aldri. Dette medfører stor risiko for irreversibel skade på truede arter og naturtyper.

Kommuner og sektorene er i stand til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene og sektorene bruker kartleggingsdata innhentet i økologisk grunnkartsatsning til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen.

Vi har benyttet nettseminar for å veilede om økologisk grunnkart og avholdt digitale møter for enkeltkommuner som har fått ny kartlegging etter NIN. I tillegg har det vært ekstra veiledning av kommuner som utarbeider egne kommunedelplaner for biologisk mangfold gjennom plan- og klimanettverkene.

Egne digitale møter av enkeltkommuner og regionsvis veiledning har sannsynligvis gitt størst effekt i form av økt kunnskap hos saksbehandlere og politikere i de aktuelle regionene. Vanskelig å se effekt knyttet til bruk av økologisk grunnkart og spesielt ny metodikk (NIN), før omfanget av kartleggingene blir større i fylket.

Middels måloppnåelse. Stor behov for veiledning framover for bedre måloppnåelse.

Forbedret tilstand i vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Forbedret tilstand i vannforekomstene

Måloppnåelse God:

I 2021 la vi stor innsats i å bidra til revideringen av vannforvaltningsplanen. Vi sørget også for godt kunnskapsgrunnlag ved å gjennomføre tilstandsklassifisering av nye data slik at Vann-nett var bra oppdatert. Arbeidet vårt gir økt kunnskap og fokus på utfordringer for god vannforvaltning. Fortsatt store utfordringer i å mobilisere kommunene og alle sektormyndigheter til målretta tiltak.

Vi har har oppdatert kunnskapsgrunnlaget i den enkelte vannforekomst og tiltak i vannforekomstene har blitt justert i forhold til ny kunnskap.

Hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

God innsats for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet

Den samlede effekten av gjennomførte tiltak i 2021 er samlet sett god. Innsatsen har vært rettet mot bekjempelse av fremmede plantearter, pukkellaks og mink.

For fremmede planter har utvalgte fokusarter blitt bekjempet på avgrensede områder slik som øykommuner og i områder i nærheten av verneområde, trua naturtyper og trua arter. I tillegg til nettseminar om hvilke prioriteringer som gjelder framover. Flere av forekomstene er bekjempet for andre år på rad, og resultatene viser at bekjempingen har god effekt og at utbredelse av de fremmede artene er redusert.

For pukkellaks er omfang kartlagt i utvalgte vassdrag og ulike metoder for fjerning av arten testet ut i samarbeid med Nordland Bondelag. Totalt ble det registrert 441 pukkellaks og fisket ut 597 ved hjelp av garn eller harpun i 16 vassdrag. Gytingen skjedde fra 15. - 25. august. Måloppnåelsen på fjerning av pukkellaks er vurdert til middels.

Uttak av mink har vært videreført for seks utvalgte verneområder i samarbeid med Statens naturoppsyn og over 120 mink er tatt ut. Innsatsen har hatt effekt på hekkebestand av teist og sannsynligvis ærfugl ifølge våre overvåkingstall. I tillegg er hubro tilbake som hekkefugl i ett av områdene der bestanden av vånd har tatt seg opp. Flere andre verneområder ble kartlagt 2021 for videre prioritering av en målrettet innsats for årene framover.

For alle tiltakene er det store tilleggseffekter ved bevisstgjøring av andre etater, grunneiere og aktører i kommunene. Det gir en stor synergieffekt utover tildelte midler.

For bekjempelse av fremmede planter var det tett samarbeid med ni kommuner, Naturvernforbundet og Norsk Landbruksrådgiving. De har bidratt med viktig lokalkunnskap og kunnskap om bekjempelsesmetoder.

Prosjektet på uttak av pukkellaks var basert på et tett og godt samarbeid med grunneierlagene i vassdragene og oss, samt Naturtjenester i Nord som hadde oppdrag med å fjerne pukkellaks i Finnmark. Bondelaget utførte også noe oppdrag for Naturtjenester i Nord. Samarbeidet mellom de ulike aktørene førte til økt uttak av pukkellaks, også i elver hvor Bondelaget ikke hadde regien.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

De to siste årene har innsatsen vår vært rettet mot skjøtsel av utvalgte kulturbetinga naturtyper, restaurering av trua natur og oppfølging av trua enkeltarter utenom verneområdene. Det er både gjennom tilskuddsordningene, handlingsplaner og generell veiledning.

Effekten av innsatsen vår er høy og gir stor synergieffekt ute i kommunene - blant grunneiere, lag og foreninger. Spesielt for de kulturbetinga naturtypene med tilhørende arter gjennomføres det omfattende skjøtsel av de mest verdifulle slåttemarkene og kystlyngheiene i fylket. Restaurering av sanddynemark, både i og utenfor verneområder, er godt i gang. Her vil det etableres effektmål, som vil si noe om tilstanden de neste årene.

Fokus på sårbare arter gir økt kunnskap og gjør at det tas større hensyn til artene. Eksempelvis har fokus på kartlegging av hubro i hele landet, gitt gjennomslagskraft både i plansaker og oppdrettsaker.

Se utfyllt tabell 7.3.5.4 for detaljer.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur

Se utfyllt tabell 7.3.5.4.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Måloppnåelse God. Situasjonen er mye likt det den var for ett år siden.

Bestandsmålene

I 2021 ble det registrert 8 ynglinger av jerv i Nordland, altså noe under bestandsmålet. Gjennomsnittet for siste tre år er 10,3 ynglinger, og sett over år ligger vi relativt stabilt nær bestandsmålet. Det er imidlertid en utfordring at en stor andel av ynglingene ligger utenfor vedtatt forvaltningsområde for jerv, noe som er konfliktfyllt og resulterer i en mindre forutsigbar forvaltning.

Bestandsovervåkinga viser store svingninger i gaupebestanden, og vi erfarer at det er krevende å forvalte bestanden stabilt rundt bestandsmålet på 10 familiegupper. De siste 20 årene har bestanden stort sett vært under bestandsmålet, og til dels langt under bestandsmålet. De siste to årene viser overvåkinga at gaupebestanden har økt, hvor Rovdata i 2020 og 2021 beregnet at det var hhv. 11 og 10 familiegupper i fylket. Gjennomsnitt for de siste tre årene er 8,8 familiegupper av gaupe. Det er i Nordland mye oppmerksomhet knyttet til bestandsovervåkinga av gaupe, og vi bidrar til at denne skal være så god som mulig gjennom en egen dusørordning, aktiv informasjon utad og finansiering av enkelte villkammerprosjekt.

Bestandsmålet om én årlig bjørnemyngling er ikke nådd i nyere tid. DNA-registreringer viser at vi er langt unna bestandsmålet. Antall bjørn i Nordland avgjøres i stor grad av svensk bjørneforvaltning. Enkeltindivider av hannbjørner som kommer inn i beiteområder kan lokalt forårsake store tap og høyt konfliktnivå.

Felling av rovvilt

Vi har i flere år brukt FKT-midler til et prosjekt som skal øke måloppnåelsen ved lisensfelling av jerv, og vi lykkes delvis med lisensfelling som bestandsregulerende tiltak. Men vi ser at det også er behov for ekstraordinære uttak i enkelte områder. I 2021 ble det for første gang siden 2017 åpnet for kvotejakt på gaupe i fylket. I de fleste områder fungerer gaupejakta godt og er effektiv.

I 2021 ga vi tillatelse til skadefelling på barmark på jerv i to områder (Fauske/Sørfold og Narvik), på gaupe i ett område (Narvik) og på bjørn i ett område (Grane). Det ble ikke felt noen dyr, og vi erfarer som tidligere år at skadefelling på barmark er svært krevende og som oftest lite effektivt. Vårt inntrykk er at det var godt samarbeid mellom lokalt fellingslag og SNOs fellingspersonell i Grane i forbindelse med fellingsforsøk på bjørn, noe som vi mener er viktig og øker sjansen for å lykkes. Vi ga tillatelse til skadefelling av gaupe på vinteren i to områder (Leirfjord/Hemnes og Saltdal) på grunn av tap av rein. Vi erfarer at skadefelling på snøføre er langt mer effektivt enn på barmark, og kan være et godt virkemiddel i akutte tapssituasjoner.

Vi brukte i 2021 kr 336 000,- til godtgjøring av kommunale skadefellingslag og kr 179 000,- til kompetanseheving for kommunale skadefellingslag. Bruken av midler til skadefelling på barmark gir i få tilfeller resultater i form av at skadegjørere blir felt. Men det oppleves som konfliktdepende i akutte tapssituasjoner at beitenæringa kan få bistand fra et skadefellingslag. Vi vurderer at bruken av midler til kompetanseheving av kommunale skadefellingslag er nyttig.

Tap av husdyr og tamrein

Antall sau er rimelig stabilt fra år til år, men med noe nedgang i sau de siste tre årene. Prosentandelen av sauebruk i Nordland som søker om rowviltstatning har ligget mellom 15 og 18 % de siste årene, noe som er markert lavere enn årene fra 2013 og tidligere, da andelen var rundt 25 %.

Tall fra erstatningsoppgjørene for sau viser en god utvikling det siste tiåret, dog med noe økning i årene 2018 og 2019 og en del lokale variasjoner hvor enkelte besetninger eller beitelag har store tap.

I 2021 erstattet vi 2618 sau og lam til freda rowvilt, noe som er en nedgang på 6,5 % fra året før. Det er 43 % lavere enn det største erstatta rowvilttapet som var i 2012. Erstatningen i 2021 utgjorde ca. 72 prosent av antall tapte dyr som maksimalt kunne erstattes etter fradrag for normaltapp. Av det totale sauetallet i Nordland fylke ble 1,4 % erstattet som rowvilt drept.

Det ble utbetalt erstatning for flest sau til gaupe (41 %). Erstatta tap til gaupe varierer mye over år, og sammenfaller nokså bra med endringer i gaupebestanden. Nest flest dyr ble erstattet som tapt til jerv (31 %). Antall erstatta sau til jerv har gått betydelig ned de siste 20 årene selv om jervebestanden i fylket er relativt stabil og nær bestandsmålet. Ca. 14 % ble erstattet som drept av bjørn, knyttet til skadesituasjoner hvor streifende hannbjørn har kommet inn i beiteområde. Ca. 8 % ble erstattet til kongeørn og knappe 6 % ble erstattet til ukjent fredet rovvilt.

Situasjonen for reindrifta i Nordland er samlet sett bekymringsfull – trenden i flere år har vært økende tap og nedgang i slakteuttak. I reindriftsåret 2020/2021 var totaltapet i reindrifta i Nordland på ca. 34 % og kalvetapet var på ca. 62 %. En slik utvikling er ikke bærekraftig for reindrifta. Vi vurderer at rovvilt er en viktig årsak til tap, og av den grunn prioriterer vi hensynet til reindrifta høyt både ved fordeling av kvoter for jakt og felling og ved fordeling av FKT-midler. Men vi mener også at den samlede situasjonen for reindrifta i Nordland er mer kompleks, og vi kan ikke se at rovvilt alene står for så stor andel av tapene som næringa mener og vi kan heller ikke se at utviklinga i tap og produksjon i reindrifta kan forklares med økte rovviltbestander og økte rovvilttap.

Vi mener det trengs mer kunnskap om hvordan ulike faktorer og sammenhenger mellom slike faktorer påvirker reindrifta i Nordland.

Etter dette driftsåret erstattet vi 3464 dyr, noe som er en økning på ca. 6 % fra året før og ca. 50 prosent av omsøkte tap. Flest rein ble erstattet til gaupe (40 %) og jerv (35 %), etterfulgt av kongeørn (13 %) og ukjent fredet rovvilt (12 %). Under 1 % ble erstattet til bjørn og ulv. Ca. 15 % av all rein i fylket og ca. 27 % av oppgitt antall født kalv ble erstattet som tatt av fredet rovvilt.

Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdepende tiltak

I 2021 fikk Nordland kr 9 000 000,- til tilskudd over kap. 1420.73. Ca. kr 2,35 mill. ble brukt til planlagte tiltak i sauenæringa og ca. kr 4,1 mill. til planlagte

tiltak i reindrifta. Videre ble ca. kr 1 mill. brukt til akutte tiltak; akutt forsinket slipp av sau, akutt tidlig sanking av sau, ekstraordinært tilsyn av sau og rein, samt godtgjøring av kommunale skadefellingslag. Ca. kr 1 mill. ble brukt til andre fellestiltak og kr 460 000,- ble brukt til konfliktdependente tiltak («Prosjekt Rovdyrkunnskap» i regi av Nordland Nasjonalparksenter).

Av mottatte søknader ser vi at ønsket om midler til FKT-tiltak i beitenæringene er stort, og langt større enn tildelte midler. Men det er imidlertid nokså ofte vanskelig å se noen klar sammenheng mellom bruk av FKT-midler og utvikling i tap. Det er generelt vanskelig å si noe sikkert om hvor god den tapsreducerende effekten av FKT-tiltak er. I reindrifta er flere av tiltakene blanding av ordinær drift eller tilpasninger til beiteforholdene, og direkte rovviltmotiverte tiltak. Dette gjelder for eksempel tilleggsfôring på vinterbeiter og flytting til vinterbeiter på kysten. Vi legger til grunn at de meste effektive tiltakene er å skille beitedyr og rovdyr i tid eller rom. Tiltak som planlagt eller akutt tidlig nedsanking av sau, og flytting av rein til øyer og kystområder med mindre rovdyr, forventes derfor å ha størst effekt. Vi brukes også betydelige midler på andre tiltak som ikke skiller beitedyr og rovdyr, som bruk av radiobjeller (sau og rein) og ekstraordinært tilsyn i kombinasjon med bruk av kadaverhund eller vokterhund (primært sau), eller i kombinasjon med tilleggsfôring (rein). Dette siden fylkets utforming og rovdyrener og beitenæringenes arealbruk gjør at det er mye beitedyr i områder hvor det også er rovdyr.

Vi opplever at dagens forvaltningsplan ikke er et godt verktøy for å prioritere bruk av FKT-midler i tråd med prinsippet om tydelig arealdifferensiering.

Til tross for stedvis store tap i sauenæringa og en krevende situasjon for reindrifta, har vi i rovviltforvaltninga i stor grad god dialog med berørte beitebrukere, og konfliktnivået mellom Statsforvalteren og beitenæringene er derfor relativt lavt. De fleste aktører er klar over at forvaltningen vurderer hensynet til både rovviltbestander og næringsinteresser i de konkrete sakene.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Arbeidet med opprettelse av nye verneområder i Nordland resulterte i 2021 i tilråding om vern av 11 nye naturreservatet og utvidelse av 7 eksisterende naturreservat på statsgrunn. Totalt 50 000 daa som oppfyller manglene i dagens skogvern. I tillegg ligger to frivillig skogvern områder til behandling i KLD (77 663 daa) og ytterligere seks områder har hatt høring og vil tilrås i 2022. Andfjorden marine verneområde vil også sendes til tilråding i løpet av 2022.

For å ta vare på verneverdier i eksisterende verneområder har det vært fokus på skjøtsel, uttak av fremmede arter, oppfølging av ulovligheter, utarbeidelse av forvaltningsplaner og informasjonsplakater. Vi har det siste året fjernet gran fra flere av verneområdene (se egen rapportering) og mink er borte fra to naturreservat. Vi har omfattende skjøtsel for flere av de kulturbetinga verneområdene, med spesiell fokus på slåtteområde, kystlynghei og sanddynemark. Her er det etablert effektmål, men resultatene er ikke klare før etter sesongen i 2022.

For å hindre ødeleggelse av verneverdiene er god informasjon viktig og vi antar at utarbeidelse av plakater ette ny mal og økt bruk av underskilt vil øke kunnskapen og redusere omfanget av ulovlig inngrep. Vi går også ut fra at anmeldelse av Forsvarsbygg med tilhørende medieomtale, har hatt god allmennpreventiv effekt.

Forvaltningsplaner utarbeides for verneområder med Ramsarstatus, der det er stor aktivitet eller mange tekniske installasjoner. Disse prosessene har redusert konfliktnivået i mange områder og gitt tettere kontakt med ulike aktører, grunneier og kommuner også når prosessene er ferdige.

Tilråding for vern av skog (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Gode underlag for skogvern

Det har i lang tid vært et godt samarbeid mellom miljøavdelinga og landbruksavdelinga hos SFNO når det gjelder skogvern. Det er alltid dialog mellom avdelingene om skogfaglige synspunkt på områdene som tilbys for frivillig vern. I verneplanprosessen for skog på statsgrunn gikk vi litt grundigere til verks, og hadde flere møter hvor vi sammen så på verneverdier, antall kubikk, driftsveilenge, tilgjengelighet og driftsforhold. Det ble deretter gjort en avveining mellom verneverdier og skogbruksmessig verdi, basert på metodikken som skal brukes ifbm. frivillig skogvern fra 1.februar 2022. Dette fungerte veldig godt, og lover bra for fremtidig samarbeid med bruk av den nye metodikken.

Antall områder og areal i prosess for frivillig skogvern:

Fjellavlia, Reinåga og Storiå (1530 daa) – tilrådt.

I disse foreslåtte verneområdene finnes naturtypene kalkgranskog, boreal regnskog og bekkeløft, alle med A-verdier. Alle oppfyller regionale mangler for Nordland, og de oppnår derfor samlet høy måloppnåelse.

Storberget, Iselva, Kilvasskogen og Ørmodden (4150 daa) – høringsfrist var 1. februar 2022. Planlagt tilråding innen 1. juni 2022.

Naturtyper i de foreslåtte verneområdene er kalkgranskog (A-verdi) (gammel boreal lauvskog (A-verdi), bekkeløft (A- og B-verdi) og gammel furuskog (A-verdi). Samlet oppnår områdene i stor grad regionale mangler for fylket – derfor høy måloppnåelse.

I tillegg har vi 11 områder som nylig er konsultert med sametinget, og som det etter planen vil bli meldt oppstart for i løpet av våren 2022.

Torselva – Bekkeløft, gammel boreal lauvskog

Svenningsvika – Gammel granskog

Storengdal og Kalfjellet –Boreal regnskog og lavlandsskog

Grønlidalen utvidelse – Boreal regnskog, lavlandsskog

Høgåsen ved Osvatnet – Kalkfuruskog)

Horsbergvatnet – Edelløvsog (alm-lindeskog), gammel granskog

Eveneselva ved Nupen – Bekkekløft og kalkbjørkeskog

Brendtlandet – Gammel høyereliggende granskog – henger sammen med Bollemolia som er tilrådt vernet på statsgrunn

Ravnålia – Kalkgranskog

Tannøya – Gammel barskog

Memaurkollen – Gammel boreal lauvskog, rikt ospeholt.

Antall verneområder med kjente trusler mot verneverdiene redusert (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall verneområder med kjente trusler mot verneverdiene redusert

I Nordland er det i dag 66 av de mindre verneområder som er plassert i kategorien truet. Det er seks færre enn i starten av året. I tillegg er det nye trusler slik som for Fisktjørna med marmorslottet. Områdene som ikke lengre vurderes som å ha trusler i verneområdet har i hovedsak fått endret status fordi gran/sitka er tatt ut, vi har fått ny kunnskap gjennom skjøtselsplaner eller ferdsel er kanalisert.

For mange av de andre områdene er det i dag en stor innsats for å sikre naturverdiene og verneverdiene er mindre truet for flere av områdene. Siden Naturbase kun registrer truet/ikke-truet, vil det i hovedsak være gjennom effektmål vi kan se mer nyansert på effekt av pågående skjøtsel. I løpet av de neste årene vil vi ha avsluttet flere prosjekter med uttak av gran/fjerning av ettervekst og restaurering av slåttemark, kystlynghei, våtmark og sandynemark. Vi antar flere områder vil få endret status til ikke-truet i Naturbase etter innsatsen. I 2021 ble det etablert mange nye effektmål, men for de fleste vil overvåkingen først starte opp i 2022.

Gjennom prosjektene med restaurering av våtmark og uttak av mink har vi også gjennomført overvåking av fugl. I Vesterålen ble store grøftesystem i Åholmen og Grunnfjorden naturreservat restaurert i 2018/2019. Tellingene og rapport fra 2021 viste positiv utvikling for våtmarksfugl i begge verneområdene, som en direkte effekt av restaureringen. I tillegg til etablering av hekkende svarthalespove i begge områdene er det tydelige økning for sårbare arter som vipe, stjørtand, brushane, makrellterne og hettemåke.

Sjøfuglovervåkingen som har foregått siden 2014 ble oppsummert i 2021 og viste direkte effekt på hekkebestand av teist i to av de verneområdene hvor mink har vært bekjempet. For de fleste andre artene er trenden dessverre svært negativ selv om mink bekjempes – spesielt for svartbak, ærfugl, tjeld og gråmåke.

Fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 3.1.4.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

Totalt ble det tatt ut fremmede treslag i tolv verneområder i Nordland. Dette inkluderer nasjonalparker og små verneområder som følges opp av verneområdestyrene. Vi har selv hatt ansvar for uttak av norsk gran og sitka i syv naturreservat. I flere av områdene er feltene så vanskelig tilgjengelig at skogen har blitt ringbarket eller bare felt.

Utfordringer for arbeidet med uttak av fremmede treslag i Nordland knytter seg i hovedsak til få entreprenører som er interessert i å levere anbud og kort periode med frossen, snødekt mark på vinteren.

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

	Kystlynghei	Løvskog	Myr	Furuskog	Annet
Antall verneområder	3	8	1	1	0
Anslag volum hogd (m3)	70	2 000	0	0	0
Anslag areal hogd (dekar)	9	657	2	20	0
Anslag andel sitkagran (%)	100	0	0	0	0
Anslag andel norsk gran (%)	0	100	100	100	0
Anslag andel andre treslag (%)					

En del er ringbarket og en del er bare felt og ikke fraktet ut. Vi mangler derfor mange tall på volum hogd. Areal er de mest presise tallene for 2021. Tallene er inkludert resultatene for områdene som forvaltes av verneområdestyrene.

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Nevner her noen tema og oppdrag som ikke er berørt ellers i denne rapporten.

Marin forsøpling

Aktiviteten hos Statsforvalteren i Nordland på marin forsøpling i 2021 har vært lav. Den årlige samlinga for aktører involvert i strandrydding som vi har tradisjon for å arrangere årlig har blitt utsatt flere ganger grunnet smitteverntiltak. Vi fikk endelig arrangert en digital samling i januar 2022. Vi mener at effekten av slike samlinger går på nyttig erfaringsdeling der aktørene også får tatt opp problemstillinger med Statsforvalteren og kunnskapsmiljøene.

Deponier og finansiell sikkerhet

Vi rapporterte iht. veiledning på FM-nett at vi ikke har noen deponier med krav til finansiell sikkerhet, da alle er kommunalt eide (IKSer).

Avfallsplan i havn

I begynnelsen av 2021 sendte vi ut pålegg til svært mange havneeiere om å levere avfallsplan. Vi fikk økt antall havner med godkjente planer betydelig, fra 21,6 % til 56,6 %. Vi leverte rapport til koordinator i Trøndelag i oktober, som skulle gå videre til Miljødirektoratet. Mot slutten av året fikk vi igjen tatt opp innsatsen på området, men det er fortsatt mange som ikke har besvart påleggene som vi må vurdere å gå videre med varsel om tvangsmulkt til.

Veiledning til kommunene for å øke kompetansen på forurensning/forsøpling

I 2021 har klima- og miljøavdelinga i avholdt en serie med nettseminarer for kommunene i Nordland. På forurensningsområdet ble det holdt seminar om tilsyn med avløpsanlegg, saksbehandling av søknader om avløpsutslipp, forsøpling, og grunnforurensning. Det var god deltakelse fra kommunene på disse, seminarene ble [tatt opp og ligger tilgjengelig for alle](#). Vi har fått tilbakemelding om nyttigheten av disse også fra utenfor vårt fylke. Vi håper effekten av dette kan være å øke kompetansen til kommunene på disse områdene, spare oss selv tid fordi vi kan vise til seminarene som erstatning for en del én-til-én veiledning som vi driver med ellers, og forbedret saksbehandling og klagesaksforberedelse hos kommunene.

Vi har i tillegg igangsatt nettverkssamlinger om grunnforurensning for kommunene, det første ble avholdt i november 2021. Vi håper effekten av dette kan være økt kompetanse og motivasjon hos kommunene når de kan dele erfaringer og søke støtte også hos hverandre i arbeidet med forurenset grunn.

Progresjon i arbeidet med å redusere forurensning fra utslipp av avløpsvann (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

God progresjon i arbeidet med å redusere forurensning fra utslipp av avløpsvann fra større tettbebyggelser og bedre etterlevelse av EUs avløpsdirektiv

Det gjenstår nå bygging av 2 renseanlegg, ett i Bodø og ett i Mo i Rana, innenfor de aktuelle tettbebyggelsene.

Det gjenstår noe arbeid på ledningsnett i Bodø, da det er behov for å avskjære/overføre ytterligere 5 avløpssoner til det nybygde Stokkvika renseanlegg. Dette utgjør til sammen ca 12 000 pe.

I Mo i Rana har de besluttet å kassere planene om oppgradering av de gjenstående renseanleggene og overføre hele tettbebyggelsen til Mjølan renseanlegg som vil ombygges/utvides.

Arbeidet med oppdatering av utslippstillatelser er startet.

Forurensning - avløp, tettbebyggelser omfattet av kap. 14

Tettbebyggelsesid	Kommunenavn	SUM BOF 5 (pe)	Kommentar	Tettbebyggelser som er sammenkoblet
18-003-Bodø	Bodø	60 000		1
18-005-Narvik	Narvik	12 500		1
18-018-Mosjøen	Vefsn	15 500		1
18-027-Mo i Rana	Rana	20 000		1

Forurensning - avløp, tettbebyggelser omfattet av kap. 13

Tettbyggelsesid	Kommunenavn	SUM BOF 5 (pe)	Kommentar	Tettbebyggelser som er sammenkoblet
18-054-Leknes	Vestvågøy	6 500	Kommunen planlegger nye avløpsanlegg (avskjæring og sammenslåing av eksisterende avløpssoner). Også sammenslåing med 18-053-Gravdal kan være aktuelt. De planlegger for at de kan komme over på kap 14 innenfor planperioden	
18-066-Myre	Øksnes	3 229	Det jobbes med avklaring om avløpsløsninger for fiskeindustri. Dersom det inngås avtale om påslipp til kommunalt nett vil dette gi et bidrag på ca 26000 pe	
18-068-Sortland	Sortland	7 645	Utvidelse av tettbebyggelsen, pga tilflytting til sentrale strøk, samt utvidelse av næringsmiddelindustri kan gjøre at man kommer over på kap 14. Noen uoverenstemmelser i rapporterte tall tilsier at vi må be om nærmere redegjørelse fra kommunen.	
18-015-Sandnessjøen	Alstahaug	8 716	Økt påslipp fra Tine meieri kan gi tilstrekkelig bidrag til at man kommer i kap 14.	

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner registrerer, oppdaterer og vedlikeholder egne lokaliteter i Grunnforurensning i forhold til 2020.

75,6% av kommune i Nordland har bruker(e) i fagsystemet Grunnforurensning. Dette er en bedring fra 56,1% i februar 2021. Det betyr at Nordland har gått fra dårlig til middels effektivitet i løpet av 2021. Statsforvalteren i Nordland har etablert rutiner for å følge opp kommunene som ikke har brukere i fagsystemet. Statsforvalteren i Nordland ser også at det er ei utfordring med at mange nordlandskommuner ikke bruker Grunnforurensning aktivt/ikke legger inn saker som skal legges inn. Vi er derfor også i gang med å etablere rutiner for å følge opp kommunenes bruk av Grunnforurensning, blant annet gjennom opplæring og nettverk.

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsve (fra kapittel 3.1.4.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft

I 2021 fikk vi på plass en prosjektstilling for oppfølging av arbeidet med oppfølging av prioriterte skipsverft. 2021 har i hovedsak blitt brukt på oppfølging av de kommunene der hvor helhetlig opprydding kan være aktuelt. Vågan kommune er allerede i gang med et slikt prosjekt i Svolvær, og vi har spesielt fulgt opp der med råd, veiledning, møter og befaring. Det ser ut til at godt samarbeid og tett dialog har fungert bra med tanke på framdrift og engasjement i prosjektet. Vi har også arrangert informasjonsmøter med Alstahaug kommune (Sandnessjøen havn) og Vestvågøy kommune (Ballstad havn), som kan være aktuelle for helhetlig opprydding. Kommunene er positive til helhetlige prosesser med vannforskriftens føringer og verktøy. Videre arbeid vil imidlertid avhenge av faktorer knyttet til blant annet planarbeid, nasjonal prioritet for havneutdyping og økonomiske midler.

Vi vil fortsette å ha tett oppfølging og konstruktiv dialog med kommunene i 2022. Vi koordinerer pålegg til virksomhetene ut fra fremdriften i prosjektene.

I løpet av 2021 var vi på tilsyn hos fire av de prioriterte verftene i Nordland. Tilsynene avdekket flere avvik med hensyn til ytre miljø, og har vært nyttige for videre oppfølging av verftene.

Vi har oppdatert databasen Grunnforurensning for alle lokalitetene etter hvert som det har blitt gjort tiltak eller vedtak, eller det har kommet nye rapporter.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Statsforvalteren opplever kommunenes økonomiforvaltning som tilfredsstillende til tross for noe variasjoner mellom kommunene. Kommuneøkonomien er krevende for stadig flere av kommunene og vi ser en gradvis forverring. Økt lånegjeld, lite tilfredsstillende driftsresultater og begrensede midler på fond gir økt bekymring for noen av kommunenes økonomiske bærekraft og framtidsutsikter. I tillegg medfører pandemien lavere aktivitet og mindre skatteinntang.

Den gode utviklingen av antall ROBEK kommuner blir brutt i 2021. Antallet dobles fra tre til seks.

Regnskapstallene for 2021 er ikke klare på nåværende tidspunkt. Prognosene tilsier imidlertid middels gode resultater i 2021, selv om dette er usikkert per nå. Lave renter, god og bærekraftig økonomistyring og tilfredsstillende kompensasjoner i forbindelse med økte pandemiutgifter har nok i stor grad bidratt til dette.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2021.

Ved utgangen av 2021 er det seks ROBEK kommune i Nordland. Det er en økning på tre, noe som er en forverring fra 2020. Lødingen, Nesna og Træna er meldt inn i løpet av året. I tillegg er Moskenes, Hamarøy og Fauske meldt inn fra tidligere. Fauske og Hamarøy har i 2021 arbeidet godt med gjennomføring av tiltaksplanene og har god framdrift for å komme ut av ROBEK i henhold til tiltaksplanen.

Statsforvalteren i Nordland skaper en felles forståelse av situasjon gjennom en tett, god og tillitsfull oppfølging av ROBEK-kommunene. Det er jevnlig møter der politisk og administrativ ledelse i kommunene er invitert inn til Statsforvalteren for gjennomgang av status. Vi deltar også i formelle fora, som kommunestyremøter og formannskapsmøter, for å sikre en felles situasjonsforståelse og viktigheten av omforente tiltak. Videre deltar vi på budsjett- og økonomiplanseminarer sammen med kommunestyrets medlemmer, administrasjon og tillitsvalgte med noen av ROBEK kommunene. I tillegg har vi tett og ofte uformell kontakt digitalt og ved fysiske besøk i kommunene.

Skriftlig tilbakemelding gis på ROBEK kommunenes forslag til budsjett- og økonomiplaner mellom vedtak i formannskapet og kommunestyremøtet der budsjettet behandles. Vår tilbakemelding legges ved i den videre budsjett- og økonomiplanbehandlingen av kommunestyret. Etter vedtak gjennomfører vi en grundig lovlighetskontroll av årsbudsjett og økonomiplanen til alle ROBEK kommunene. Det gis en omfattende tilbakemelding til kommunene om resultatet av lovlighetskontrollen samt påpekning av ulike forhold.

Vi har sammen med KS styrket det politiske lederskapet i ROBEK kommunene ved å arrangere ett nettverk for politisk ledelse i disse kommunene. Praksisnære problemstillinger blir drøftet og eksterne fagpersoner inviteres inn for å belyse disse. Vi ser god effekt av dette tiltaket og tilbakemeldingene er gode.

For arbeidet i 2022 bygger vi videre på 2021, men vi skal i større grad enn tidligere ta inn flere fagavdelinger i arbeidet med ROBEK kommunene. Blant annet vil dette skje ved en breiere representasjon i Statsforvalterens møte med kommunene.

Antall kommuner i ROBEK (2)

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2020	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021
Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2021	3	3	6

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2020. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2020.

Statsforvalteren har i 2021 arbeidet med kvalitetssikring av KOSTRA-rapporteringen på ulike måter. Vi har informert om frister, purret ved manglende rapporteringer og fulgt opp kommuner med tydelige avvik.

Statsforvalteren i Nordland har i 2021 styrket egenkompetansen ved å delta på kompetansehevende tiltak. På den måten har vi kunnet veilede og analysere KOSTRA dataene på en bedre måte. Vi ser dog at kommunene ikke prioriterer dette området i tilstrekkelig stor grad. Vi ser at kommunene ikke opplever tilstrekkelig egennyte innenfor eiendomsforvaltningene i forhold til KOSTRA.

Tall er ikke mottatt og mangler i tabell.

Kvalitet i KOSTRA-data

Område	Resultat	Antall feil i 2020	Antall feil i 2021
Feil på eiendomsforvaltning på aggregert nivå - utgifter til renhold (art 075) og forvaltning (funksjon 121)	0	0	0
Feil på byggfunktionsnivå for utgifter til renhold og energi	0	0	0

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Gjennomgang av styringsdokumenter viser at kommunene i Nordland i en viss grad henviser til KOSTRA data i disse. Kvaliteten i bruken synes imidlertid å være svært varierende, nærmere bestemt kvalitet i analyser og hvilke hensyn som tas i planleggingen av aktivitet. KOSTRA dataene brukes i begrenset grad som en del av kommunens strategiske styringssystem.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU) for landbruket i Nordland 2019- 2022, sammen med regionalt næringsprogram, miljøprogram og skog og klimaprogram lå til grunn for arbeidet i 2021. Prioriteringene i disse programmene, sammen med fylkeskommunes regionale plan for landbruket i Nordland, har vært avgjørende for innholdet i Statsforvalterens næringsutviklingsarbeid.

Etter at Nordland fylkeskommune overtok ansvaret for de regionale tilretteleggingsmidlene har Statsforvalteren hatt en tett dialog med

fylkeskommunen både med støtte i saksbehandlingen og strategi-arbeidet.

Generelt har koronapandemien selvstendig medført store endringer i arbeidsmåten i 2021. Fysiske treff med næringene, inkludert reiser, er redusert til et minimum. Dette har medført at det har vært betydelig vanskeligere å komme i kontakt med dem man ikke allerede hadde kontakt med. Spesielt gjelder dette de landbruksstilknyttede næringene. Gjennomføring av digitale møter og webinarer har til en viss grad veid opp for manglende fysiske møteplasser.

Statsforvalteren har over mange år hatt en betydelig innsats mot bygdenæringer generelt. Denne innsatsen er videreført i 2021, og vi mener måloppnåelsen er god, forholdene under pandemien tatt i betraktning. Vi har også iverksatt en forsterket innsats mot tradisjonelt landbruk gjennom egen prosjektsatsing. Her kan vi foreløpig ikke måle effekter. Generelt ser vi at det økte kostnads-nivået er utfordrende. Spesielt melkeproduksjonen sliter med rekruttering og fomyelse av driftsapparatet, noe som er kritisk.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Regional innsats innen landbruksbasert næringsutvikling er innrettet slik at nasjonale mål og føringer i RNP nås.

Prosjektet *Tre inn i fremtiden* ble avsluttet i 2021. Det har resultert i økt kompetanse hos både private og offentlige byggherrer samt i konsulentmiljøet i byggebransjen. Prosjektet ble finansiert av Nordland fylkeskommune, Innovasjon Norge og Statsforvalteren i Nordland.

Vår mangeårige satsing på *Inn på tunet* har de seinere årene konsentrert seg om å informere og veilede offentlige kjøpere av inn på tunet tjenester. Derfor har det blitt lagt stor vekt på å samarbeide på tvers av ulike fagavdelinger hos Statsforvalteren. Styringsgruppen vært ledet av assisterende statsforvalter med representanter bestående av direktørene i avdelingene for Helse og omsorg, Landbruk og reindrift, Oppvekst og utdanning, og Sosial og vergemål. En suksessfaktor i dette arbeidet har vært at fagavdelingene har kunne veilede og informere tilsvarende fagavdelinger i kommunene om Inn på tunet. I 2021 avsluttet vi prosjektsatsingen i denne formen med gode effekter målt som en betydelig økning i antall godkjente Inn på tunet-tilbydere, og dermed også at flere kommuner i Nordland benytter Inn på tunet som et supplement til tjenestetilbudet til sine innbyggere. Les mer om prosjektet og finn sluttrapport [her](#). Parallelt med dette har vi videreført den tverrfaglige Inn på tunet-satsingen hos Statsforvalteren i det nasjonale pilotprosjektet som gjennomføres som en del av *Inn på tunet-løftet 2*. Pilotprosjektet er rettet mot elever i grunnskolen og tar utgangspunkt i hvordan Inn på tunet-gården kan knyttes til fagfornyelsen og være en integrert del av undervisningen til elevene. I Nordland gjennomføres pilotprosjektet i fire utvalgte pilotkommuner og én erfaringskommune, sammen med en rekke samarbeidspartnere. Styringsgruppen er tilsvarende lik som for den avsluttede prosjektsatsingen med et tillegg av fylkesråd for næring i Nordland fylkeskommune. Dette fordi pilotprosjektet er et samarbeid med Nordland fylkeskommune som anerkjenner at et Inn på tunet-tilbud til elever i grunnskolen kan bidra til å motvirke frafall i videregående skole. Gjennomføringen av pilotprosjektet både fellestiltak som vi har ansvar for, og arbeidet i kommunene, påvirkes i stor grad av pandemiens restriksjoner, bl.a. har man ikke kunne gjennomføre tiltak som fysiske samlinger med mange deltakere.

Prosjektet *Gårdsturisme og matopplevelser i Nordland* er ferdigstilt. Prosjektet ble avsluttet med digitale møteplasser med eksempler fra næringa på hvordan pandemien har ført til ulike typer utvikling. Vi samlet et knippe bedrifter som enten driver med videreforedling av kjøtt eller som planlegger å gå i gang med det til et todagers seminar på Nordland Kultursenter. Dagene inneholdt blant annet faglig påfyll, smaksverksted, gjestebud, og kjøtt- og grønnsaktorg. Samlingen var et springbrett for å etablere et samarbeidsforum for bedrifter som driver med videreforedling av kjøtt. Et slikt samarbeidsforum er et av oppfølgingspunktene i Regional plan for landbruket i Nordland.

Vi gjennomførte en *kommuneundersøkelse* for å kartlegge kompetansebehov og forventninger til tilbudet fra Statsforvalteren knyttet til kompetanseheving. Undersøkelsen blir et viktig verktøy for oppfølging av kommunene.

Det er gjennomført *kommunemøter* med tema ulike former for næringsutvikling med aktører fra politisk og administrativ ledelse i kommunene, samt fagavdelinger. Deltakelsen har også bestått av representanter for næringslivet.

Samarbeid med Nordland Fylkeskommune og Innovasjon Norge (Nordland) på områdene gårdsturisme og lokalmat, er fremdeles systematisert gjennom *Utviklingsgruppe for mat og reiseliv (UGM)*. Grappa har blant annet gjennomført felles mobiliseringsmøter og bedriftsbesøk. Arbeid med fremtidig modell for samarbeid innen regional forvaltning av landbruket som helhet, er igangsatt med utgangspunkt i UGM.

Oppfølgingsprosjektet for tradisjonelt landbruk bygger på regional plan, og regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland. Gjennom aktivitetene er Statsforvalteren i Nordland en initiativtaker, tilrettelegger og koordinator for utviklingsaktiviteter. Gjennomføringen av tiltak har blitt påvirket av pandemien, men prosjektet har gjennomført digitale tiltak med mange deltakere, og noen fysiske. Prosjektet jobber bredt, og ett av satsningsområdene er potet og grønnsaker. Det er etablert to produsentnettverk for småskalaprodusenter på Helgeland og Salten. I samarbeid med prosjektet gårdsturisme og matopplevelser i Nordland ble det arrangert ett kjøtt – og grønnsaktorg, som resulterte i samarbeidsavtaler mellom flere grønnsaksprodusenter og restauranter. I løpet av 2021 har prosjektet gjennomført webinarer som har resultert i økt kompetanse hos gårdbrukere og kommunal landbruksforvaltning på temaene:

- Beitebruk - tilskudd og tiltak i beiteområder
- Beiterett og gjerdeplikt
- Automatiske melkesystemer, kurs i samarbeid med Tine
- Innovasjon Norges støtteordninger for jordbær - og grønnsaksprodusenter
- Grønnsaksdyrking for nybegynnere

- Salgskanaler for småskala grønnsaksprodusenter
- Lønnsomhet i økologisk melkeproduksjon
- Økologisk grovfôrproduksjon
- Debio godkjenning
- Dyrkningsteknikk økologiske poteter

Sammen med landbruksnæringene var vi initiativtaker til et *Blågrønt Innovasjonssenter Nord* ved Nord Universitet (BGINN). I 2021 har Statsforvalteren hatt fokus på å trekke de grønne næringene tettere inn i arbeidet. Blant annet ved å få på plass en kompetansemegler for grønne næringer ved Mosjøen vgs.

Statsforvalteren i Nordland bidrar i Bodø kommunes satsing knyttet til *urbant landbruk* både i prosjekt- og styringsgruppe. Vi samarbeider om aktiviteter som er sammenfallende med vårt arbeid bl.a. på tradisjonelt landbruk og utvikling av potet- og grøntproduksjonen i Norge. I tillegg har vi bidratt til at Bodø som første by i Nord-Norge nå presenteres på det nasjonale nettstedet www.urbantlandbruk.no. I Nordland er det mange ulike urbane initiativer innenfor parsellhager, skolehager, andelslandbruk mm. Statsforvalteren har bidratt med informasjon om urbane landbruk og vist til den nasjonale strategien til bl.a. Narvik kommune som ønsker å se hvordan urbane landbruk kan være en del av utviklingen av byen.

Vi har bidratt sammen med Statsforvalteren i Troms/Finmark i forvaltningen av de *Arktiske midlene*. Vi hadde god oppslutning rundt midlene, og midlene ble fordelt innenfor følgende prioriteringer:

- Utvikling av næring med potet, grønt og bær
- Bedre utnyttelse av beite- og grovfôrressursene i det arktiske landbruket
- Aktiviteter som kan bidra til klimatilpasning eller utslippsreduksjoner i det arktiske landbruket
- Mobilisering for å få frem nye produsenter og nye produkter med basis i det arktiske landbruket

Vi koordinerte saksbehandlingen med fylkeskommunenes behandling av RK- og RT-midlene for å få best mulig samlet effekt av virkemidlene.

I november gjennomførte vi en *kommunekonferanse* i Bodø for kommunal forvaltning og politisk ledelse. Konferansen hadde tre hovedtema; arealforvaltning, klima og miljø og næringsutvikling. Konferansen hadde god oppslutning fra forvaltningen. Vi kunne ønsket oss bedre oppslutning fra politisk ledelse. Evalueringen fra deltakerne var god.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

På grunn av den pågående pandemien har den fysiske kontakten med kommunene vært sparsom i 2021. Det har imidlertid vært mye kontakt via digitale medier, som e-post, telefon og videomøter.

Gjennom dette registrerer vi at oppmerksomheten rundt arbeidet med foryngelse etter hogst er økende. Det er vår oppfatning at det i de tradisjonelle skogstrøkene i stor grad blir utført tilfredsstillende foryngelsesarbeid, selv om vi kanskje kunne ønsket oss en noe større plantetetthet.

Det er nok verre i det som tradisjonelt har blitt kalt skogreisings-strøkene. Der øker avirkingen, og dermed behovet for planting. Det er imidlertid en del skogeiere som ikke liker gran, og som hogger for å bli kvitt den – for alltid. De er derfor ikke interessert i å plante etter hogst. Det er som kjent særlig sitka- og lutzgran som mislikes.

Mange steder er det bare sitka- og lutzgran som er brukbart. Norsk gran vil ikke klare seg. For å oppfylle kravet om foryngelse etter hogst må skogeier søke om tillatelse hvis han ønsker å bruke sitka- eller lutzgran. Hvis det gis tillatelse blir dette nokså konsekvent påklaget, og en eventuell tillatelse er da ganske langt fram i tid. Imens gror hogstflaten til.

Etter flere års «masing» på kommunene ser vi at resultat-kartleggingen nå er 100 % gjennomført. Foryngelseskontrollen er nesten helt utført ifølge ØKS. Vi har imidlertid ved våre forvaltningskontroller erfart at kommunene utfører mer kontroller enn det som kommer fram i ØKS. Dette er noe vi ofte informerer kommunene om – at de må dokumentere utførte kontroller i ØKS.

Vi ser også at kommunene nå stort sett har forstått at det faktisk er *tre* kontroller, med mye av de samme parametere, som skal gjennomføres.

Vi planlegger en samling for kommunenes skogbruksansvarlige i løpet av våren 2022. Der vil foryngelse etter hogst være et tema.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall påbegynt pr. 30.6	Antall sluttført pr. 31.11	Antall ikke påbegynt 31.11
Resultatkartlegging	34	0	0	0
Foryngelseskontroll	34	0	0	3

Har ingen formening om antallet pr 30.6 og 31.11. Oppgitt antall for 31.11 gjelder 31.12. Tallene er iflg ØKS.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner	Antall andre tiltak
Tiltak og aktiviteter foryngelse	2	0	30

Fellesmøter: Ett fellesmøte om landbruk. Ett møte med nye skogbruksansatte i kommunene. "Antall andre tiltak": Anslag på antall samtaler, e-poster og teamsmøter der foryngelse har vært et tema. "Møter/Befaring": Pandemien har hindret mye møte og befaringsvirksomhet. I dette bildet kommer også at fylket er 600 km langt, og kollektiv reising har derfor vært sterkt begrenset.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

Vi har gjennom flere år hatt forvaltningskontroller der bruk av NMSK-midler og skogfond er tema. Det er vårt inntrykk at kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene på en tilfredsstillende måte.

Skogfond er et økonomisk virkemiddel. Vi kunne gjerne sett at ordningen var bedre kjent hos skogeierne. Her har kommunene en viktig rolle, og vi arbeider for at kommunene skal ha best mulig kompetanse på dette. Vi arrangerte sammen med Skogkurs et webinar i 2021 for kommunene der tema var skogfond og den nye skatteordningen for skogeiere.

Interessen for skogsveibygging er økende, men vi har lite midler å bruke til formålet. Vi må gjøre en streng prioritering mellom kommunene om hvilke som skal få midler. For 2022 har 11 kommuner meldt inn behov for midler til skogsveier, men pga små rammer tildelte vi midler bare til 6 kommuner.

For å få midlene til å strekke lengre oppfordrer vi kommunene til å vurdere sine tilskuddssatser. Det er spesielt i «skogreisingsstrøkene» at det brukes relativt høye tilskuddssatser. Når disse områdene nå er i ferd med å bli «skogstrøk» mener vi at tilskuddssatsene kan senkes, men det er kommunen som bestemmer dette.

Hvis pandemien tillater det, vil vi i løpet av våren/sommeren 2022 avholde en fagsamling for kommunenes skogbruksansvarlige. Da vil virkemidlene være et tema.

Vi har også løpende kontakt med kommunene pr telefon, e-post og videomøter. Da er virkemidlene ofte ett tema.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	41	41	41
Skogkultur	41	41	41
Miljøtiltak	41	41	41

Etter vår vurdering er det ingen kommuner som skiller seg spesielt negativt ut når det gjelder forvaltning av de økonomiske virkemidlene. Vi har derfor ikke definert noe antall som er bedre enn andre. Det er også sikkert forbedringspotensial hos de fleste. Det kan også bemerkes at av de 41 kommunene er det ca 10 kommuner som av naturlige årsaker ikke har noe skogbruk å snakke om.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultat)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	41	41	41
Skogkultur	41	41	41
Miljøtiltak	41	41	41

Det er vanskelig å sammenligne kommunene med tanke på oppnådde resultater. Det er stor forskjell på forutsetningene, med tanke på tilgjengelige ressurser, kompetanse, arbeidskraft osv. Vi har derfor ikke definert noe antall kommuner som er bedre enn andre. Det er også sikkert forbedringspotensial hos de fleste. Ordningen Miljøtiltak ble ikke brukt i Nordland 2021. Det kan også bemerkes at av de 41 kommunene er det ca 10 kommuner som av naturlige årsaker ikke har noe skogbruk å snakke om.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner	Antall andre tiltak
Tiltak økonomiske virkemidler	2	0	30

Fellesmøter: Ett fellesmøte om landbruk. Ett møte med nye skogbruksansatte i kommunene. "Antall andre tiltak": Anslag på antall samtaler, e-poster og teamsmøter der virkemiddelbruk har vært et tema. "Møter/Befaring": Pandemien har hindret mye møte og befaringsvirksomhet. I dette bildet kommer også at fylket er 600 km langt, og kollektiv reising har derfor vært sterkt begrenset.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Økt produksjon og verdiskaping i reindriften.

Rådgiving og veiledning skjer i hovedsak på forespørsel fra reindriftsutøver. Det er også jevnlig tema på reindriftsseminarene. Effekten må sies å være av mindre grad. Tapssituasjonen i reindriften i Nordland er ekstrem. Åtte av tolv distrikt slakter ingen eller svært få kalver og tilsvarende få voksne. Seksten

av førti siida har mindre enn 50 000 kroner i inntekt og får dermed ingen inntekter over reindriftsavtalen. Nesten all inntekten deres kommer som erstatning for rovdyr tap.

Statsforvalteren ser det derfor slik at det må først gjøres noe med tapssituasjonen i reindrifta i Nordland før det kan foreligge en reell mulighet til økt produksjon og verdiskaping.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Strategiene som er lagt i Regionalt miljøprogram (RMP Nordland) og Regionalt skog- og klimaprogram (RSK Nordland) er førende for vårt arbeid for bærekraftig utvikling av landbruket i Nordland.

RSK Nordland består av tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til skogsveger og drift med taubane og hest. Med utgangspunkt i skogressursene som grunnlag for høy lokal og regional verdiskaping, og resultatmålet om å øke aktiviteten på alle områder i skogbruket, er det utført ei effektiv og målrettet tilskuddsforvaltning. Det er vår oppfatning at kommunene kjenner innholdet i RSK, men i varierende grad følger dette opp.

Interessen for å investere i skogsveier har en periode vært lav, men har de siste par årene vært økende. Vi har ikke midler nok til å dekke behovet – mange søkere får avslag pga manglende midler. Årsaksforhold og tiltak knyttet til nevnte utfordringer i Nordlandsskogbruket er nærmere omtalt i Regionalt skog- og klimaprogram 2019-2022.

RMP Nordland er lagt til grunn for prioriteringene av miljøvirkemidlene. Tiltak knyttet til biologisk mangfold, vannkvalitet og klimagasser i landbruket er prioritert. Muligheten for regionale tilpasninger kan fortsatt være et virkemiddel for å oppnå god oppslutning og god effekt av tiltakene lokalt. Kommunene har oppdatert de lokale tiltaksstrategiene for kulturlandskap, miljø, skog og klima. De er et godt utgangspunkt for en videre dialog om prioritering av tiltak og virkemidler i fylket. Vi vil fortsatt arbeide for økt oppslutning om regionale miljøtilskudd.

I 2021 gjennomførte Statsforvalteren en kommunekonferanse med fokus på bærekraftig arealforvaltning, klima og miljø og næringsutvikling.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

Det er vanskelig å gi en god vurdering av om de økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, drenering, etc.) har hatt ønsket effekt i 2021.

Før-tilstanden er sjelden beskrevet, og for de fleste tiltakene er det ikke etablert metoder for måling av effekt. Tiltakene har også et antall og et omfang som gjør at det med de ressursene som er tilgjengelig ikke er mulig å vurdere effekten av hvert enkelt av disse.

Vi iverksetter nasjonale tiltak, og vurdering av effekten må i dag dels baseres på forskningsbasert kunnskap, dels erfaringer og dels antakelser. Med utgangspunkt i vår generelle kunnskap om tiltakene antar vi at de har hatt en positiv effekt i 2021.

Oppdatert forskningsbasert kunnskap knyttet til de ulike tiltakene vil kunne si om vi har rett eller ikke. Det er derfor viktig at det nasjonalt settes av tilstrekkelig med midler til at det kan utvikles, samles og formidles forsknings- og erfaringsbasert kunnskap knyttet effekten av ulike tiltak i ulike deler av landet.

Hvis dette kunnskapsgrunnlaget blir bedre, vil vi ved å se på omfanget av de ulike tiltakene kunne si noe mer om effekten av disse.

Virkemidler på miljøområdet (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Vurder kort om de ulike de økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, drenering, etc.) har hatt ønsket effekt	I tillegg til vurderingene i punktet over, mener vi at måloppnåelsen kunne blitt bedre hvis Statsforvalteren fikk tilbake en større grad av frihet til å velge tiltak under miljøtilskudd/RMP, og tilpasse vilkårene for disse til de regionale utfordringene.
Beskriv kort de største utfordringene innenfor miljøområdet de kommende år	De største utfordringene på miljøområdet er knyttet til klima og til tap av biologisk mangfold. Jordbruket i Nordland må både redusere klimautslippene, og forberede seg på et våtere og villere klima. Av hensyn til matproduksjonen og det biologiske mangfoldet må vi hindre nedbygging av matjord, bremse reduksjonen i antall gårdsbruk, og ivareta arts mangfold, naturtyper og kulturlandskap. Det biologiske mangfold knyttet til kulturlandskapet ivaretas best ved opprettholde produksjonen av rødt kjøtt, men i større grad basere denne på lokale inn- og utmarksressurser.
Vurder kort om grensegangen mellom miljø- og landbruksforvaltningens virkemidler er formålstjenlig	Med god samordning vurderer vi det som uproblematisk at klima- og miljøavdelinga forvalter tilskuddsmidler til trua arter og naturtyper, samtidig som at landbruks- og reindriftsavdelinga forvalter tilsvarende midler gjennom miljøtilskudd/RMP. Det hadde imidlertid vært en fordel om miljøforvaltninga (som under SMIL) kunne gitt tilsagn med arbeidsfrister som ikke utløper samme år som de blir gitt.
Hvilke tiltak vil Statsforvalteren iverksette fremover for å øke måloppnåelsen/miljøeffekten?	I arbeidet med rulleringen av strategien RMP vil vi holdes fokus både på tiltak knyttet til klima, vann og biologisk mangfold. Samtidig vil vi sette fokus på økt bruk av lokalt produsert fôr og inn-/utmarksbeiter

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Andel av RMP-rammen som er brukt på kulturlandskapstiltak	Andel av RMP-rammen som er brukt på å redusere forurensing	Sum
43 %	57 %	100 %

Vi har lagt til grunn at det med "kulturlandskapstiltak" menes tiltak under miljøtemaene kulturlandskap, biologisk mangfold, og kulturminner og kulturmiljøer.

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Vi gjør miljøvirkemidlene kjent gjennom vår nettside, i brev og annen informasjon til kommunene og landbruksrådgivingen, og gjennom kurs, samlinger og teamsmøter, og ved oppfølging av henvendelser fra kommuner og søkere. Representanter for faglagene, landbruksrådgivingen og andre blir også godt kjent med tiltakene gjennom sin deltakelse i Landbruksforum Nordland. Hvordan vi kan øke denne innsatsen vil blant annet bli drøftet i forbindelse med rulleringen av Regionalt miljøprogram.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2017	2018	2019	2020	2021
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	50	50	44	43	42

Tallene tar utgangspunkt i godkjente søknader fra foretakene om PT og miljøtilskudd/RMP.

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Det er uklart om en med "miljøvirkemidlene" mener alle tiltakene undermiljøtilskudd i jordbruket (RMP), eller også SML, tilskudd til tiltak i beiteområder, drenering, etc. Selv om det blir færre gårdsbruk, vurderer vi at omfanget av utførte miljøtiltak er stigende.
Gi en kort vurdering av i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Som nevnt over tar vi i bruk en rekke kanaler for å gjøre ordningene godt kjent.
Hvilke tiltak vil Statsforvalteren iverksette kommende år for å øke miljøinnsatsen i jordbruket?	Som nevnt over vil strategiene som i løpet av 2022 legges i nytt regionalt miljøprogram være viktig i arbeidet med å øke miljøinteressen i jordbruket.

Vannforvaltningsplanene (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Miljøvirkemidlene er innrettet i henhold til vannforvaltningsplanene, med mer forpliktende krav ved behov for forsterket innsats.

Vinteren 2020 ble de lokale tiltaksstrategiene for miljø, kulturlandskap og skogbruk revidert. Tiltak for å forbedre vannmiljø er et av de prioriterte områdene i de lokale strategiene. Kommunene er videre oppfordret til å prioritere tiltak i to til tre av vannområdene med størst landbrukspåvirkning i hver kommune. Dette er en del av arbeidet med oppdatering av Regional vannforvaltningsplan.

Vannområdekoordinatorene har stilt seg til disposisjon i dette arbeidet. Tiltak for å redusere næringsstoffavrenning fra jordbruket er prioritert både når det gjelder regionale miljøtilskudd (RMP) og SML-midler. Hvorvidt det i samarbeid med kommunene er aktuelt å stille ytterligere krav hjemlet i regionale forskrifter, vil bli vurdert ved revisjon av regionalt miljøprogram i løpet av 2022.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannområder vil nå miljømålene, innen gitte frister (utsatt frist regnes som (ny) gitt frist)	Hvor mange vannområder vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange av vannområder som ikke vil nå miljømålene, er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange av vannområder som ikke vil nå miljømålene, er det fastsatt strengere krav med hjemmel i annet regelverk for å nå målene
Antall	10	0	0	0

Nordland og Jan Mayen vannregion er inndelt i 11 vannområder der Jan Mayen utgjør et eget vannområde. Kap. 6 i den regionale vannforvaltningsplanen gir en oversikt over forventa måloppnåelse i de enkelte vannområdene. <https://www.vannportalen.no/vannregioner/nordland/plandokumenter-vannregion-nordland/planperiode-2022—2027/>. Det forventes at alle vannforekomstene i de 10 vannområdene i Nordland vil nå miljømålene for økologisk tilstand/økologisk potensiale innen de gitte fristene. For en del vannforekomster vil det bety at miljømålet nås først innen 2033. Det er verdt å merke seg at ca. 20 % av de sterkt modifiserte vannforekomstene har mindre strenge miljømål, dvs. moderat, dårlig eller svært dårlig økologisk potensiale.

3.1.1.14 Andre oppdrag

LA-MRSA i Nordland

I 2019 ble det oppdaget totalt syv tilfeller av LA-MRSA-smitte i svinebesetninger i Nordland. Det ble først konstatert smitte vinteren 2019 i en smågrisbesetning og to slaktegrisbesetninger. Sommeren 2019 ble det oppdaget smitte i ytterligere en smågrisbesetning og tre andre slaktegrisbesetninger.

Statsforvalteren (SF) har i 2 år samarbeidet med Mattilsynet (MT), Nortura og svinebøndene for å få fjernet smitten. Vi har vært på flere befaring hos alle syv foretakene i lag med Mattilsynet. Nortura har på oppdrag av MT utarbeidet saneringsplaner for alle de berørte foretakene i Nordland. Saneringsplaner er fortløpende blitt godkjent av MT. Samarbeidet med Mattilsynet har vært veldig bra og det har fungert utmerket. Begge etatene har vært løsningsorienterte og har fortløpende funnet løsninger i lag for å holde oppe fremdriften i saneringsarbeidet. Det har er gjort endringer og justeringer i saneringsplanene fortløpende.

Utbrudd av LA-MRSA-smitte har ført til svært mye ekstra arbeid for SF også i 2021. Arbeid med oppfølging, dialog og saksbehandling av søknader om erstatning har vært et omfattende arbeid som det er brukt mye tid og ressurser på. Det har derfor vært nødvendig å nedprioritere andre arbeidsoppgaver for å kunne gjøre en god forvaltningsjobb med LA-MRSA i 2021.

I 2020 ble regelverket for erstatning endret noe når det gjelder nedskrivning av innredninger og bygninger. Det skal legges til grunn mer skjønn ved erstatning for innredninger og bygninger. Mye av vårt arbeid med LA-MRSA i Nordland i 2021 har være knyttet til skjønnsvurderinger ved erstatning for innredninger og bygninger etter det nye regelverket.

Statsforvalteren har ved utgangen av 2021 betalt ut delerstatning på til sammen 98 millioner kroner til 6 av foretakene. Noe arbeid gjenstår ennå for 2022 både hos foretakene og Statsforvalteren. Ett foretak er ikke saneringsarbeidet påbegynt. Dette har sammenheng med at eierforholdet mellom eier av driftsbygningene og driver, må avklares.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Oppfølging av situasjonen for sårbare barn og unge under pandemien er gjort ved omfattende beredskapskontakt med kommunene, kartlegginger og jevnlig dialog med Bufdir.

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Barnevern

I hele 2021 har SFNO invitert til statusmøter med alle barnevernstjenestene i fylket hver 4. uke hvor vi har hatt coronapandemien og oppvekstreform som faste punkt på agendaen. Bufetat region nord og KS Nordland har også vært invitert inn som faste deltakere på disse møtene. Vi har også invitert inn andre aktører eller selv holdt innlegg for å oppfordre til samordning og tverrfaglig forebyggende arbeid. I tillegg har vi fremsnakket oppvekstreformen og viktigheten av forebyggende arbeid, tidlig innsats og et godt samordnet tjenestetilbud fra kommunene på flere konferanser, nettseminarer, dialogmøter, og andre møteplattformer med velferdstjenestene eller kommuneledelsen.

Vi erfarer at det er en særskilt utfordring for store interkommunale samarbeid å få til gode og samordnede tjenester. Årsaken til dette er at samhandlingen er nødt til å gå på tvers av flere kommuner og flere sektorer/enheter i kommunene.

Vår vurdering er at det fortsatt er et relativt stort forbedringspotensiale når det gjelder å få til enhetlige, samordnede og gode tjenester til innbyggerne.

Vi vurderer at vårt arbeid med å kontinuerlig oppfordre til et helhetlig og samordnet tjenestetilbud fra kommunene har gitt effekt i 2021. Vi er kjent med at flere kommuner har hatt, eller er i, en prosess med å samordne tjenester og tilrettelegge for samarbeid på tvers av sektorer. Det er imidlertid for tidlig å tydelig se effekten av disse prosessene.

Statsforvalteren håper lovendringene i velferdstjenestelovgivningen i prop. 100 L (2020–2021) samt veilederen som er under arbeid, vil føre til et mer samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge.

Coronapandemien har påvirket enkelttjenester ulikt, men dette har igjen tidvis ført til dårligere samarbeid på tvers av sektorer i kommunen, ettersom enkelttjenester har vært under press for å levere forsvarlige tjenester med høyt sykefravær eller lignende utfordringer som følge av pandemien.

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

Barnevern

Som en del av kompetansestrategien til Bufdir om kvalitetsutvikling i barnevernstjenestene, og etter pådriver arbeid fra Statsforvalteren, er det flere kommuner i fylket som deltar på kompetansehevede tiltak som tjenestetøtprogram, veiledningsteam eller læringsnettverk.

Vår overordnede vurdering er at kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge er god, men at det er flere forhold som vanskeliggjør samhandling og samordning. Det kan være strukturelle forhold, lovmessige utfordringer som taushetsplikt eller det at det tar tid å få til god samordning og samhandling mellom tjenester. Coronapandemien har for mange tjenester medført press og slitasje på ressursituasjonen.

Kommunenes behov for kompetanseutvikling:

Det er mange ansatte i barnevernstjenestene som deltar i kompetansehevendende tiltak. Noen kommuner etterspør kompetansehevendende tiltak lokalt, som vil medføre lavere reisekostnader og reisetid. Det kan også stimulere til bedre fagmiljø lokalt.

Videre ser vi at bedre forvaltningskompetanse fortsatt er et behov i tjenestene. Bufdir initierte kurs om blant annet forvaltningskompetanse digitalt til alle kommuner i 2021 og i starten av 2022.

Hyppe endringer på barnevernsområdet, herunder en rekke lovendringer, ny lov i 2023, praksisendringer fra EMD og Høyesterett medfører at tjenestene kjenner et behov for å øke eller fornye fagkompetansen ytterligere.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Statsforvalteren i Nordland har hatt ett tett samarbeid med Husbanken region nord avdeling Bodø. Det er ikke avholdt samarbeidsmøter med andre statlige etater eller aktører i 2021.

1.september ble ansatte fra Husbanken i Bodø overført til Statsforvalteren i Nordland.

Måloppnåelsen på den boligsosiale samordning vurderer vi som middels. Innsatsen kan forbedres og gjøres mer effektiv gjennom å intensivere arbeidet med en felles tilnærming, plan og koordinerte handlinger fra de ulike regionale aktørene.

Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i Alle trenger et trygt hjem (2021 – 2024).

Boligsosiale problemstillinger håndteres i løpet av 2021 i henhold til funn og konklusjoner i prosjektet "Boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging". Prosjektet ble avsluttet i desember 2021 og hovedaktivitetene er tatt inn som linjeaktiviteter i løpet av høsten 2021.

Statsforvalteren i Nordland gir tilbakemelding på kommunale planstrategier, kommuneplanens samfunnsdel, fag/tema planer og arealplaner i hvilken grad de tar boligsosiale hensyn i planleggingen. Vi undersøker også i hvilken grad kommunene har ett aktivt forhold til det boligsosiale forholdet og gir tilbakemelding på det gjennom høringer.

Vi ser effekter gjennom ovennevnte prosjekt der deltakende kommuner har forbedret i betydelig grad i hvilket omfang de tar boligsosiale hensyn i planleggingen. Planprosessene i disse kommunene er i seg selv også forbedret. Andre kommuner har på slutten av året meldt sin interesse i forhold til denne måten å arbeide på.

Statsforvalteren kan forbedre arbeidet ytterligere gjennom å forsterke det sektorovergripende arbeidet ved embetet.

Kommuner, Husbanken og andre regionale aktører påvirker arbeidet.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi har fokus på samordning av statlige tilsyn med kommunene og kommunenes egenkontroll, forvaltningsrevisjon. I tillegg jobber vi for at nettverket for samordning av tilsyn skal bli mer ensartet i kontakten med statlige tilsynsetater. Vårt inntrykk er at samarbeidet og den positive engasjementet vi har jobbet frem fikk seg en "trykk" i høst, da Tilsynskalenderen ikke fungerte optimalt etter lansering av nytt design i november 2021. Vi planlegger å jobbe for å få rettet opp inntrykket i 2022, i nettverket for samordning av statlige tilsyn og internt i vår Tilsynsgruppe.

Vi jobber også internt i embetet med å bedre vår forståelse av hvordan kommunene jobber med forvaltningsrevisjoner og for å bli bedre kjent med hverandres måter å jobbe med tilsyn på.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Statsforvalteren i Nordland har et internt tilsynsforum med en representant fra hver avdeling. Vi har møter ved behov i tillegg til en intern fagdag der vi inviterte en kommunedirektør til å fortelle om to tilsyn fra to avdelinger hos oss og deres erfaring med tilsynene. I tillegg inviterte vi KS til å si noe om deres inntrykk av effekten av tilsyn overfor kommunene. Og vi jobbet med et internt dokument for å bli bedre kjent med hverandres måter å organisere arbeidet med tilsyn, fra risikovurdering til avsluttet tilsyn.

Vi arrangerte to Tilsynsforum for alle som jobber med tilsyn og forvaltningsrevisjon i fylket fra statlige etater, egen Statsforvalter, kontrollutvalgssekretariater, forvaltningsrevisorer og fra kommuneledelsen. Hensikten var å få innsikt i og lære av hverandres måter å jobbe med blant annet risikobaserte valg av kommuner for tilsyn og hvordan gjennomføre tilsyn og forvaltningsrevisjoner. Vi inviterer både statlige tilsynsetater og kontrollutvalgssekretariatsledere til å fortelle om eget fagfelt, slik at vi alle kan lære av hverandres måter å jobbe på.

Effekten av Tilsynsforum opplever vi er at statlige etater og kommunens egenkontroll er i startfasen for å bli bedre kjent, men at Teamsmøter ikke er den beste løsningen i dette arbeidet. Vi satser på at vi i 2022 kan invitere til fysisk møte, konferanse og at det kan bidra til at vi lærer mer om hverandres arbeidsmåter.

Vi samordnet tilsyn i tid i januar 2021, da var det omtrent halvparten så mange tilsyn registrert i Tilsynskalenderen som antallet året før. Vi opplevde ikke at enkeltkommuner fikk for stor tilsynsbelastning. For de kommunene som kom med tilbakemelding på tilsynstrykket, så var det ikke behov for å flytte tilsyn selv om de var nært i tid. Dette siden det var ulike enheter i kommunene som ble berørt av tilsynene.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Statsforvalteren i Nordland jobber for at statlige tilsyn og kommunenes egenkontroll skal vite om hverandres planer og arbeid.

Vårt inntrykk er at bestilte forvaltningsrevisjoner registreres i Tilsynskalenderen fortløpende gjennom året. Ut fra vår informasjon er det ingen tilsyn som har blitt utsatt eller ikke gjennomført som følge av samme tema.

I 2021 inviterte vi til to møter med kontrollutvalgssekretariatene i fylket, ett i juni og ett i november. De inviteres også med i Tilsynsforum som ble gjennomført i januar og september. I tillegg holdt en leder for et kontrollutvalgssekretariat et foredrag for vår interne tilsynsgruppe.

For samordning etter 1. desember-risten i 2021 ble det sendt informasjon til kommunene om å logge inn i Tilsynskalenderen og vurdere de tilsyn som var registrert. Noen få kommuner tok kontakt med beskjed om at tilsynstrykket var i orden og noen kommune lurte på når de ville få informasjon om kommende tilsyn. Samtidig var det flere kommuner som søkte om rolle i Tilsynskalenderen for å sjekke kommunens tilsynstrykk. Det er fortsatt noen kommuner som ikke har rolle i Tilsynskalenderen og det skal vi forsøke å gjøre noe med i 2022.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Våre tilsyn og kontroller har som utgangspunkt at de skal føre til læring og forbedring.

I de tilsyn som ble gjennomført i 2021 har vi blant annet hatt fokus på følgende for å fremme og formidle læring i kommunene:

Oppvekst- og utdanningsavdelinga jobber med læring og forbedring ved at det i etterkant av gjennomførte tilsyn så får alle tilbud om eget sluttmøte. På dette møtet gjennomgås endelig tilsynsrapport og det blir gitt veiledning om hvordan avvik kan rettes. I mange tilfeller blir det på sluttmøtet også gjort konkrete avtaler om oppfølging og veiledning i en periode fremover. Her blir det gitt tilbud om «skreddersøm» ut fra kommunens behov og forutsetninger.

Kommunal- og beredskapsavdelingen gir veiledning på forespørsel og det gjennomføres årlige samlinger regionvis av kommunene, det øves for kriseledelsen og i samband med øvelsen gjennomføres et digitalt kompetanseseminar.

Klima- og miljøavdelinga har i 2021 gjennomført tilsyn rettet mot drift av avløpsanlegg og oppfølging av gamle deponier i til sammen sju kommuner i Nordland. Vi ser at vi gjennom tilsyn får forbedret kommunenes evne og vilje til å oppfylle bestemmelsene på forurensningsområdet på en hensiktsmessig måte.

Ved tilsyn med kommunalt barnevern, ved Sosial- og vergemålsavdelinga, gjennomføres det et oppsummerende møte i etterkant av tilsynet. Møte oppsummerer våre funn, samtidig som vi forsøker å veilede kommunen i hva som skal til for å rette på forholdet. Når rapporten sendes ut bes kommunen lage en plan for retting. I tiden etter tilsynet er vi tilgjengelig for å veilede kommunen i arbeidet med å rette på avviket. Ett av tilsynene i 2021 var spesialtilpasset kjente utfordringer i aktuell kommune for å kunne bidra til hjelpe kommunen med endring i praksis som ikke er i samsvar med loven.

Når det gjelder landsomfattende tilsyn ved Nav-kontorene i 2020-2021 så har de blitt gjennomført som en undersøkelse, og ikke ordinært tilsyn. Der har sosial- og vergemålsavdelinga ikke konkludert undersøkelsen med en rapport med lovbrudd eller ikke lovbrudd. Nav-kontorene og kommunen har imidlertid alltid fått de utfylte undersøkelsesskjemaene, og vi har under hver undersøkelse åpnet for at kommunen kan få et oppsummerende møte i etterkant, dersom de ønsker det. Noen har ønsket et slikt møte, og vi er kjent med at flere Nav-kontor har gjort endringer, for eksempel i forbindelse med åpningstider, i etterkant av våre undersøkelser. I tillegg til landsomfattende tilsyn/undersøkelse, gjennomførte vi ett ordinært og hendelsesbasert tilsyn. Vi var i denne saken hyppig i kontakt med kommunen. Tilsynet ble lukket i juni 2021 og vår erfaring er at kommunen hadde godt utbytte av dette tilsynet.

Statsforvalteren gjennomførte tilsyn med 3 av fylkets 6 kresesenter, totalt 26 kommuner ble påvirket av tilsynsvirksomheten. I forkant av alle tilsynene ble det sendt et kartleggingsskjema til alle de påvirkede kommunene som de skulle fylle ut. I forbindelse med avslutning av et av tilsynene som ikke hadde

lovbrudd, sendte vi et informasjonsbrev til alle kommunene som er en del av krisesentertilbudet, hvor vi ga informasjon og en oppfordring om at kompetansen om krisesentertilbudet hos de ansatte i samarbeidskommunene kunne styrkes. Informasjonen ble gitt på bakgrunn av bl.a. svarene fra kartleggingsskjemaet som vi sendte ut.

For forvaltningskontrollene innen landbruk etterspør vi forvaltningspraksis på den/de kontrollerte ordninger. Ved avvik og merknader til kommunens forvaltningspraksis, veiledes det om gjeldende regelverk, og funn som er gjort gjennomgås og diskuteres når kontrollen oppsummeres. Avvik følges opp i etterkant av kontrollen, og kontrollen avsluttes når kommunen har bekreftet at avvikene er lukket. Gjennom dette samspillet mellom kommune og kontrollmyndighet vil det settes fokus på forbedringsområder som medfører økt bevissthet, kompetanse og endring av praksis.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Statsforvalteren har en tverrfaglig klimagruppe med faste representanter fra kommunal- og beredskapsavdelinga, klima- og miljøavdelinga og landbruks- og reindriftsavdelinga. Den skal koordinere oppdragene på klima på tvers av fagområdene i embetet og bidra til å redusere vårt eget klimafotavtrykk.

Kommunene oppfordres til å vurdere klimautfordringene i all kommunal planlegging. I våre innspill til lokale planstrategier og kommuneplaner informerer vi om nasjonale- og regionale føringer. Embetet tilbyr oppfølging og veiledning i arbeidet med kommunale klima- og energiplaner og beredskapsplaner.

Beredskapsseksjonen tar også opp problemstillinger knyttet til klimatilpasning i dialogen med kommunene, både gjennom plansaker, men også ved tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven. Beredskapsseksjonen har videre tett dialog med andre regionale aktører som NVE, fylkeskommune, Statens vegvesen med mer ved værhendelser som storm, sterk nedbør og ras.

Vi gjennomførte, samarbeid med Miljødirektoratet

- egen klimasamling for kommunene 28.-29. oktober i Bodø (fysisk samling), samt
- digitalt vær smart-kurs og
- sesjoner om bl.a. klima i planleggingen, klimabudsjett og regnskap og grønne anskaffelser.

Den digitale delen ble gjennomført i samarbeid med Statsforvalteren i Møre og Romsdal. Miljødirektoratet hadde regien på disse samlingene, jf. «[Klimasamling for kommunene i Nordland](#)».

Vi har p.t. fem fungerende plan - og klimanettverk i Nordland. Disse er svært gode arenaer for kunnskapsdeling, samhandling- og utvikling av regionale- og lokale klimatiltak.

Statsforvalteren har valgt å prioritere kommunale prosjekter med fokus på klima- og FNs bærekraftsmål ved tildeling av prosjektskjønnsmidler. I vår dialog med kommunene informerer vi også om muligheten til prosjektfinansiering ved hjelp av Klimasats-midlene.

Statsforvalteren deltar i flere prosjekter som kan gi nyttig kunnskap i klimaarbeidet. Vi ønsker å nevne FoU- prosjektet om implementeringen av FNs bærekraftsmål i kommunal planlegging, etableringa av prosjektet Urbant landbruk i regi av Bodø kommune, Statsforvalterens eget prosjekt om økt bruk av blant annet massivtre i større bygg og utvikling av en felles bioenergistrategi sammen med Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Kommunene er gjort kjent med "Regionalt skog og klimaprogram". I Statsforvalterens høringsuttalelser opplyses kommunene om klimaeffekten ved nedbygging av skogbruksarealer.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har i sin klima- og energiplanlegging en oppdatert handlingsdel (nyere enn 4 år) med ambisiøse mål og gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Alle kommuner har gjeldende klima- og energiplan, men mange av disse er fortsatt fra rundt 2009-2010. Noen kommuner har imidlertid nå fått på plass planer med tilstrekkelig ambisiøse mål (som Bodø og Hadsel), og flere er «på gang», gjerne i regi av interkommunale plan- og klimanettverk.

Vi har i 2021 bl.a. kommet med en rekke innspill knyttet til varsel om oppstart av kommuneplanens samfunnsdel. En viktig del av dette har vært å klargjøre betydningen av

- oppdatering av kunnskapsgrunnlaget for klima- og energiplanleggingen, og at dette legges til grunn for helhetlig kommunal planlegging basert på FN's bærekraftsmål.
- samarbeid i nettverk om bl.a. klima- og energiplanleggingen, fortrinnsvis i form av egen klima- og energiplan
- at tiltak for bl.a. reduserte utslipp av klimagasser innarbeides i kommunenes handlingsplaner / økonomiplaner.
- at kommunene bruker prosessen med samfunnsdelen til å fastsette ambisiøse mål for reduksjon av utslipp av klimagasser, uavhengig av om de har en oppdatert klima- og energiplan på plass.

Slik vi ser det er det har det i 2021 vært viktigere å bidra til at kommunene følger opp bærekraftsmålene i den helhetlige kommunale planlegginga enn å følge opp hver enkelt kommune i arbeidet med utvikling av egne klima- og energiplaner. Flere kommuner samarbeider om utvikling av kunnskapsgrunnlag, som også vil være helt nødvendig om kommunene skal få på plass klimaregnskap og – budsjett, slik f.eks. alle kommunene i Lofoten nå er i ferd med å få på plass i regi av samarbeidsprosjektet «[De grønne øyene](#)». Samtidig viser vi til betydningen av at kommunene oppdaterer egne klima- og energiplaner,

både som grunnlag for den helhetlige kommuneplanlegginga og for å få på plass gode klimatiltak i handlingsdelen.

Vi viser her til at oppfølging av kommunenes ansvar for reduserte utslipp av klimagasser i den overordna kommunale planlegginga er i samsvar med statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging mv., jf. retningslinjenes kap. 3. Retningslinjene stiller ikke krav om særskilt klima- og energiplan, selv om dette fremstår som hensiktsmessig.

I plandialogen med kommunene har vi også oppfordret sterkt til utvikling av kommunale arealregnskap, og pekt på at det vil være av grunnleggende betydning vite hva slags utviklingsmuligheter som fins i eksisterende byggeområder, om kommunene har som intensjon å legge ut nye. Kommunene har nå også fått eget brev fra oss om dette, jf. hjemmesida vår – «[Arealregnskap - nødvendig begrunnelse for ny arealbruk](#)». I tillegg til at dette er viktig for å unngå unødvendig reduksjon av naturmangfoldet, er bevaring av intakte naturområder som karbonlager viktig. Utslipp av klimagasser som følge av arealbruksendringer er derfor utredningstema når nye områder skal tas i bruk. Dette gjelder spesielt for myr, der vi også har utarbeidet et eget regneark som kan brukes for beregning av slike utslipp.

Gjennom «KLIMASATS»-ordningen kjenner vi til at flere kommuner er i gang med tiltak. Det er imidlertid her stor variasjon mellom kommuner, der vi ser at større og ressurssterke kommuner står for en betydelig del av søknadsmassen.

Måloppnåelsen for omfang av klima- og energiplaner med ambisiøse mål for reduksjon i utslipp av klimagasser ansees som middels, om vi legger klima- og energiplanlegginga til grunn (med mål fastsatt på overordna plannivå).

Kommunene har integrert klimatilpasning i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

Vi har formidlet forventninger i SPR til kommunene, men har ikke hatt ressurser til å følge aktivt opp, slik at vi heller har fulgt opp de kommuner som aktivt har tatt kontakt. Dette gjelder enkeltprosjekter knyttet til havnivåstigning og snøskred.

Klimatilpasning blir et satsningsområde fremover når vi etterhvert kan flytte ressurser fra pandemihåndtering og over på andre områder.

Forventninger til bruk av SPR blir formidlet i de fleste innspill til plansaker, og spesielt ved oppstart.

Noen kommuner har egen plan for klima og energi hvor klimatilpasning er integrert. Andre kommuner har klimatilpasning som et satsningsområde i samfunnsdelen

3.1.2.5 Andre oppdrag

3.2.1.5.2 - Statsforvalteren skal evaluere håndteringen av covid-19 for å sikre læring og utvikling av samfunnssikkerhetsarbeidet lokalt og regionalt:

Vi har deltatt i evalueringsløpet som har vært gjennomført i regi av HDIR og DSB. I tillegg har vi deltatt i møter og bidratt med dokumentasjon til koronakommisjonen.

3.2.1.5.4 - Statsforvalteren skal delta i forberedelser knyttet til vertslandsstøtte i forbindelse med Forsvarets øvelse Cold Response som finner sted i 2022:

Vi har deltatt i de fora som forsvaret med HV har invitert oss inn i. Siden CR22 har størst fotavtrykk i Troms så har vi koordinert vårt arbeid med SFTF som har hatt et overordnet ansvar for oppfølging.

3.2.1.5.5 - Statsforvalteren skal i løpet av 2021-2022 inkludere sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Vi har ikke startet dette arbeidet grunnet pandemihåndtering. Deler av dette scenarioarbeidet er allikevel fulgt opp som arbeid knyttet til deltemaer i forbindelse med annet arbeid.

3.2.1.5.6 - Statsforvalteren skal ta kontakt med Forsvaret for å gjøre en felles vurdering av behovet for siviilt regionalt planverk for vertslandsstøtte dersom dette ikke er gjort i løpet av 2020 og 3.2.1.5.7 - Statsforvalteren skal på forespørsel bidra til revisjon og videreutvikling av Forsvarets planverk:

Vi gjennomfører jevnlige møter med HV-14 og HV-16, samt politiet for oppfølging av sivil-militært samarbeid og diskusjon rundt felles utfordringer og planverk.

3.1.2.6 Miljø- og skogfaglig kompetanse i skogvernarbeidet

I Nordland er det mange pågående verneprosesser som

innbefatter betydelige skogareal (se 3.1.4.3.1). Både gjennom prosess med frivillig skogvern og skogvern på statsgrunn har det vært et meget godt og konstruktivt samarbeide mellom miljø og skog. Skogfaglig kompetanse er aktivt deltagende fra start i saksbehandlingen gjennom hele prosessen.

Statsforvalteren har i siste runde av vern på statens grunn også implementert bruddstykker av «Rutine for avveining mellom skogbruk og skogvern». Selv om vårt samarbeide har fungert godt ser vi meget positivt på at det nå blir en ens metodikk for avveininger mellom skogsverdier og vern og vil bruke nye retningslinjer fra 1. februar 2022.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Alle tilsyn ble gjennomført som planlagt. Koronasituasjonen gjorde at noen tilsyn ble gjennomført digitalt. Vi vurderer at digitale tilsyn vurderes som tilfredsstillende. Som følge av at vi mister en del informasjon som framkommer i fysiske møter, både i selve gjennomføringen og veiledning i etterkant, vurderer vi at kvaliteten kan bli noe svekket.

Vi vurderer at veiledning og saksbehandling har god kvalitet og ikke er påvirket av hjemmekontor og restriksjoner som følge av covid.

Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 samlinger innen utløpet av 2 kvartal 2021.

Statsforvalteren arrangerte to samlinger om integreringsloven/introduksjonsloven for kommunene i Nordland i løpet av vårsemesteret 2021. I tillegg har vi deltatt med innlegg om lovverket på to webinar for kommunene, der den ene var i regi av Nav.

Vi har etablert et samarbeid med Nav og fylkeskommunen for å sikre felles forståelse av integreringsloven og mest mulig lik praksis i kommunene. Statsforvalteren har også etablert nettverk og arrangert samlinger for ledere i voksenopplæringen der integreringsloven med forskrifter har vært tema.

Vår vurdering er at behovet for veiledning er stort i kommunene. Vi ser imidlertid at endringene i lovverket er i ferd med å feste seg og at veiledningsbehovet nå ikke er så stort som det var på starten av året. Tilbakemeldingene fra kommunene er gode, og vi ser at henvendelse på slutten av 2021 er vesentlig færre enn i januar.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

I hovedsak overholdes lovbestemt saksbehandlingsfrist på 12 uker

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-21 %	79 %	129	102

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Ingen saker der det er gitt utsatt iverksetting.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Forhåndstiltredelse (1. instans)

Antall behandlede saker innen 12 uker: 3

Gjennomsnittlig behandlingstid: 28 dager

Søknad om samtykke til ekspropriasjon (1. instans)

Antall behandlede saker i 2021: 4

Antall behandlede saker innen 12 uker: 3

Antall behandlede saker utover 12 uker: 1

Gjennomsnittlig behandlingstid: 52 dager

Gjennomsnittlig overskridelse: 1 dag

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 14 %	86 %	7	6

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Antall behandlede klagesaker i 2021: 0

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

IED: Implementering av BREF (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

God progresjon i arbeidet med nye tillatelser til virksomheter som omfattes av nye bransjekrav om beste tilgjengelige teknikker (BAT-konklusjoner).

Implementering av BREF for avfallsbransjen

Statsforvalteren i Nordland har identifisert alle avfallsselskapene i fylket som er omfattet av IED og som må ha en oppdatert tillatelse i tråd med BAT-konklusjonene. Av totalt 18 anlegg som må ha ny tillatelse innen 10.08.2022, har åtte anlegg allerede fått nye tillatelser og to er under arbeid. Vi planlegger for å ha ferdigstilt de resterende åtte tillatelsene i løpet av våren 2022.

På tilsyn med bedriftene kontrollerer vi etterlevelsen av vilkårene i tillatelse og forskrift. Veldig få av avfallsanleggene våre har i dag aktiviteter som utløser krav om forpliktende utslippsnivåer (BAT-AEL).

Implementering av BREF for næringsmiddel:

Den 24.6.2021 sendte Statsforvalteren i Nordland ut varsel om tvangsmulkt til fiskeforedlingsbedriftene i fylket som tidligere har blitt identifisert som IED-bedrifter og som er omfattet av BAT-konklusjonene i BREFen Food, Drink and Milk Industries.

Bakgrunnen for varselet var at ingen av disse bedriftene hadde sendt inn (gode nok) redegjørelser for hvilke tiltak de måtte gjennomføre for å oppfylle utslippsgrenseverdiene (BAT-AEL) for utslipp til vann (jf. BAT 12). Vi vurderte det derfor slik at virksomhetene dermed ikke hadde oppfylt punkt 3 i «Pålegg om vurdering av BAT-konklusjoner» som ble sendt ut 17.8.2020. Vi varslet derfor at vi vurderte å vedta tvangsmulkt om ikke utredningen ble sendt til oss innen 1. desember 2021.

Vi mottok svar/utredninger fra alle bedriftene innen fristen. Noen av bedriftene fikk unntak fra fristen 1.12.2021 da de på et tidlig tidspunkt var klar på at de ville søke om unntak fra BAT-AEL. Vi har satt fristen til 1.2.2022 for å søke om unntak, og forventer at de fleste, om ikke alle fiskeforedlingsbedriftene vil søke om unntak. Per 6.1.2022 har vi mottatt én søknad om unntak fra grenseverdiene (BAT-AEL). Neste steg blir å gjennomgå unntakssøknadene for å vurdere om det er sendt inn tilstrekkelig informasjon/ dokumentasjon og dermed avgjøre om det er grunnlag for unntak. Om vi vurderer at det er grunnlag for unntak skal saken oversendes Miljødirektoratet for endelig vurdering.

Vi har utsatt arbeidet med oppdatering og skriving av nye tillatelser til vi har gjennomgått søknader om unntak fra BAT-AEL.

Forurensningstilsyn: God kompetanse (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

God kvalitet på tilsynsaktiviteten

Egenvurdering av måloppnåelse: Middels til god.

Tilsynskvalitet: Vi sikrer kvaliteten ved hjelp av intern rutinebeskrivelse og kontroll av sjekkpunkter for hvert enkelt tilsyn. I alle kontroller deltar minst én kontrollør som har flere års erfaring fra fagområdet og anleggsaktivitet. Rapporter kvalitetssikres av medkontrollør og seksjonsleder.

Vi vedlikeholder og forbedrer kvaliteten ved å delta i MDIRs tilsynsopplæring, felles aksjoner og Nasjonalt tilsynsforum. HMS-etatenes tilsynskurs har dessverre ikke vært tilgjengelig etter at koronapandemien startet, så vi har et par nyansatte som kun har fått intern opplæring.

Aktivitetsnivå: Vi har gjennomført 58 kontroller som omfattet 80 anlegg. Antall kontroller ligger noe under måltallet for Nordland (75). Vi kjenner ikke bakgrunnen for fastsetting av måltallet og vurderer det som litt i overkant ut fra behovet i fylket ut fra antall anlegg og deres risikonivå. Vi ser uansett behov for å øke antall kontroller innenfor akvakultur og har ansatt en medarbeider som skal bidra til dette i 2022.

Av smittevern hensyn har en del av kontrollene blitt gjort som videomøter ("fjerntilsyn") kombinert med dokumentkontroll og i noen tilfeller utendørs befarig. Dette har gitt en merkbar innsparing av reisetid og bidratt til at vi har klart å opprettholde en rimelig høy tilsynsaktivitet selv om også 2021 har vært preget av pandemien.

I 2021 har vi tatt inn under 900 000 i kontrollgebyr. Med flere og større tilsyn rettet mot akvakultur forventer vi å få høyere gebyrinntekt i 2022, spesielt hvis vi unngår koronarestriksjoner, men forventningen om at vi skal ta inn 1 700 000 i kontrollgebyrer framstår uansett som noe i overkant. Vi har mange relativt små anlegg i vår portefølje. For disse er det lite aktuelt med flerdagstilsyn. I pandemiperioden har også bruk av "fjerntilsyn" bidratt til høyere andel kortere tilsyn med lavere gebyr.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Effektiv og korrekt lovforvaltning er en prioritert oppgave vi jobber målrettet med. Tilskuddsforvaltningen innen landbrukssektoren følges opp gjennom kontroller av kommunenes forvaltning, daglige rutiner, samhandling og god arbeidsfordeling i saksbehandlingen.

Vi legger vekt på å benytte både juridisk og landbruksfaglig kompetanse i saksbehandlingen. Det legges stor vekt på kvalitetssikring, spesielt av større saker, og saker av prinsipiell betydning.

Statsforvalteren informerer og veileder kommunene daglig om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning per telefon og e-post. Brev og informasjon fra Landbruksdirektoratet sendes videre til kommunene. Vi arrangerer også fagsamlinger og kurs for kommunene i løpet av året, slik at de er best mulig oppdatert på gjeldende regelverk. Enkelte kommuner får indirekte veiledning gjennom våre forvaltningskontroller, og andre kommuner får indirekte veiledning gjennom vedtak som vi gjør som klageinstans.

Vi gir veiledning til kommunene om at de må begrunne hvordan det er vurdert og konkludert i alle saker der PT-forskriften hjemler avkorting, uavhengig av om resultatet blir avkorting eller ikke. Vurdering skal dokumenteres i fagsystemet Estil-PT, slik at det er sporbart.

Effektiv og korrekt lovforvaltning i kommunene understøttes også gjennom forvaltningskontroller og fagsamlinger, ved behandling av klager på kommunale vedtak, ved omgjøring av kommunale vedtak og gjennom utstrakt veiledning av kommunene.

Forvaltningskontroller i 2021

Gjennomføring av de planlagte forvaltningskontrollene i 2021 har bare i mindre grad vært påvirket av pandemien. Alle forvaltningskontrollene med unntak av 2. stk. er gjennomført ved oppmøte i kommunen. En av kontrollene ble gjennomført elektronisk, da det ikke var ønskelig med besøk grunnet et smitteutbrudd lokalt. Den andre kontrollen var på området drenering, og ble gjennomført som dokumentkontroll.

Statsforvalter har i 2021 deltatt på 2 foretakskontroller i regi av landbruksforvaltningen i kommunene Dønna og Herøy. Formålet med deltagelsen var kontroll av kommunens foretakskontroll, samt å få bedre oversikt over problemstillinger rundt sau i utegang.

Statsforvalteren fant ingen avvik eller merknader til kommunens gjennomføring av de observerte kontroller.

Generelt inntrykk er at det er mye god saksbehandling i kommunene.

Resultatene fra årets gjennomførte kontroller og annen intern oppfølging av kommunene over året gir allikevel grunn til å nevne følgende punkter.

Det er eksempler på at søknadsbeløp i eStil-PT endres til et høyere beløp, en det er søkt om.

Når det gjelder utøvd skjønn/vurderinger i saksbehandlingen, så er ikke dette tilfredsstillende dokumentert i en del av kommunene.

Vi ser også tilfeller av manglende avkorting der gjødslingsplanene ikke er i samsvar med regelverket grunnet manglende jordprøver fra enkelte skifter, samt at det foreligger en del gamle jordprøver i enkelte av gjødslingsplanene.

Fra Statsforvalteren har det vært fokus på dette over året og vi ser at det er blitt større bevissthet og forbedret saksbehandling i perioden.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll av sin tilskuddsforvaltning på landbruks- og reindriftsområdet.

Statsforvalteren har etablert et godt system for effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Medarbeiderne har god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene. Vi informerer og veileder kommunene daglig om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning per telefon og e-post. Brev og informasjon fra Landbruksdirektoratet sendes videre til kommunene. Vi arrangerer også fagsamlinger og kurs for kommunene i løpet av året, slik at de er best mulig oppdatert på gjeldende regelverk. Enkelte kommuner får indirekte veiledning gjennom våre forvaltningskontroller, og andre kommuner får indirekte veiledning gjennom vedtak som Statsforvalteren treffer som klageinstans.

Rutiner og risikovurderinger oppdateres årlig for ordningene hvor Statsforvalteren er førsteinstans. Landbruksavdelingen har i 2021 arbeidet med å forankre internkontrollen tydeligere i avdelingsledelsen og vil med dette legge en tydeligere struktur for interkontrollen knyttet til egen tilskuddsforvaltning

Det er utarbeidet ROS-analyser av både ordninger og kommunene, som brukes som grunnlag i arbeidet med å utarbeide risikobasert kontrollplan. Det brukes også elektronisk verktøy i vårt kontrollarbeid. Vi har utarbeidet over mange år ett internt excelark som innbefatter tidligere historikk, kontrollrutiner, risikovurdering, utvalg, oppfølging og handlinger i arbeide med gjennomføring av kontroll av forvaltningen til kommunen for produksjonstilskudd m.m. Excelarket er et av flere interne arbeidsdokumenter til vår kontrollplan.

Det er 3-4 medarbeidere i seksjonen som jobber med den største tilskuddsordningen, produksjonstilskudd i jordbruket. Det avholdes regelmessige møter hvor det gjøres overordnede avklaringer, oppfølging og hvor enkeltsaker kan diskuteres. Kontrollarbeidet følger oppsatt plan, og avdelingen samarbeider godt.

Avvik avdekket i saksbehandling/daglige kontrollen:

Vi har en løpende kontroll av de forskjellige tilskuddordninger opp mot regelverk igjennom vår daglige saksbehandling. Når det blir avdekket avvik i forhold til regelverket blir dette fulgt opp i forhold til kommunen, der vi eventuelt overprøver saker eller gir tilbakemelding om at ting ikke er i henhold til det gjeldende regelverket for ordningen. Saksbehandler er i dialog med kommunen via telefon og epost.

Avvik avdekket ved forvaltningskontroll:

En forvaltningskontroll er en saksbehandlingskontroll av kommunens forvaltning på ett saksområde. Vi gjennomgår kommunens interne rutiner når det gjelder å ivareta saksbehandlingen for den aktuelle ordning. Etter kontrollen ber vi om tilbakemelding fra kommunen på de avvik og eventuelle merknader som vi har kartlagt. I hovedsak ønsker vi en tilbakemelding på hvilke tiltak/endringer kommunen har gjort med sine interne arbeidsrutiner, slik at saksbehandlingen er i henhold til regelverket.

Likebehandling:

Når en sammenstiller en forvaltningskontroll oppmålt mot den daglige kontrolli vi gjør av de forskjellige ordninger, blir reaksjonen på oppfølging av søknader som har avvik og feil rett i forhold til likebehandling.

Oppfølging av kommunen:

Etter at forvaltningskontrollene er avsluttet og kommunen har gitt tilbakemelding på hvilke endringer de har gjort i sin saksbehandling og arbeidsrutiner, ber vi om tilbakemelding på hva kommunen har gjort med de avvik/feil som er blitt kartlagt i forvaltningskontrollen i forhold til påviste feil i søknader etc.

Vi gir signaler til kommunene om at vi forventer at avvik/feil i forhold til regelverket, som er blitt avdekket i en forvaltningskontroll også må få konsekvenser for de som har søkt på feilgrunnlag/opplysninger, på bakgrunn av likebehandling.

Internkontroll skal med det sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, at lover og regler etterleves og at uønskede hendelser unngås. Internkontroll bidrar til å bygge opp tilliten til forvaltningen og samtidig gi grunnlag for læring og forbedring. Kontrollpunkter er fastsatt i de fleste ordningene.

Kontrollpunktene hentes helt eller delvis fra rundskrivene som følger ordningene eller beskriver spesielle punkter vedr. dokumentasjon og forhold rundt søknadene. Minimumskontroller og saksbehandlingen som gjøres bidrar til å opplyse saken og oppnå god likebehandling av søkere.

Når det gjelder ordninger anser vi erstatningsordningene for å ha mange risikoområder. Dette betyr at rutiner og kontrollpunkter for disse kan være omfattende. Volumet av søknader innen erstatningsordningene er situasjonsbetinget og anser derfor risikoen som høyest når volumet er stort.

I 2021 har vi gjennomgått alle rutiner for tilskuddsordningene, både der vi er førsteinstans og klageinstans. Vi er i gang med å etablere et nytt internkontrollsystem for all tilskuddsforvaltning og skal jobbe videre med internkontrollsystemet i 2022, med søkelys på risikovurderinger og kontrollpunkt/røde flagg i saksbehandlingen.

Det ble i 2019 etablert et samarbeid med Nordland Politidistrikt, avsnitt for økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet (økoteam). Politiets økoteam etterforsker alle anmeldelser som gjelder spesiallovgivning ifht regnskap, skatt, konkurser o.l., i tillegg til underslag, bedrageri og

økonomiskmisligheter.

Det er i 2021 arbeidet med å få etablert nye rutiner og praksis som skal bidra til å gjøre terskelen lavere for å vurdere en politianmeldelse i de tilfeller der søker bevisst hadde gitt feilopplysninger i sin søknad om tilskudd. Det er i 2021 utarbeidet egne nye internrutiner og arbeidsinstrukser for oversending av saker til vurdering hos politiet, for å få vurdert om saken vil holde ved en eventuell anmeldelse.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirts rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	14
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	1
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

I 2021 har vi fulgt opp en sak etter kontroller i tidligere år. Foretaket produserte over konsesjonsgrensa i 2019, men hadde redusert produksjonen nok i år 2020. Derfor ble det ikke vedtak om standardisert erstatning. Videre har vi kontrollert produksjonen i 2020 for 14 foretak med utgangspunkt i LEV-rapporter. Disse 14 er ført opp i rad nr. 2 i tabellen fordi det ikke var andre steder å føre de opp. Vi har blant annet sett på dette med utrangerte avlspurker som måtte kontrolleres etter endring av regelverket. Etter å ha innhentet diverse opplysninger, ble det sendt ut 4 brev til foretak som hadde produsert over konsesjonsgrensa første år i 2020. Disse skal kontrolleres/følges opp i 2022 for år 2021. Videre ble det sendt ut et brev for en som hadde avvirket produksjonen i 2020. Det var mye korona i 2021 og reiserestriksjoner. Derfor var det ikke aktuelt med stedlig kontroll.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	16
Saker funnet i orden	15
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Sakene er kontrollert for næringsinntekter etter utbetaling av pensjon. 15 saker er funnet i orden - næringsinntektene er knyttet til etterslepsinntekt tilskudd og etterbetaling. Kontrollen ble startet i desember 2021. 1 sak er ikke ferdigbehandlet, vi venter på dokumentasjon i denne saken. Den følges opp.

Kontroller som følge av mulige feilopplysninger

Sak nr	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
Veterinær foretak nummer 1	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk Det er i søknaden oppgitt lange reiseavstander der det er brukt innleid skyssbåt.	Det er stilt spørsmål til bruk av skyssbåt jamfør bruk av offentlig transport som ferge.
Veterinær foretak nummer 2	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk Det er i søknaden oppgitt lange reiseavstander der det er brukt innleid skyssbåt.	Det er stilt spørsmål til bruk av skyssbåt jamfør bruk av offentlig transport som ferge, hurtigbåt i rute
Veterinær foretak nummer 3	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk Oppgitte kjøreavstander er ikke korrekte. Kilometeravstander er avrundet oppover, og har derfor for store differanser i forhold til korrekt kjørelengde. Det er gitt informasjon til foretaket at kjørestrekninger og kjørelengde må korrigeres på nye søknader.	Det som er feilutbetalt blir fratrukket på neste søknadsomgang.
Veterinær foretak nummer 4	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk Det er i søknaden oppgitt lange reiseavstander der det er brukt innleid skyssbåt.	Det er stilt spørsmål til bruk av skyssbåt jamfør bruk av offentlig transport som ferge, hurtigbåt i rute
Veterinær foretak nummer 5	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Det er usikkert om utgangspunkt for påbegynt reise er korrekt.	Det blir sjekket opp mot nærmeste veterinær
Veterinær foretak nummer 6	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Det er usikkert om utgangspunkt for påbegynt reise er korrekt.	Det blir sjekket opp mot nærmeste veterinær
Veterinær foretak nummer 7	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Det er usikkert om utgangspunkt for påbegynt reise er korrekt.	Det blir sjekket opp mot nærmeste veterinær
Veterinær foretak nummer 8	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Det er usikkerhet om at nærmeste tilgjengelige veterinær er brukt	Det blir sjekket hvor nærmeste veterinærkontor ligger
Veterinær foretak nummer 9	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk Oppgitte kjøreavstander er ikke korrekte. Kilometeravstander er avrundet oppover, og har derfor for store differanser i forhold til korrekt kjørelengde. Det er gitt informasjon til foretaket at kjørestrekninger og kjørelengde må korrigeres på nye søknader.	Det som er feilutbetalt blir fratrukket på neste søknadsomgang.
Veterinær foretak nummer 10	Tilskudd til reiser ved veterinærs syke- og inseminasjonsbesøk	Det er usikkert om utgangspunkt for påbegynt reise er korrekt.	Det er gjennomført reduksjon av utbetalingen etter korrigerig av utgangspunkt for reisen.
Det er gjort et utvalg av 15 landbruksforetak	kontroll av foretak som mottok erstatning for husdyr drept eller skadet av rovvilt jfr søknadsopplysninger i søknad om produksjonstilskudd	Det er avdekket avvik på søknadsdata når det gjelder antall dyr som er oppgitt i søknad om produksjonstilskudd vs antall dyr som er oppgitt i søknad om erstatning rovvilt tap	Søknadsopplysningen etterprøves og en har en dialog med foretakene

Statsforvalteren gjennomførte i 2021 en sammenligning av dyretall oppgitt i søknader om rovvilterstatning og søknader om produksjonstilskudd for året 2021. Vi ser at det i flere foretak er oppgitt til dels betydelige forskjeller i dyretall i de to søknadene. Det gjelder både for dyr som er sluppet på utmarksbeite, sanket fra beite og det gjelder tap av dyr. Eventuelle feilopplysninger om dyretall kan innebære at det er utbetalt for mye i rovvilterstatning. Tilbakemeldingen vi får i denne kontrollen vil danne grunnlag for en vurdering av om det er aktuelt å trekke tilbake erstatning. Svarene vil også kunne danne grunnlag for en vurdering av om det er for mye utbetalt produksjonstilskudd. Videre vil svarene gi kunnskap om evt. informasjonsbehov i forkant av framtidige søknader om rovvilterstatning og produksjonstilskudd.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Delvis	Ja	Gjennomgang av rutine blir gjort 2022
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Stimuleringstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Delvis	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Erstatning etter offentlige pålegg	Delvis	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Erstatning ved avlingssvikt	Delvis	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Kompensasjon ved avviking av pelsdyrhold	Delvis	Ja	Gjennomgang av rutine blir gjort 2022
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Delvis	Ja	Gjennomgang av rutine blir gjort 2022
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Ja	Nei	Alle blir kontrollert
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Ja	Nei	Alle blir kontrollert
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte.

I 2021 har vi hatt et økt søkelys på kommunenes internkontroll og oppfølging av denne. Dette er gjort både ved at det har vært i fokus i forvaltningskontrollene, og ved at vi har gjennomført opplærings tiltak. Dette er et prioritert arbeidsområde for 2022 og fremover. Det er et stort behov for opplæring på internkontroll både hos oss og hos kommunene.

Vi har gjennomført nye ROS-analyser i 2021 av de ulike tilskuddsordningene og det er utarbeidet ROS-analyse av alle kommunene. Disse analysene er brukt som grunnlag for å kartlegge risikoområder i kommunene. Kontrollplanen omfatter forvaltningskontroll basert på risikovurderinger. Internkontroll knyttet til denne oppfølgingen har derfor vært basert på selve kontrolloppgavet, med risikovurdering og utplukk til forvaltningskontroll. Risikovurderinger

og planlegging innenfor de enkelte ordningene omfatter likevel tiltak som omfatter oppfølging av kommunene på deres tilskuddsforvaltning og internkontroll.

ROS-analysen viser at det er fortsatt et behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Vi ser en forbedring i bruken av de virkemidler som regelverket for de ulike tilskuddsordningene åpner for. Søkelys på området i veiledning og forvaltningskontroller har bidratt at flere kommuner har fått større kunnskap og bevissthet om dette, og flere har endret sin praksis. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temaer følges videre opp i fagsamlinger, webinarer og gjennom løpende dialog.

Kartleggingen viser at det er mangel på både kompetanse og kapasitet i enkelte kommuner, særlig de små. Hovedinntrykket er at kommunene stort sett forvalter ordningene i tråd med regelverket, men i enkelte kommuner finner vi likevel avvik knyttet til habilitet og merknader som går på manglende rutiner for risikobasert kontroll av søknader om produksjonstilskudd.

Statsforvalteren utarbeider årlig en omfattende forventningsbrev til kommunene på landbruks- og reindriftsområdet. Denne omfatter hele porteføljen på dette området, der også nasjonal politikk og nasjonale retningslinjer formidles. Veilederen blir godt mottatt av kommunene, og vårt inntrykk er at den brukes jevnlig og at Kommunene bruker informasjonen til å lage bedre interne rutiner for de ulike ordningene.

Statsforvalteren informerer kommunal landbruksforvaltning om gjeldende nasjonale mål, strategier og prioriterte satsinger gjennom fagsamlinger og møteaktiviteter via Teams.

Fagsamlinger, informasjon og kurs omfatter er ofte elementer som er vesentlige for kommunenes internkontroll (bruk av fagsystem, kontrollplan, dokumentasjon etc). Alle disse aktivitetene var i 2021 ikke direkte knyttet til resultatmålet med effektiv internkontroll, men utgjør en vesentlig del av vårt arbeid jfr. dialog med kommunene.

Landbruksdirektoratet gjennomførte i 2021 en kartlegging av internrutiner til Statsforvalteren innen produksjons- og avløsertilskuddet. Konklusjonen og tilbakemeldingene i Direktoratet sin rapport har førte til en del endring i våre rutiner knyttet til oppdraget, og medført til en ny vurdering av oppdrag knyttet til alle ordninger som er forvaltet av kommunene.

Etablering av god internkontroll på dette området er krevende fordi det omfatter flere oppdrag som er nedfelt i retningslinjer og krav. Noe som er kommunisert i veiledere for kontroll og faggrunnskriv med ulik tydeliggjøring av kontrollkrav, veiledning, kompetanseheving og oppfølging m.m.

Den nye veilederen for kontroll av tilskuddsforvaltningen for 2022 er tydeligere enn tidligere og vi ser at arbeidet som er gjort i ordningen for produksjons- og avløsertilskudd kan være et godt utgangspunkt for videre arbeid for de andre ordningene. Spesielt for å få en samlet rutine og dokumentasjon på de tiltak som gjøres for å forbedre forvaltningen, der forvaltningskontroll er ett element.

Kommunene gjør mye bra i sin saksbehandling, men vi ser at det gjenstår noe i forhold til harmonisering for å få til likebehandling og ivareta rettsikkerheten.

Innen produksjonstilskudd gjelder dette særlig saker om størrelsen på avkortninger. Kommunene strever med å finne riktige nivåer her, noe som har sammenheng med at regelverket er skjønnspreget. Resultatet blir at noen kommuner avkorter og andre ikke i sammenliknbare saker. Det samme gjelder søknader om tilskudd til utmarksbeite der regelverket også oppleves som krevende å tolke og anvende, og der saker som har tydelige likhetstrekk derfor kan få ulikt utfall fra kommune til kommune.

Vi vil derfor fortsatt jobbe i 2022 med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer med fortsatt oppmerksomhet.

Det er brukt relativt mye ressurser på kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift i 2021. Oppmerksomhet har vært rettet mot produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, der handteringen av saker som gjelder dyrevelferd inngår. Det er gjennomført to regionale samlinger for kommunene med tema tilskuddsforvaltning og avkortning. Målene i risikobasert kontrollplan er oppfylt.

En del av hensikten har vært å få til en bedre harmonisering og derved styrke rettsikkerheten i den kommunale landbruksforvaltningen. Her ser vi en bedring, men det er fortsatt noe å gå på.

Statsforvalteren følger opp at kommunens forvaltning av de ulike tilskuddsordningene skjer i samsvar med overordnede nasjonale føringer gjennom en rekke tiltak over året.

Det utarbeides en årlig plan for kontroll av kommunenes forvaltning av tilskudd. Antallskravet til kontroller er definert til 20 % av kommunene. I 2021 ble resultatet 32 %. De gjennomførte kontrollene er i samsvar med kontrollplanen, med unntak av 3 kontroller. To av kontrollene ble gjennomført i tillegg til utarbeidet kontrollplan, og en kontroll utsatt til 2022 grunnet etablering av samarbeid på landbruksområdet.

Grunnlaget for planen er ulike vurderinger foretatt over året. Det være seg vurdert risiko for feil i saksbehandlingen som en følge av regelverkets kompleksitet, saksbehandlingskompetansen i kommunen, analyser av avviksrapporter og størrelsen på tilskuddsbeløp for å nevne noe. Resultater fra temabasert kartlegging tas også inn i vurderingen dersom det er avdekket forhold som trenger oppmerksomhet.

Ved utførelse av forvaltningskontroll benyttes et kontrollskjema. Dette skjemaet er bygd opp med en generell del, en fagspesifikk del og en del tilpasset de utfordringer vi ser i den aktuelle kommune. Den generelle delen tar for seg kommunens kjennskap til økonomireglementet, og interne rutiner for habilitet, delegering, journalføring og arkivering. Den generelle delen dekker alle tilskuddsordningene på landbruksområdet. Den neste delen tar for seg kommunens interne rutiner for saksbehandling, og hvordan kommunen forholder seg til regelverket for kontrollerte ordning(er). Til slutt tar vi for oss ordningsspesifikke spørsmål som er tilpasset den enkelte ordning.

I sluttmøte blir spørsmål og svar gjennomgått og kontrollskjema signert av representant for kommunen og leder av kontrollen. Dette dokumentet er en foreløpig rapport som kommunen mottar på kontrolldagen.

Avvik som oppdages i forvaltningskontroll følges opp og lukkes ikke før kommunen har satt i verk tiltak som gir grunnlag for å lukke kontrollen.

Det utarbeides et årlig forventningsbrev som sendes til kommunene, der det blant annet er beskrevet hva som forventes når det gjelder forvaltning og kontroll i de ulike ordningene kommunen ivaretar. Statsforvalter har gjennom året løpende oppfølging og veiledning av kommunene på de ulike ordningene. Her kan nevnes faglige avklaringer, tekniske spørsmål om saksbehandlingssystem, klagebehandling etc.

Gjennom de etablerte tiltakene mener vi å ha et godt kunnskapsgrunnlag for å følge opp og ivareta en betryggende forvaltning av de ulike ordningene.

Kontroll med kommunenes tilskudsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Nesna Kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kontrollen har avdekket at det ikke er delegert myndighet til saksbehandler for å fatte vedtak om produksjons- og avløsertilskudd. Det er også gitt avvik på at kommunen har godkjent opplysninger med høyere verdi enn det foretaket har søkt om, og at saksbehandlers skjønn må dokumenteres ifm. avkorting.	Avvik er lukket av kommunen. Kontroll avsluttet.
Rana Kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Det er i kontrollen gitt to merknader. Funnene gjelder liten kjennskap til statens økonomireglement med bestemmelser, samt at kommunen har kontrollert rett i underkant av 10% av foretakene.	Nei, kontroll avsluttet.
Lurøy & Træna Kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kontrollen har avdekket at det ikke foretas avkorting ved mangler i gjødselplan og mangelfull dokumentasjon av utøvd skjønn.	Avvik er lukket av kommunen, og kontroll er avsluttet.
Rødøy Kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kontrollen har avdekket brudd på forvaltningslovens bestemmelser om habilitet, delegasjonsreglement, avkorting i mangelfulle gjødslingsplaner, manglende dokumentasjon av skjønn/vurderinger i søknader med aktive varselmeldinger, avkorting foretatt etter feil hjemmel, og manglende dokumentasjon av muntlige opplysninger. Kommunen mangler også kontrollplan for kontrollert periode.	Avvikene er lukket av kommunen og kontroll er avsluttet. Statsforvalter har kommunens kontrollplan for 2022 under oppfølging.
Saltådal Kommune	NMSK/Skogfond	Det er bemerket at kommunens gjennomførte kontroller må registreres i saksbehandlingssystemet. Interne rutiner er ikke dokumentert i tilstrekkelig grad.	Kontroll er avsluttet. De påpekte punkter følges opp ved dialog og i neste kontroll.
Lødingen Kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kontrollen avdekket at kommunen mangler kontrollplan, kravet til kontroll av 10 % av søkere til PT er ikke innfridd og kommunen godkjenner gjødslingsplaner som har mangler.	Avvik og merknad er lukket av kommunen. Kontroll avsluttet.
Evenes Kommune	Produksjons- og avløsertilskudd, Regionalt miljøprogram, Spesielle miljøtiltak i landbruket, Tilskudd til drenering av jordbruksjord.	Det ble avdekket 7 avvik i forbindelse med kontrollen. Punktene omhandler habilitetsbestemmelser, saksbehandlingstid, manglende kontrollplan, kontrollkrav av søkerne er ikke innfridd, frister i søknadsbehandling overholdes ikke, vurderinger er ikke dokumentert og det er mangler ved kommunens delegasjonsreglement for kontrollert område.	Kommunen har besluttet å kjøpe tjenesten fra Harstad kommune. Oppfølging vurderes løpende.
Hadsel Kommune	Drenering	Det er avdekket eksempel på at kommunen ikke har rutiner som ivaretar at mottatte søknader har blitt registrert og behandlet etter gjeldende regelverk, kommunen kan ikke fremlegge søknadsopplysninger for verifisering av registrerte opplysninger i Agros. Kommunen har ikke utarbeidet rutiner for saksbehandlingen.	Forvaltningskontroll gjennomføres i 2022.
Sortland Kommune	NMSK/Skogfond	Kommunen mangler kontrollplan og gjennomførte kontroller må dokumenteres i fagsystemet.	Kontroll er avsluttet. De påpekte punkter følges opp ved dialog og i neste kontroll.
Vega Kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Det er avdekket tre avvik i kontrollen. Dette gjelder kommunens delegasjonsreglementet, det er godkjent opplysninger som gir høyere verdi en omsøkt, og kommunen har ikke utarbeidet kontrollplan.	Avvik er lukket av kommunen. Kontroll avsluttet.
Dønna og Herøy kommune	Kontroll av kommunens foretakskontroll	Det er ingen avvik eller merknader til kommunens gjennomføring av observerte foretakskontroller	Nei.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	12	32 %	13	41

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll som ivaretar kravet til informasjonssikkerhet i fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Tilganger til ulike fagsystemer blir registrert og oppdatert fortløpende elektronisk i et Excelark som ligger på vår interne nettside. Dette sikrer periodisk gjennomgang årlig. Rutinen oppdateres ved behov og minst en gang i året. Foruten en beskrivelse av systemer og systemansvarlige, foretas en periodisk sjekk av brukerne og at de tilgangene saksbehandlere i kommunene har er korrekte. Statsforvalteren har loggføring av endringer som oppstår for brukertilgangene. Det blir sendt ut epost til kommunene to ganger i året der vi ber om tilbakemelding på nye og utgående brukertilganger.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2021.

Vi har utarbeid plan for telling av rein som skissert. Det ble ikke tildelt midler til telling og dermed ble det heller ikke gjennomført telling i 2021.

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner.

Alle distrikter har bruksregler, og 10 av 12 har distriktsplan. Vi er i dialog for å få på plass de to siste. Alle planene tilfredsstillende etter reindriftsloven av 2007. Distriktene overholder i all hovedsak bruksreglene

Det er ingen store utfordringer for distriktene å komme i dialog med kommuner og fylkeskommuner. Det er noe mer utfordrende å nå frem med reindriften synspunkt overfor NVE og OED.

Alle distriktsplanene er gjort tilgjengelig på våre nettsider og de blir vist til i alle relevante sammenhenger. Viktigheten av gode planer er tema på ulikt vis på det årlige reindriftsseminaret. Dette vil vi fortsette med å sette på dagsorden i ulike fora.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)**Rapportere på**

Brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven er fulgt opp.

Vi har ikke registrert brudd på bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven. Dermed har ikke statsforvalteren gitt pålegg for å bringe ulovlige forhold til opphør.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	
Sum	0

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester**Barnevern**

Det har i 2021 vært en stor økning av klager fra barn på institusjon i Nordland, og dette har Statsforvalteren hatt kontinuerlig dialog med institusjonene om. Vi har skreddersydd institusjonstilsynene basert på hva vi ser institusjonene har utfordringer med. Videre har øvrig tilsynsaktivitet basert på ROS-analyser ført til bedre tjenester/institusjonstilbud for barn og unge.

Sosiale tjenester

Vi har kort saksbehandlingstid på rettighetsklager, i 2021 ble 97 % av rettighetsklagene ble behandlet innen 3 måneder. Statsforvalteren nådde ikke måltallet for antall poeng knyttet til tilsynsaktivitet, men dette er som følge av vakanser i egen virksomhet samt pandemisituasjonen.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Hvilke konsekvenser koronapandemien har for omsorgen og oppfølgingen barna får på institusjonen, må være tema i samtalen med barna. Tilsynet bør gjennomføres på ettermiddag/ kveldstid for å få snakket med flest mulig barn. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal statsforvalteren i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

Ved meldte tilsyn på barneverninstitusjoner sender vi eget oppslag/brev til barna/ungdommen med dato og tidspunkt for tilsynet samt tema for tilsynet når det er relevant.

Vi informerer om at vi sjekker om lover og regler for institusjonen blir fulgt, og om rettighetene til de som bor på institusjonen blir oppfylt og at vi derfor gjerne vil snakke barna/ungdommene på institusjonen.

Vi sier at de kan gi beskjed til personalet på forhånd eller be om en samtale når vi kommer dersom de ønsker å snakke med oss.

Alle institusjonstilsyn gjennomføres på ettermiddagstid og på tidspunkt hvor vi forventer å finne barna/ungdommene hjemme. De fleste institusjonstilsynene gjennomføres over 2 dager. Vi snakker først med barna/ungdommene, så de ansatte og ledelsen.

Under tilsynet tar vi direkte kontakt med barna/ungdommene på institusjonen og tilbyr samtale, dersom noen av barna/ungdommene ikke er tilstede under tilsynet får de tilbud om samtale med oss i etterkant enten ved at vi kommer tilbake til institusjonen senere eller per telefon (avhengig av reiseavstand). Det er likevel ikke alle som ønsker å snakke med tilsynet.

Vinter/vår 2021 ble 4 av institusjonstilsynene gjennomført digitalt (Stendi, Bodø behandlingssenter, Yttrabekken ungdomssenter og Aurora Omsorg). Dette fordi det på aktuelt tidspunkt var uavklart smittesituasjon i Bodø med mutert virus. Det digitale tilsynet ved Bodø behandlingssenter ble gjennomført

som systemrevisjon. Øvrige tilsyn er gjennomført stedlig på institusjonene.

I 2021 hadde Statsforvalteren samtale med 23 av de 52 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene fant sted. Alle barna fikk tilbud om samtaler. Det ble i tillegg gjennomført samtaler med barn som klaget på noe ved oppholdet på institusjonen.

Statsforvalteren i Nordland sitt inntrykk er at barn og unge på barneverninstitusjoner i Nordland i liten grad har vært opptatt av hvordan pandemien har påvirket deres situasjon. Enkelte barn har fortalt at det har vært kjedelig når de har hatt begrensninger i kontakt med andre, men har samtidig reflektert over at dette er likt for alle.

Statsforvalteren skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Som nevnt ovenfor hadde Statsforvalteren i 2021 samtale med 23 av de 52 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene fant sted. Alle barna fikk tilbud om samtaler.

I tillegg har vi gjennomført samtaler med alle barn som ønsket det som har klaget på noe ved oppholdet på institusjonen.

Dersom vi har mottatt en klage fra et barn på en barnevernstjeneste, forsøker vi også å kontakte barnet i forbindelse med klagen, men opplever ofte å ikke få svar.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

SF Nordland hadde per 1.1.21 78 tilsynssaksrestanser, og 99 tilsynssaksrestanser 1.1.22. Median saksbehandlingstid var 5,3 måneder. 52 av disse var mer enn seks måneder gamle. Det er satt i verk flere tiltak på området, bla. ny organisering av arbeidet og tettere oppfølging.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	-9 %	41 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Vi har behandlet én tilsynssak i 2021 som omhandlet Nav-kontorets praktisering av § 17.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	50 %	100 %

Tilsynet ble åpnet 15.02.21 og avsluttet 21.06.21.

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Sosial

Statsforvalteren behandlet totalt 115 rettighetsklager fra Nav-kontorene i 2021 hvorav 97% ble behandlet innen fristen. Pr 31.12.21 hadde vi 10 saker i restanse.

Helse og omsorg

Statsforvalteren behandlet totalt 346 rettighetssaker i 2021, hvorav 84 % ble behandlet innenfor fristen. Ved inngangen til 2021 hadde vi 69 restanser og 01.01.22 hadde vi 56 restanser.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	7 %	97 %
Helse/omsorg	90 %	- 6 %	84 %

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

71 % av vedtakene om bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven ble behandlet innen 3 måneder. Store restanser og høy arbeidsbelastning i avdelingen for øvrig har også påvirket arbeidet med kapittel 9.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 19 %	71 %

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

71 % av søknader om dispensasjon behandlet innen 3 måneder. Store restanser og høy arbeidsbelastning i avdelingen for øvrig har også påvirket arbeidet med kapittel 9.

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Minst 90 % av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre skal være avsluttet innen 1 måned.

I 2021 har vi behandlet 59 klager på tvang i barnevernsinstitusjoner, noe som er en markant økning fra 2020, hvor vi behandlet 22 slike klager. På bakgrunn av den store økningen har vi kun avsluttet 81% av klagen innen fristen på 1 måned.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	- 9 %	81 %

Resultatmål FMNO (fra kapittel 3.3.1.3.3.8 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 205-poeng.

Endres til 130 poeng.

På grunn av koronapandemien og store restansmengder på andre områder har det ikke latt seg gjøre å prioritere stedlige tilsyn.

Det er et avvik mellom de tallene som fremkommer av tabellen og det som fremkom ved gjennomgang av nestor. Ved gjennomgang av Nestor finner jeg at vi har gjennomført tilsyn tilsvarende 85 poeng i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
130	- 19	111

Ved gjennomgang av Nestor finner jeg at vi har gjennomført tilsyn tilsvarende 85 poeng i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Gjennomgang av Nestor oppklarte ikke differansen

Resultatmål FMMR og FMNO (fra kapittel 3.3.1.3.4.4 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 45 poeng

Aktivitetene knyttet til egenvurderingstilsyn med psykisk helsevern for barn og unge er beregnet til 35 poeng. Luftambulansetilsynet utgjorde 30 poeng.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
45	-45	0

Nestor er ikke oppdatert, men vi vil ta kontakt med Helsetilsynet og avklare om disse poengene kan registreres i etterkant.

Resultatmål FMNO (fra kapittel 3.3.1.3.5.6 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 70 poeng

Grunnet vakanser, koronapandemien og andre utfordringer, nådde Statsforvalteren ikke tilsynsaktiviteter tilsvarende 70 poeng i 2021.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	-30	40

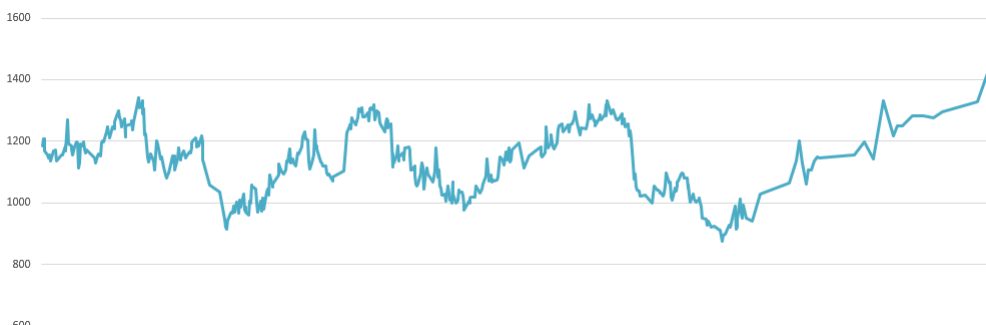
På grunn av blant annet covid-pandemien og vakante stillinger nådde vi ikke målet om 70 tilsynspoeng. Vi gjennomførte 4 undersøkelser i 2021 knyttet til landsomfattende tilsyn/undersøkelse.

3.1.3.4 Andre oppdrag

Ingen andre oppdrag å rapportere på.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet

Statsforvalteren i Nordland har gjennom 2021 opplevd økende utfordring med å holde frister for saksbehandlingstid på de fleste saksfelt, kanskje med unntak av vedtak om ulike samtykker. I mars 2021 hadde vi 875 aktiviteter under arbeid. Dette økte utover året slik at vi ved årsslutt hadde 1300 aktiviteter. Vi har nå de største restansene på de siste tre år. Dette antas å ha sin årsak i mer omfattende prosesser tilknyttet opprettelse av vergemål, oppgaver i Fufinn-prosjektet, høyt sykdomsfravær og permisjoner som ikke var forutsett. Vi finner også grunn til å nevne at mange nyoppnevninger blir forsinket på grunn av vansker med å få inn legeerklæring innen rimelig tid. Ofte må det purres både to og tre ganger, og i enkelte tilfeller sendes saken til oppfølging hos vår seksjon for tilsyn og klage, hvor det føres tilsyn med helsepersonellet.

Vi mener likevel å ha en akseptabel risiko for feil og rettstap for den enkelte vergehaver gjennom å rokkere på ressurser, gjøre gode prioriteringer og i perioder akseptere en del overtid.

De nye vergefullmaktene har blitt godt mottatt av noen verger, men ikke like godt av andre. Det oppfattes stort sett positivt at fullmaktene nå lar seg verifisere elektronisk.

Det er et mål at alle verger skal ha en god rolleforståelse og utøver oppdraget med respekt for vergehavers selvbestemmelse. Vi kan ikke være trygge på at så er tilfelle i alle våre saker. Vergene skal motta svært mye informasjon og en del av familievergene forstår ikke fullt ut hva det er de påtar seg når de stiller opp som verge for noen i familien. Det blir derfor ekstra viktig å ha arenaer for å møte vergene, noe som har vært svært vanskelig de siste to år. Når det igjen blir mulighet til å arrangere større fysiske møter, ønsker vi å prioritere dette. Forutsetningen er imidlertid at vi har en forsvarlig produksjon på andre områder, og at de som trenger det får opprettet vergemål innen rimelig tid. Vi har kommet i gang med oppfølging av nye verger på telefon en viss tid etter oppnevningen. Dette håper vi skal bidra til å fange opp utfordringer med rolleforståelse og høye kvaliteten på vergekorpset. I tillegg har vi i 2021

fått prøvd ut digitale kurs for verger på forskjellige tema. Dette var for så vidt vellykket, men vi kunne ønske noe større deltakelse.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Saksbehandlingstiden på opprettelse av vergemål ligger noe under målkravet og er svakere enn i 2020. Spesielt gjelder dette 3. tertial. Årsakene antas hovedsakelig å ligge i at oppnevningprosessen har blitt mer omfattende, at det gjøres mer grundigere forundersøkelser, samt at vi har hatt høyt sykefravær og permisjoner, spesielt 2. halvår.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
72 %	80 %	- 8 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Saksbehandlingstiden på klager har gått opp fra 2020 og er noe under målkravet. Dette har sin årsak i mange klager fra en advokatverge. Disse kom inn før sommeren og ble ikke prioritert behandlet før godt utpå høsten.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
65 %	80 %	- 15 %

Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

Saksbehandlingstiden på stadfestelse av fremtidsfullmakt ligger rett under målkravet. Vi får inn stadig flere fullmakter til stadfesting, men erfarer at en ikke ubetydelig andel krever undersøkelser og avklaringer, samt at mange misforstår prosessen eller hva som kan anses å være en fremtidsfullmakt. Dette forlenger saksbehandlingstiden.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
85 %	80 %	5 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Statsforvalteren i Nordland hadde ved utgangen av fristen gjennomgått alle innsendte regnskap. 60% av disse var slutført mens de øvrige var under behandling eller ventet på ytterligere dokumentasjon. Vergeregnskapskontrollen legger beslag på betydelige ressurser, og dersom alle kontroller skulle vært slutført innen 10. oktober, ville annen produksjon blitt alvorlig skadelidende. I perioden etter sommerferien hadde vi også flere lengre sykdomsfravær og permisjoner som ikke var planlagt.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
60 %	100 %	- 40 %

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt, skal være minst 75 %.

Andelen innsendte digitale vergeregnskap ligger noe under målkrevet. Dette til tross for at oppfordring til digital innsending tas opp i mange ulike sammenhenger. I 2021 hadde vi også kurs i digital innsending via Teams. Alle verger med registrert e-postadresse fikk invitasjon til dette. Vi mottar tilbakemelding fra verger om at brukergrensesnittet oppleves vanskelig. Vi er derfor usikre på hvor stor andel det er mulig å få inn elektronisk uten forbedret funksjonalitet. Andelen regnskap innsendt elektronisk antas også å være proporsjonalt med andel familieverger vs faste verger.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
68 %	75 %	-7 %

Digital innsending av søknader (fra kapittel 3.3.2.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om statsforvalterens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt, skal være minst 75 %

Det er mottatt beskjed om at dette rapportpunktet går ut i år grunnet dataproblemer ved uttrekk.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om Statsforvalterens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
75 %	75 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Som det framgår nedenfor er vi noe usikker på hvor langt vi lykkes med å sikre at alminnelige verger for nærstående alltid har nødvendig rolleforståelse og i tilstrekkelig grad baserer alle avgjørelser på vergehavers vilje og ønsker. Dette er en stor og uensartet gruppe av verger, og har ulike motiver for å påta seg vergemålet. En ikke ubetydelig andel av disse vergene har også utfordringer med digitale formater, og nyttiggjør seg ikke nødvendigvis nettkurs og selvstudier. Vi erfarer at det beste tiltaket er fysiske møter, og har som mål å trappe opp denne aktiviteten inneværende år.

I den interne saksbehandlingen hos statsforvalteren arbeides det jevnlig med å sikre gode prosedyrer som ivaretar vergehavernes selvbestemmelse, så vel ved opprettelse av vergemålet som ved avgjørelser som tas senere i et løpende vergemål.

Utvikling av tiltak for å sikre vergehavers selvbestemmelse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vergemål skal utøves med respekt for vergehavers behov og vilje. Statsforvalteren skal innarbeide prosesser ved opprettelsen av vergemål som sikrer at omfanget av vergemålet er tilpasset den enkelte. Begrunnelsen for omfanget av vergemålet skal fremgå av vedtaket.

Statsforvalteren skal påse at vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Statsforvalteren mener å ha innført gode prosedyrer ved opprettelse av vergemålet som sikrer en individuell vurdering av vergemålets omfang. Der det er mulig gjennomføres det samtaler med den som skal ha vergemålet, så tidlig som mulig i prosessen og eventuelt flere ganger underveis i saksforberedelsen.

Innføring av kartleggingsskjema bidrar til å individtilpasse vergens mandat og tilganger slik at vergemålet ikke blir mer omfattende enn nødvendig. Det gjennomføres også oppfølgingsamtaler med vergene en tid etter oppnevningen.

Vi registrerer at spesielt de faste vergene vektlegger vergehavers syn og vilje mer enn tidligere. Vi håper dette er en effekt av at temaet har vært tatt opp flere år under opplæring av de faste vergene. Vi gjennomførte også i 2021 digitalt kurs om selvbestemmelse og samtaler med verghaver.

Opplæring av alminnelige verger har vært krevende spesielt de siste to årene da vi ikke har avholdt fysiske samlinger. I samtaler med nye verger opplyses det alltid om de digitale kursene som finnes på vergemålsportalen, men vi erfarer til en viss grad at informasjonen kan bli for massiv over telefonen. Oppfølgingsamtalene håper vi skal bedre dette framover.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Barnehage:

Det er fortsatt slik at det er store variasjoner på hvor stor kapasitet og kompetanse de ulike barnehagemyndighetene i Nordland har tilgjengelig. Vi ser en økt samhandling på tvers av kommuner for å bistå hverandre, men en del sliter fortsatt med kompetanse og etterlevelse av regelverk og oppgaver tilknyttet barnehagemyndigheten. Gjennomføring av tilsyn, fagsamlinger og veiledninger er tiltak iverksatt av Statsforvalteren. Omfang av henvendelser om generell veiledning er omtrent som tidligere, men noe økt omfang i etterkant av fagsamlinger hvor vi fokuserte på barnas rett til et godt læringsmiljø i barnehagene. Vi anser det som positivt og at vi gjennom samlinger og veiledning har bidratt til økt kompetanse hos eiere og barnehagemyndighet.

Opplæring:

På opplæringsområdet ser vi at majoriteten av klager på utrygt skolemiljø fremdeles får medhold. Vi vurderer at sektor er bedre på å informere om regelverket, da de fleste av henvendelsene til oss viser at klagerne er informert om sine rettigheter. Det er variasjoner mellom kommunene, og også variasjoner mellom skoleledere om forståelsen av innholdet i lovverket på kap 9 A. Vi opplever jevnt over at skoleeiere er mottakelige for råd og veiledning, er positive til Statsforvalterens formidling av regelverket.

De fleste kommuner er gode på å sende avslag på klager til Statsforvalteren. Det vurderer vi til at de har tillit til at vi kommer med gode løsninger. Satsingen Inkluderende Barnehage - og skolemiljø har nå nådd ut til mange skoler og kommuner. Vi vurderer at det på sikt vil gi god kompetanse og regelverksetterlevelse.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Vi har etablert gode interne rutiner for vårt arbeid med risikovurdering for både barnehage og opplæring. Eget skjema hvor vi systematisk henvendelser vi mottar fra kommunene, de klager vi behandler og funn fra gjennomførte tilsyn.

Sammen med analyse av tilgjengelige data fra bl.a. Skoleporten, GSI og BASIL, utgjør dette grunnlaget for vår risikovurdering og valg av virkemiddel.

Vi har også regelmessige møtepunkt for de ansatte som jobber med Oppfølgingsordningen, Dekom, Rekom, Læringsmiljøprosjektet og Inkluderende barnehage og skolemiljø. Dette er møtepunkter som bidrar til å koordinere den informasjon og inntrykk vi har fra møter med kommunene og som gir godt grunnlag for hvilke virkemidler som velges i oppfølging av den enkelte kommune.

Bruk av tilsyn som virkemiddel skal øke (fra kapittel 3.3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av tilsyn som virkemiddel der risikovurderingene tilsier det

Bruk av tilsyn som virkemiddel har gjennom 2021 lagt på samme nivå som for 2020. Pandemien har lagt begrensninger på gjennomføring av stedlige tilsyn.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn er prioritert på områder hvor det er høy sannsynlighet for brudd på regelverket og hvor det er store konsekvenser for barn, unge og voksne og læringer

Barnehage: Risikovurderingen som ble lagt til grunn for utvelgelse av tilsyn, er tuftet på at vi vurderer det som store konsekvenser for barn og unge dersom mulige brudd ikke blir avdekket og tiltak iverksatt. Samtlige tilsyn resulterte i regelbrudd, og vi opplever at tilsynsrapporter, og veiledning gjennom tilsynet og i etterkant av tilsyn har bidratt til økt regelverketterlevelse og dermed redusert risiko for barn og unge.

Skole:

Som i 2020 har det også i 2021 vært fokus på skolemiljø og tidlig innsats i tilsynsarbeidet. Risikovurderingene oppdateres flere ganger pr år, og baserer seg på et bredt utvalg av kilder.

SFNO bruker mye tid på selve risikovurderingen. Ut over kommunens score, utarbeider vi en konkret analyse, både som et nåtidsbilde, men også hvordan trender utvikler seg over år. Vi prøver også å vurdere hvordan de ulike faktorene påvirker hverandre. Et åpenbart eksempel på dette kan være hvordan dårlig skolemiljø påvirker læringsmiljø. I slike tilfeller må tilsynsystema som skolemiljø, elevens utbytte av opplæringen og spesialundervisning sees i sammenheng, og flere kilder må benyttes.

SFNO har funnet lovbrudd i alle tilsyn. Vi ser at vår risikovurdering har vært i samsvar med lovbrudd i sektor. Dette forteller oss at vi har gjort gode risikovurderinger.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport	K/S: 20
Opplæring	Andøy	Andenes	Egeninitiert	Godkjenning av barnehager	Barnehagemyndighetens ansvar og personalet	Tilsynsbesøk	25	Endelig rapport	11	11.03.2021	L
Opplæring	Træna		Egeninitiert	Godkjenning av barnehager	Skolebasert vurdering	Tilsynsbesøk	20	Endelig rapport	6	03.05.2021	L
Barnehage	Rana		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar og personalet	Digitale intervju	25	Endelig rapport	11	10.06.21	S
Opplæring	Beiarn	Beiarn barne- og ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Elevenes utbytte		Digitale intervju	6	Endelig rapport	6	19.04.2021	L
Opplæring	Brønnøy	Brønnøy barne- og ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Skriftlig	2	Foreløpig rapport	0	02.12.2021	M
Barnehage	Moskenes		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar	Digitale intervju	20	Endelig rapport	6	11.06.21	L
Opplæring	Bodø	Aspåsken skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	12	Endelig rapport	12	03.11.2021	S
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	20	Endelig rapport	10	19.11.2021	M
Opplæring	Hadsel	Stokmarknes skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Skriftlig	4	Endelig rapport	4	24.06.2021	M
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert	Godkjenning av barnehager	Barnehagemyndighetens ansvar og spesialpedagogisk hjelp	Tilsynsbesøk	43	Varslet	15	01.02.22	M
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar og personalet	Tilsynsbesøk	27	Foreløpig rapport	8	01.12.21	S

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?		
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?		
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar	Er barnehagemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevenes utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Henviser skolen eleven til PPT uten ugrunnet opphold?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevenes utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Oppløser PPT sakene så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevenes utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Inneholder de sakkyndige vurderingene en redegjørelse for hvilket utbytte elevene har av den ordinære opplæringen, elevenes lærevansker og andre særlige forhold av betydning for opplæringen og hvilke muligheter elevene har innenfor ordinær opplæring, og gir de en anbefaling om elevenes muligheter i ordinær opplæring?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevenes utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?		

Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp		at det sendes foreløpig svar dersom saksbehandlingen strekker seg utover forvaltningslovens bestemmelser	
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp		vedtakene er individualiserte og begrunnet utfra elevens beste	
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp		hvor mange timer spesialundervisning elevene skal ha i ulike fag	
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp		hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke	
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp		eleven skal følge kompetansemålene i læreplanverket, eller om det skal være avvik fra læreplanene, hvilke fag eventuelle avvik skal gjelder for	
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp		hvordan skolen skal organisere spesialundervisninga	
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Utarbeider skolen IOP-er snarest mulig for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Gir skolen spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Har de som gir spesialundervisning den kompetansen som loven eller vedtakene krever?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Sørger skolen for at assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, får nødvendig veiledning av kompetente lærere?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Gjennomfører skolen spesialundervisningen slik at barnets beste er ivaretatt?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Sikrer rektor at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker opplæringen i kompetansemålene?		
Opplæring	Andøy	Andenes skole	Egeninitiert tilsyn	Elevers utbytte, Melde behov, Sakkyndig vurdering og planlegge/gjennomføre og følge opp	Sender skolen årsrapportene til elever over 15 år, foreldrene og kommunen?		
Opplæring	Træna	Husøy skole	Skolebasert vurdering		Bruker skolen et bredt kunnskapsgrunnlag for å vurdere om elevene når målene i læreplanverket?		
Opplæring	Træna	Husøy skole	Skolebasert vurdering		Vurderer skolen om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene?		

Opplæring	Træna	Husøy skole	Skolebasert vurdering		Evaluerer skolen de iverksatte endringene og gjør nødvendige tilpasninger?		
Opplæring	Træna	Husøy skole	Skolebasert vurdering		Er det bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen?		
Opplæring	Træna	Husøy skole	Skolebasert vurdering		Involverer skolen elevene i den skolebaserte vurderingen?		
Opplæring	Træna	Husøy skole	Skolebasert vurdering		Gjennomfører skolen skolebasert vurdering jevnlig?		
Opplæring	Brønnøy	Brønnøy barne- og ungdomsskole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid		Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Brønnøy	Brønnøy barne- og ungdomsskole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid		Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?		
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		de som arbeider på skolen vet at de har plikt til å varsle og til hvem de skal varsle, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen har gjort det tydelig at alle som arbeider på skolen har en varslingsplikt, og hva varslingsplikten innebærer	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen vurderer risikoen for at de som arbeider på skolen, ikke oppfylder varslingsplikten og plikten til å dokumentere	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen følger opp med tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten eller dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen følger opp om iverksatte tiltak fører til at de som arbeider på skolen oppfylder varslingsplikten og at dette blir dokumentert	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		skolen og skoleeier må gjøre de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen har gjort det tydelig at skolen har en undersøkelsesplikt og hva den innebærer	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen sikrer at skolen og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen vurderer risikoen for at de som arbeider på skolen, ikke oppfylder undersøkelsesplikten og plikten til å dokumentere	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen følger opp med tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Bodø	Aspåsen skole	Egeninitiert tilsyn	Internkontroll		kommunen følger opp om iverksatte tiltak fører til at de som arbeider på skolen oppfylder undersøkelsesplikten og at dette blir dokumentert	Pilottilsyn internkontroll
Opplæring	Beiarn	Beiarn barne- og ungdomsskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer behovet for tilpasset opplæring?		
Opplæring	Beiarn	Beiarn barne- og ungdomsskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sørger rektor for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste?		
Opplæring	Beiarn	Beiarn barne- og ungdomsskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sørger rektor for at lærerne gjennomfører tiltak som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger?		

Opplæring	Beiam	Beiam barne- og ungdomsskole	Elevenes utbytte - Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning?		
Opplæring	Beiam	Beiam barne- og ungdomsskole	Elevenes utbytte - Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sikrer rektor at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?		
Opplæring	Beiam	Beiam barne- og ungdomsskole	Elevenes utbytte - Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Følger rektor opp at elevene på 1. til 4. trinn får den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode kun hvis det er til elevens beste?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsers som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Melde behov for spesialundervisning	Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer behovet for tilpasset opplæring?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sørger rektor for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Sikrer rektor at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?		
Opplæring	Vågan	Svolvær skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevens utbytte	Følger rektor opp at elevene på 1. til 4. trinn får den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode kun hvis det er til elevens beste?		
Opplæring	Hadsel	Stokmarknes skole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Følger rektor opp at lærerne underviser i opplæringen kartlegger norskerferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring?		
Opplæring	Hadsel	Stokmarknes skole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Følger rektor opp at lærerne vurderer om eleven i tillegg har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring hvis eleven har behov for særskilt norskopplæring?		
Opplæring	Hadsel	Stokmarknes skole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Sørger rektor for at lærerne i vurderingen av behovet for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring vurderer hva som er til elevens beste?		
Opplæring	Hadsel	Stokmarknes skole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Inneholder enkeltvedtaket minimum opplysninger om a) hva slags særskilt språkopplæring eleven skal ha, herunder morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring b) antall timer særskilt språkopplæring c) organisering av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæring skal foregå på en annen skole		
Barnehage	Moskenes		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeiere oppfyller sine plikter etter barnehage-loven?	
Barnehage	Moskenes		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behovet for veiledning og tilsyn?	
Barnehage	Moskenes		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	

Barnehage	Moskenes		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som er virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeiere?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behovet for veiledning og tilsyn?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger om spesialpedagogisk hjelp i de tilfellene hvor barnehageloven krever det?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Får barnet anledning til å gi uttrykk for sin mening når PPT utarbeider sakkyndig vurdering?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Får foreldrene uttale seg når PPT utreder og vurderer behovet for spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Legger PPT stor vekt på barnets og foreldrenes syn i sin tilråding om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Opplyser PPT saken så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Gjør PPT rede for og tar stilling til realistiske mål for barnets utvikling og læring?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Gjør PPT rede for og tar stilling til om barnets behov kan avhjelpes innenfor det ordinære barnehagetilbudet, dersom barnet går i barnehage?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Gjør PPT rede for og tar stilling til hvilket omfang av de spesialpedagogiske hjelpe som er nødvendig, og hvilken kompetanse de som gir hjelpen, bør ha?	Omfanget står beskrevet, men ikke hvilken kompetanse de anbefaler.
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Vurderer PPT hva som er barnets beste når de utarbeider sakkyndige vurderinger?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpe skal ha?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Vefsn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Personale		Innhenter barnehagemyndigheten informasjon som gjør den i stand til å ta stilling til om kravet til pedagogisk bemanning er oppfylt i barnehagene?	
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Personale		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om barnehagene til å vurdere behovet for veiledning og tilsyn omkring adgangen til å søke midlertidig dispensasjon?	

Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Personale		Inneholder vedtak om dispensasjon fra utdanningskravet informasjon om kommunens vurdering av de faktiske forhold opp mot de rettslige krav?	
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Personale		Inneholder vedtak om dispensasjon fra utdanningskravet opplysninger om adgangen til å be om utsatt iverksetting?	
Barnehage	Rana		Egeninitiert tilsyn	Personale		Inneholder vedtak om dispensasjon fra utdanningskravet informasjon om klageinstans?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Er barnehagemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar		Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	
Barnehage	Hamarøy		Egeninitiert tilsyn	Personale		Inneholder vedtak om dispensasjon fra utdanningskravet informasjon om kommunens vurdering av de faktiske forhold opp mot de rettslige krav?	

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Kompetanseheving gjennom nasjonale satsinger

Gjennom våre risikovurderinger har vi kontaktet skoleeiere og rektorer for å få dem til å delta i ulike satsinger – bl.a. IBSM – samlingsbasert tilbud og Læringsmiljøprosjektet. Vi har lyktes med å få skoler og barnehager med i dette arbeidet, og ser at deltakerne får ny kompetanse. I tillegg har vi informert om de nye kompetansepakken for barnehage, SFO og skole på tema, og oppfordret dem til å ta disse i bruk. Vi vurderer at dette vil ha effekt på sikt.

Håndhevingsordningen

Alle skoleeiere og skoleledere vi har hatt kontakt med har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. I vårt møte med skoler og skoleeiere kommer det fram i dokumentasjonen at de vet hva som skal til for å skape et trygt og godt skolemiljø. Likevel ser vi at praksis ikke alltid samstemmer med planer og intensjoner.

Erfaringer fra håndhevingsordningen viser noen utfordringer knyttet til aktivitetsplikten, se punkt 3.3.3.1.3.2.

Videre viser de også at det er utfordringer i skole-hjem-samarbeidet i de fleste skolemiljøsakene. Mye av vår veiledning til skoleeiere og skoleledere har handlet om tema som samarbeid skole-hjem, klasseledelse, inkludering, relasjonsbygging og skolekultur.

Kompetanse på aktivitetsplikten (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle skoler har fått økt kompetanse om aktivitetsplikten

Håndhevingsordningen

Ut fra håndhevingsordningen ser vi at det er utfordringer med tanke på spesielt følge med plikten, varings- og undersøkelsesplikten.

Ut fra disse erfaringene lagde vi en podcast før skolestart 2021 med dette som tema. Vi oppfordret kommunene til å bruke denne i personalet. Målet var å bidra til økt refleksjon og økt kompetanse i et læringsfellesskap. Vi så at det var høy deltakelse på podcasten, og vi fikk henvendelser fra andre embeter om å bruke denne.

Gjennom enkeltsaker gir vi mye veiledning til skoleeiere, skoleledere og foresatte om innholdet i aktivitetsplikten. Vi henviser til Udirs nettsider samt til relevant forskning i veiledning og vedtak.

Gjennom vår veiledning påviser vi overføringsverdien fra enkeltsaker til fremtidig praksis/arbeid med skolens aktivitetsplikt.

Vårt hovedintrykk er at veiledning blir godt mottatt og tatt til etterretning. Vi vurderer at dette vil forbedre praksisen til skolene på sikt.

Kompetanse hos barnehagemyndigheten til å veilede (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)**Rapportere på**

Alle barnehagemyndigheter har kompetanse til å veilede barnehageeiere i nytt kapittel VIII i barnehageloven

Statsforvalteren har gjennomført fysiske fagsamlinger i alle 6 kompetanseregioner. 95% av alle barnehagemyndighetene var representert på samlingene. I fagsamlingen var kapittel VIII eget tema, og det var flere refleksjonsoppgaver som ble diskutert for å bidra til økt kompetanse på området. Det har også vært gjennomført eget Webinar på kapittel VIII der barnehagemyndigheter også har deltatt. I fagsamlingene har det vært vist til kompetansepakken til Udir, og nettsidene til inkluderende barnehage og skolemiljø.

Kompetanse hos barnehagemyndighet til å påse at loven blir fulgt (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)**Rapportere på**

Alle barnehagemyndigheter har kompetanse til å påse at nytt kapittel VIII i barnehageloven blir fulgt

Statsforvalter har gjennom 6 fagsamlinger og Webinar hatt gjennomgang av kapittel VIII i barnehageloven. I denne gjennomgangen har det vært refleksjoner og oppgaver som har vært diskutert for å bidra til at barnehagemyndighet har kompetanse, og påser at loven blir fulgt. 95% av alle barnehagemyndighetene var representert på samlingene. Kompetansepakken til UDIR er vist fram, og det er oppfordret til å benytte disse. Det har også vært vist til §9 internkontroll, og bruk av §9 for å påse at kapittel VIII blir fulgt.

Kompetanse hos barnhageeiere og ledere (fra kapittel 3.3.3.1.3.5 i TB)**Rapportere på**

Alle barnehageeiere og barnehageledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø

Gjennom fagsamlinger som statsforvalter har gjennomført i alle 6 regioner, har kommunale og private barnehageeiere deltatt. Gjennom fagsamlingen har en gått gjennom kapittel VIII i barnehageloven, vist til praksis for hvordan en kan se til, observere og hva som skal til for å gi barn et godt barnehagemiljø. Det har vært vist til kompetansepakken til Udir, nettsidene til inkluderende barnehage og skolemiljø. Nettsiden er løftet for å opplyse om ressursene som ligger tilgjengelig og kan være med på å gi bedre kompetanse til barnehageeier og ledere i barnehagene. Under fagsamlingen har statsforvalteren vist til ansvaret til barnehagemyndighet og private og kommunale eiere, og hva som ligger i å ha kompetanse på et trygt og godt barnehagemiljø.

Det har vært gjennomført Webinar der barnehageeiere, ledere og ansatte har deltatt. Tema for Webinaret var kapittel VIII. Her gikk vi gjennom loven, og hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø.

Gjennom fagsamlingene og webinarer har statsforvalteren også vist til konsekvensen for et barn som ikke har et godt og trygt barnehagemiljø. Gripe rask inn, sette inn riktig tiltak, og og jobbe med hele laget rundt barnet.

Fem virkedager til tilbakemelding og vurdering (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Innen fem virkedager skal statsforvalteren ta kontakt med eleven/foreldre som har meldt inn saken og gi dem en plan for videre saksbehandling. Innen samme frist skal statsforvalteren ha avgjort om saken skal avvises.

Uten unntak tar vi kontakt med melder innen fristen på fem dager. I de aller fleste saker er vår praksis å ta kontakt umiddelbart og senest innen to virkedager. Vi vurderer innenfor fristen om saken skal avises.

Rask ferdigbehandling (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Som i 2020 har vi fremdeles et mål om maksimum 50 dager saksbehandlingstid fra vi mottar melding til vedtak er truffet. Vi har flere saker der vi ikke har nådd målet i 2021.

I saker der det har tatt lengre tid enn 50 dager for å ferdigstille vedtaket, er det forhold i saken og sakens utvikling som har ligget til grunn for at vi bevisst har avvendt et vedtak. Det vi vurderer som det viktigste, er at skolen tar tak i saken og sikrer eleven et trygt og godt skolemiljø. I slike saker har saksbehandlere fortløpende vært i kontakt med skole og hjem og påsett at det har vært utvikling i saken. Vi vurderer at dette har bidratt til å sikre god kvalitet i saksbehandlingen og det ferdige vedtaket. Vi vurderer at dette har gitt skoleleder anledning til å komme i posisjon til å iverksette tiltak og gjenopprette tillit mellom skole og hjem.

Vi er i gang med tiltak for å avdekke eventuell ubegrunnet lang saksbehandlingstid. Det innebærer å sette interne frister for de ulike fasene i saksbehandlingen og slik øke bevisstheten til saksbehandlerne underveis i arbeidet.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Vi vurderer at alle vedtak etter opplæringsloven § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen. Embetet har fortsatt en 9A-gruppe som består av både jurister og pedagoger. Her drøfter vi saker for å sikre at alle forstår og anvender lovgrunnlaget riktig. Vedtaksmalene evalueres og revideres for å sikre riktig rettsanvendelse. I særlig komplekse saker, innhenter vi kompetanse fra jurister på egen avdeling eller på andre avdelinger i embetet. Vi bruker aktivt Udirs saksbehandlingsveileder og forarbeidene til opplæringsloven i saksbehandlingen. Det samme gjelder ressursene som finnes på Udir.no og Udirs regelverkstolkninger.

Den enkelte saksbehandler drøfter med andre saksbehandlere for å få hjelp til å gjøre vurderinger underveis. Vi vurderer at dette sikrer ensartet praksis når vi lager vedtak. Avdelingen arbeider aktivt med å skrive klarspråk. Dette er en pågående prosess i hele avdelingen. Arbeidet innebærer språkvask av vedtaksmaler jevnlig. Vi øver på å skrive klarspråk ved for eksempel å gjennomgå vedtak og vurdere om innhold og form er tilpasset mottaker.

I saksbehandlingen sikrer vi at eleven som vedtaket omhandler, blir hørt og vi gjør en vurdering av barnets beste. Vi sikrer at saken er opplyst, ved å ha løpende kontakt med skole/skoleeier. Både skolen og elev/foresatte får alltid anledning til å uttale seg om tiltak vi pålegger skole/skoleeier. Vi har utarbeidet en egen sjekkliste for å sikre at saksbehandlingen følger regelverket og har høy kvalitet.

En fast underdirektør godkjenner alle vedtak etter opplæringsloven § 9 A-6, der både klarspråk og rettsanvendelse blir vurdert.

Vi mottar ikke spørsmål fra elev/foresatte eller skole/skoleeier om forståelsen av våre vedtak. Samtidig kan det i noen saker se ut til at vi ikke har formidlet klart og tydelig hva vi forventer av skoleleders tilbakemelding. Dette har vi tatt tak i, og har fra 2022 innført maler/skjemaer til hjelp for skoleleder når de sender dokumentasjon.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

I tillegg til vår rapportering i pkt. 3.3.3.1.5.1. ønsker vi å legge til at vi gjennom hele 2021 har hatt et internt løpende opplegg for å holde fokus på klarspråk og at våre vedtak skal være tilpasset mottaker. Det er gjennomført regelmessige temamøter med hele avdelingen og det er opprettet teamskanal hvor det legges ut tips, ideer og foredrag som bidrag til at alle ansatte både får økt kompetanse og inspirasjon til å bidra aktivt til at vedtak som sendes ut skrives i et klart språk.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi ser en forbedring av de kommunale vedtakene etter tilsyn. Selv om vedtakene åpenbart blir bedre etter tilsyn, blir det ikke nødvendigvis færre klager.

Vårt inntrykk, særlig på området spesialundervisning, er at klagen primært handler om manglende gjennomføring av det som er vedtatt – ikke klage på vedtaket i seg selv. I de tilfellene der det er klage på selve vedtaket, handler dette oftest om avvik fra sakkyndig vurdering.

Vår erfaring er at kommunalt ansatte har lavere terskel for å be oss om veiledning når de har møtt oss under tilsyn, noe som igjen kan bidra til bedre regelverksforståelse. Når det gjelder klagesaker, hvor vi opphever kommunens vedtak, har vi ikke fast rutine for å be om det nye vedtaket som blir fattet. På bakgrunn av dette og et noe lavt antall klagesaker, har vi ikke full innsikt i om veiledninga vi gir i klagesaksbehandlingen fører til bedring av vedtakene og av praksis ute i kommunene.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

I 2020 hadde vi et spesielt fokus på kommunens saksbehandling, og gjennomførte et webinar i desember 2020 om de kommende endringene i barnehageloven. Dette webinarer har vært tilgjengelig på våre nettsider i 2021, og vi har opplevd gode tilbakemeldinger på dette webinarer. Videre har vi i gjennomført webinar med nytt for barnehageåret, og om psykososialt miljø. Psykososialt miljø har også vært et tema på regionale fagsamlinger. Vi opplever at tiltak som veiledning gjennom foredrag, samlinger og webkurs ved endringer i regelverk reduserer rettsanvendelsesfeil og saksbehandlingsfeil i vedtak i overgangsfasene.

Et av våre tiltak er grundig veiledning under og i etterkant av tilsyn. Vår veiledning kan være på andre områder enn det som tilsynet faktisk gjaldt, og barnehagemyndigheten gis mulig til å avklare andre problemstillinger de har. Vi anser at denne veiledningen er et treffende tiltak for å redusere rettsanvendelsesfeil.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Satsforvalteren har etablert et godt samarbeid med andre offentlige aktører på feltet. Det samarbeides om faglige møter ut mot kommunene, der bosetting også er et tema. Statsforvalteren bidrar her med sitt kjennskap til den enkelte kommune som er anmodet om bosetting. 2021 har ikke vært et spesielt utfordrende år, der kommunen har bosatt ut fra de anmodningene de har fått. Noen kommuner som ikke er anmodet har imidlertid ønsket å få slike oppgaver, ut fra tidligere gode erfaringer. Dette vil bli tatt opp i dialog med kommuner fremover.

Statsforvalterens bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Statsforvalteren og Nordland fylkeskommune sammen med kommunene har etablert et samarbeid for å sikre at vi arbeider mer helhetlig med integrering i Nordland. Et godt samarbeid er viktig for at flyktingene skal bosettes i kommuner med god kompetanse på integrering og med et tilbud tilpasset individuelle behov. Samarbeidet er i startfasen, men hittil har det etter vår mening fungert bra.

3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Gjennom pandemien og 2021 ser vi at mange eiere har hatt store utfordringer med å skaffe nok kvalifisert personale, både som fast ansatte og vikarer.

I skolen er andelen ufaglærte steget fra 5% i 2020 til 7% i 2021. Nesten alle skoleeiere rapporterer om at det er vanskelig å få fylt opp ledige stillinger. Særlig de små eierne er sårbare, og henvendelser til oss fra både eiere, skoler og foresatte tyder på at dette går ut over kvaliteten på opplæringen. Dette går også utover eieres, skolelederens og UHs evne til å levere gode etterutdanningstilbud. Selv om 2021 var et spesielt år for grunnskoleutdanningen med færre utdannede lærere, ser vi at det ikke er tilstrekkelig med studenter på utdanningene for å dekke etterspørselen i årene som kommer.

I barnehagene ser vi at andelen pedledere med dispensasjon er synkende. Dette har vært satsingsområde for "30%" og vi mener dette kan forklare en stor del av denne nedgangen.

Det er et stort ønske å få utviklet lokale/regionale utdanningstilbud for både barnehage- og grunnskolelærere, og det er en dialog mellom partene for å få til dette.

Det er flere eiere som har satsset på lærespesialister, og vi har i 2021 sett en økning i bruk og utdanning av disse. Vi ser at det er stor etterspørsel etter kompetanseutvikling på områder som inkludering, digitale ferdigheter og tilpasset opplæring.

Statsforvalteren følger dette opp gjennom ulike tiltak; oppfølgingsordning, oppfølging av andre kommuner sammen med andre avdelinger og ikke minst

gjennom kompetanseordningene.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle barnehage- og skoleeiere som deltar i ordningene sikrer at kompetansebehov er vurdert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomhetene.

Gjennom rapportering fra 2020 og arbeidet i 2021 ser vi at det er lokale prosesser som ligger til grunn for kompetansebehovene. Det er varierende hvor involvert de ansatte har vært i prosessene. På bakgrunn av dette har vi gjennom fysiske fagsamlinger i 6 regioner, i samarbeidsforum og i møter med fagutvalg understreket dette.

Vi har utarbeidet eget vedlegg til søknad om tilskudd. I vedlegget spør vi blant annet om det er lokale prosesser som involverer de ansatte, lærerorganisasjonene, og de private barnehageeiere.

Statsforvalteren har egne møter med lærerorganisasjonene, og har avtale møte hvert halv år. Her er et av sentrale tema hvordan kompetansebehov er vurdert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i barnehage og skole, i private og kommunale barnehager og skoler.

Tiltak møter lokale behov og er forankret i langsiktige kompetanseutvplaner (fra kapittel 3.4.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sørger for at tiltak er forankret i lokale behov og at prioriteringer er forankret i en langsiktig felles plan.

Det er utarbeidet strategiplaner for Nordland for både regional og desentralisert ordning. Strategiplanene er basert på de ulike kompetanseplanene og behovene de enkelte regionene har meldt inn. Kompetansebehovene i de enkelte regionene er analysert i samarbeid med UH. Tildeling av midler til tiltak

blir prioritert ut fra disse strategiplanene.

For desentralisert ordning er prioriteringene knyttet til Læringsmiljø og fagfornyelsen - læreplananalyse, tverrfaglige tema, dybdelæring og digital pedagogikk.

Strategiplanene for regional og desentralisert ordning varer ut 2022.

For barnehagesektoren har samarbeidsforum satt tiltak som kan bidra til flere barnehagelærere som første prioritet. Hele potten av "30%-eren" er gitt til dette tiltaket, og totalt sett har barnehageeiere fått støtte til å tilrettelegge for at 59 ansatte kan ta utdanning som barnehagelærer. Av disse er det 35 i kommunal barnehager og 24 i private barnehager.

70% midlene er fordelt jevnt ut i fra årsverk i kompetanseregionene. Regionene har utarbeidet kompetanseutviklingsplaner i samarbeid med UH. Ut i fra analyse og kartlegging prioriteres tiltak ut i barnehagene.

Samarbeidsforum i Nordland er fra november 2021 slått sammen til ett. Det vil si ett samarbeidsforum som gjelder alle tre ordningene: barnehage - skole og kompetanseløftet. Våren 2022 utarbeides en ny langsiktig plan for alle tre ordningene som blir gjeldende fra og med 2023.

Kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap med UH (fra kapittel 3.4.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at barnehage- og skolebaserte kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap mellom barnehage-, skoleeiere og UH

Nord universitet er representert i samarbeidsforum for regional og desentralisert ordning. Hvert kompetansenettverk har sin egen representant fra UH som er ansvarlig for oppfølging. Det er inngått partnerskapsavtaler mellom UH og det enkelte kompetansenettverk. Disse avtalene definerer ansvar og tiltak.

Det er i all hovedsak gode tilbakemeldinger på partnerskapet fra de ulike kompetanseregioner. I noen kompetansenettverk er det ulike oppfatninger mellom UH og skoleeiere om kvalitet og hva UH skal levere og om UH har den rette kompetansen.

UH har egen ressursperson i hver kompetanseregion, og barnehagebaserte kompetansetiltak gjennomføres i samarbeid med UH. Det meldes om godt samarbeid mellom kompetanseregionene og UH. På bakgrunn av Korona meldes det tilbake om flere treffpunkter også dette året er gjennomført digitalt. Digitale løsninger har og bedratt til flere og kortere møter. Partnerskapet utfordres av sykdom/annet fravær i tillegg til at geografiske og værmessige forhold gjør at avtaler må endres. I en tett timeplan er ikke dette lett for noen av partene.

Kompetanseløftet for spes.ped. og inkluderende praksis (fra kapittel 3.4.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Kompetansetiltakene omfatter den brede målgruppen i laget rundt eleven, inkludert PPT

I rapporteringen for Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis fremgår det at PPT er inkludert i arbeidet i alle kompetanseregionene, mens det bredere laget i varierende grad er tatt med. I flere av kompetanseregionene er målgruppen begrenset til PPT og ansatte i skole og barnehage, men flere påfører i rapporteringen at de vil utvide laget i neste fase. Vi antar at årsaken til at laget er begrenset, skyldes at de fleste kommunene fortsatt er i analyse-/kartleggingsfasen, og at konkrete kompetansetiltak bare unntaksvis er kommet i gang.

I våre to piloter i kompetanseløftet, Ytre Helgeland og Bodø, favner laget rundt barnet bredere.

Statped (fra kapittel 3.4.1.1.1.5 i TB)**Rapportere på**

Statped er involvert ved behov

Statped har vært bidragsyter på de seks regionale samlingene om statlige kompetanseordninger vi arrangerte i Nordland i oktober 2021. Målgruppe for samlingene var barnehagemyndighet, PPT-ledere og barnehage-/skoleeiere. Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis ble viet stor plass, og Statped hadde eget innlegg hvor de informerte om sin rolle i arbeidet.

Gjennom rapporteringen på Kompetanseløftet ser vi at flere av kompetanseregionene har konsultert Statped i analyse-/kartleggingsfasen. Statped er per i dag i liten grad koblet inn i konkrete tiltak via UH. Vi antar årsaken til dette er at de færreste kommuner er kommet lenger enn til analyse-/kartleggingsfasen. De to pilotene Nordland har i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, har imidlertid hatt tettere kontakt med Statped, og de har også prøvd ut Statped sitt refleksjonsverktøy.

Statped er representert i Samarbeidsforum (fagutvalgene), og oppleves av Statsforvalteren å være på tilbudssiden i arbeidet med Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Alle kommunene i oppfølgingsordningen har systemer for kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov gjennom regional og desentralisert ordning. Statsforvalteren følger dette opp gjennom tett dialog med skoleeiere og dialog med kompetansenettverkene.

Alle kommunene har også veiledere som vi har jevnlig kontakt med og som gir tilbakemelding til oss om situasjonen. Ved behov følges skoleeier opp av Statsforvalteren.

Gjennom forfasen og tiltak i 2021 har vi god oversikt over hvilke analyser som er gjort og hvordan disse følges opp. Vi følger opp at tiltak i OO20 styrker tiltak i DEKOM/REKOM, og ikke kommer i tillegg til.

Målretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Samtlige kommuner har veiledere fra det regionale veilederkorpsset som støtter og følger opp arbeidet. To av kommunene er deltakere i Inkluderende barnehage- og skolemiljø pulje 5 og har tiltak som i hovedsak er knyttet til denne. Tiltak for disse i OO20 fokuserer på å styrke dette arbeidet, gjennom veiledere og konkrete tiltak for personalet.

Flere kommuner jobber med tiltak knyttet til analyse og aksjonslæring. Her er tiltak som veiledere, tett samarbeid med Nord universitet tett oppfølging av personale fra skoleledere.

Mange av kommunene har også tiltak som knytter seg til kompetanseheving som lærerspesialist (utdanning og/eller ordning), og oppfølging av disse.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Vi har gjennomført regelmessig evalueringer av tiltak som tilsyn, fagsamlinger, webinarer og veiledning.

I arbeidet med håndhevingsordningen gjennomfører embetet systematisk evaluering av vedtak og veiledning til kommunene.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Ingen avvik.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Institusjonstilsyn

Vi gjennomførte 18 av 21 pålagte institusjonstilsyn. Alle institusjonene ble besøkt 2/2 eller 3/4 ganger. De institusjonstilsynene som ble avlyst var etter en grundig ROS-analyse av institusjonens situasjon sett opp mot våre andre oppgaver og kapasitet.

Landsomfattende tilsyn på barnevernsområdet:

Vi gjennomførte 1 landsomfattende tilsyn våren 2021 og 1 LOT ble byttet ut med en systemrevisjon på bakgrunn av informasjon vi hadde fra tidligere, og mottok i tilsynsprosessen. Grunnet kapasitetsutfordringer og andre prioriterte oppgaver var vi nødt til å avlyse 1 LOT høsten 2021.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Gjennom 2021 har Statsforvalteren i Nordland hatt mange løpende oppgaver knyttet til koronapandemien. Samordningsrollen har vært viktig og vi har vært opptatt av å bidra inn med den kompetansen vi innehar på områder som smittevern og helseberedskap. Det har lagt beslag på ressurser som vi gjerne skulle brukt på andre viktige oppgaver som er lagt til oss. Fastlegeordningen fungerer ikke i lengre i Nordland, men vi har dessverre ikke hatt ressurser til å følge den opp - begrunnet i ovenstående. Det samme gjelder for LIS1. Kommunene etterspør en løsning med karens slik at ikke kandidater kan takke ja til en plass i distrikt for så etter kort tid å si opp plassen sin til fordel for en ledig restplass i mer sentrale strøk. Nasjonalt restanseprosjekt har også lagt beslag på de samme ressursene som vi gjerne skulle brukt til å følge tjenestene tettere opp og til å behandle saker i eget fylke.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vi har i 2021 brukt ca. 2 årsverk fra beredskapsseksjonen på pandemihåndtering. I tillegg er det brukt ca. 1 årsverk på planlegging av øvelse Arctic Reihn. Det har medført at enkelte oppgaver har måttet bli nedprioritert. Fra VØI gjelder det i hovedsak følgende områder:

5.2.7.1: Oppfølgingsplan for Fylkes-ROS er ikke revidert

5.2.7.2: HV-16 har ønsket å øve med Statsforvalteren under øvelse Polaris Gram. Vi har i dag godkjent rom for H-tale, men ikke videokonferanseutstyr, vi kan derfor ikke øve aktivt med Forsvaret. I og med at vi ikke har noen nasjonal policy for hvilket utstyr samhandlingspartnere i det øvre krisespektret skal ha, vil vi ikke være i stand til å håndtere denne type kriser på en effektiv måte. JD må avklare dette.

Fra tildelingsbrev vil vi trekke frem følgende avvik:

3.2.1.5.5

Statsforvalteren skal i løpet av 2021-2022 inkludere sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS. Dette arbeidet er ikke startet opp. Dette arbeidet vil også vanskeligjøres da det mangler effektive kommunikasjonsløsninger på gradert nivå (H-VTC).

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

I 2021 har vi tatt inn under 900 000 i kontrollgebyr for forurensningsområdet, men forventningen er at vi skal ta inn 1 700 000 i kontrollgebyrer. Med flere og større tilsyn rettet mot akvakultur forventer vi å få høyere gebyrinntekt i 2022, spesielt hvis vi unngår koronarestriksjoner.

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Til tross for én nyansatt i målgruppen, har vi ikke klart å oppnå 5%-målet i Inkluderingsdugnaden. Dette er godt beskrevet flere andre steder i årsrapporten.

Det er innmeldt tre nye kommuner i ROBEK registeret, beskrevet i eget punkt over. Vi har dermed ikke klart målet om å redusere antall kommuner meldt inn i ROBEK.

For øvrig ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

Avvik TB 3.3.1.2.3.1: Det er gjennomført prosess mot de to reinbeitedistriktene som ikke har godkjent distriktsplan. Vi er ikke kommet i mål, og prosessen fortsetter. Det synes å være liten motivasjon i distriktene for å få dette på plass.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke ledelsesforankringen av kvalifiseringsprogrammet
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet
- Hva er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet?

Innledningsvis kan vi si har den midlertidige forskriften om unntak fra sosialtjenesteloven § 20, § 20a og § 29 til § 40 (FOR-2020-05-08-966) og pandemien generelt har påvirket kommunenes arbeid med Kvalifiseringsprogrammet (KVP).

Ledelsesforankring

For å styrke ledelsesforankringen, har Statsforvalteren fremsnakkert KVP og effekten av tjenesten i møter med kommuneledelse.

Tiltak for å øke kompetansen på KVP

Vi har tre KVP-nettverk i Nordland som omfatter alle Nav-kontorene. Disse nettverkene har egne Teams-grupper og gir erfaringsdelinger på tvers av kommunene.

Grunnet pandemien har vi ikke hatt nettverkssamlinger eller fagsamlinger på KVP området. Vi har hatt to egne nettseminar/opplæringer om KVP som har omfattet 10 kommuner hvor det særlig ble satt fokus at KVP er en lovbestemt rettighet og identifisering av kandidater.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har satt i gang et prosjekt om KVP hvor vi bidrar inn i prosjektet. Det er utarbeidet en veileder som er ment som et hjelpemiddel til å rekruttere nye deltagere samt gi informasjon til Nav-ansatte. Denne veilederen vil bli presentert på vår samling i KVP-nettverkene som er planlagt i mars/april 2022.

Største utfordringene i kommunenes arbeid med KVP

Gjennom vårt arbeid og veiledning ser vi at det er kommuner som har utfordringer både knyttet til identifisering av kandidater og til innhold i programmet. Nordland er et fylke med mange små kommuner og er preget av store avstander. I mange tilfeller medfører dette utfordringer med å finne egnet innhold i programmet.

Vider er det særlig i de små Nav-kontorene en utfordring med manglende mengdetrening kombinert med usikkerhet knyttet til regelverk og innhold i program. Dette kan medføre at aktuelle deltakere til KVP i stedet blir tilbudt statlige tiltak.

Selv om dette er noe vi har arbeidet med over tid, er det likevel vår vurdering at slik at manglende ledelsesforankring i kommunen samt strukturelle forhold i partnerskapet mellom stat og kommune medfører at KVP i noen kommuner anses som en utgiftspost.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og hvorvidt statsforvalteren generelt oppfatter aktivitetene som hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Den 16.03.2020 ble det vedtatt en midlertidig forskrift om unntak fra bl.a. vilkår om aktivitet (FOR-2020-05-08-966). Denne forskriften har vært gjeldende også i hele 2021. På grunn av denne forskriften har vi ikke hatt et særskilt fokus på vilkår om aktivitet i opplæring eller annen aktivitet ut mot kommunene, slik som vi har hatt de siste årene. Et unntak fra dette gjelder endringene i § 20a knyttet til språkplikten.

Vår vurdering er at det i mange saker hvor mottakeren er under 30 år ikke stilles vilkår om aktivitet fra Nav-kontorene. I de sakene hvor vi ser at vilkår stilles, fremstår disse som regel hensiktsmessige for å øke overgangen til arbeid eller utdanning.

Kompetansehevede tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevede tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

Statsforvalteren arrangerte i 2021 Oppvekstkonferansen hvor vi inviterte vi deltakere fra alle nordlandskommunene. Vi hadde fokus på å invitere inn flere ulike enheter og sektorer i kommunene, herunder Nav-ansatte. Konferansen var over to dager og hadde innlegg fra blant annet ungdommenes fylkesråd, KoRus Nord, Inn på Tunet-prosjektet og fylkesrådsleder i Nordland.

I vår opplæring til alle Nav-ansatte var ett tema oppvekstreformen og § 12. Vi hadde da et særlig fokus på utsatte barn og unge og Nav-kontorets rolle i det arbeidet.

Under Nav-ledersamlingen høsten 2021 hadde vi utsatt ungdom og Nav som en rød tråd. I samlingen var det foredrag om Nav Ung sin innsiktsrapport og innlegg fra prosjektleder for prosjektet Nav i grunnskolen.

I våre samarbeidsmøter med arbeids- og velferdsdirektoratet har barn og unge og utenforskap vært et gjentakende tema. Vår oppfatning er at Nav-kontoret opplever at Statsforvalteren og statlig Nav begge har fokus på Nav-kontorenes arbeid med utsatte ungdom og unge voksne.

Barn og unges særskilte behov under pandemien (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av i hvilken grad og hvordan NAV-kontorene systematisk har tilrettelagt for å ivareta barn og unges særskilte behov under pandemien.

Barneperspektivet og sårbare barn har vært et fokustema fra Statsforvalteren over år. Vi har hatt dette fokuset også i pandemien og vår oppfatning er at det i større grad også blitt et fokustema fra den statlige styringen av Nav. Dette støttes av vårt samarbeid med Nav Nordland som har hatt samarbeidsmøter om barn og unges særskilte behov under pandemien med helsetjenestene, KS og andre aktører.

Vi ser gjennom informasjon vi har i enkeltsaker og landsomfattende undersøkelse at Nav-kontorene har under pandemien hatt økt oppmerksomhet på familier med barn som mottar tjenester fra Nav-kontoret.

Økonomisk rådgivning under pandemien (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sitt arbeid med økonomisk rådgivning under pandemien.

Statsforvalteren har i samarbeid med regionkontaktene tilbudt alle veilederne i Nav-kontor i Nordland tilbud om to digitale grunnkurs, og ett videregående kurs i økonomisk rådgivning. Vi har i tillegg gjennomført to nettseminarer for veiledere i Nav. Det første nettseminaret var en kombinasjon av modulen økonomisk rådgivning fra Veiledningsplattformen med elementer fra basiskurset. Namsfogden i Nordland deltok i nettseminaret og hadde foredrag. Det andre nettseminaret hadde fokus på hverdagsøkonomi.

Vi har vært med i tre nettverk for økonomisk rådgivning i Nordland som drøfter problemstillinger og deler informasjon på Teams. Vi har grunnet pandemien ikke hatt fysiske nettverkssamlinger.

I tillegg deler vi informasjon fra arbeids- og velferdsdirektoratet om ekspertkursene som de arrangerer i samarbeid med regionkontaktene.

Vilkår for norskopplæring (fra kapittel 7.3.1.7 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal følge med på og beskrive innføring av norskopplæringsplikt for mottakere av økonomisk stønad og kommunenes erfaringer med den nye lovbestemmelsen.

Grunnet den midlertidige forskriften om unntak fra vilkår om aktivitet etter § 20a, herunder også norskopplæringsplikten, er det Statsforvalterens erfaring at norskopplæringsplikten i svært liten grad er brukt i 2021 ovenfor mottakere av økonomisk stønad.

I opplæringen som ble gitt til alle Nav-kontor snakket vi om norskopplæringsplikten og åpnet for innspill fra Nav-kontorene. Det var imidlertid ingen som delte sine erfaringer med bruk av norskopplæringsplikten.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering/DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

På bakgrunn av informasjon fra bl.a. landsomfattende undersøkelse om tilgjengelighet 2020-2021, er det klart at Digisos eller annen form for digital søknad om sosiale tjenester har en positiv innvirkning på tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene i Nav-kontoret. Dette særlig med tanke på at pandemien har medført at mange Nav-kontor har tidvis hatt svært begrensede åpningstider eller i perioder har helt stengt for drop-in.

Fase 2 av Digisos er viktig for Nav-kontorene, da dette gir funksjonen "svar ut" slik at brev/vedtak fra Nav kan sendes digitalt og ikke kun pr ordinær post.

Totalt 36 av 41 kommuner i Nordland har en form for digital søknad, og ytterligere 1 kommune har planlagt påkobling av digital søknad i januar/februar 2022.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns og Arbeids- og sosialdepartementers områder i årsrapport for 2021.

Statsforvalteren har også i 2021 hatt gode erfaringer med å gjøre opplæring, kurs, veiledning og tilsyn digitalt. Det har vært betydelig mindre reisevirksomhet i 2021 sammenlignet med årene før pandemien.

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Tilsyn

Vi har i 2021 hatt tilsyn med 3 av de 6 krisesentrene som vi har i Nordland, totalt 26 av våre 41 kommuner er påvirket av tilsynet som verts- eller samarbeidskommune. Ett av tilsynene ble avsluttet uten lovbrudd. I de to andre tilsynene ble det påpekt lovbrudd knyttet til sikkerhet. Disse to tilsynene er ikke avsluttet.

Tilgjengelighet og kvalitet

I forkant av tilsynene sendte vi et kartleggings skjema til alle samarbeidskommunene med spørsmål om blant annet tilgjengelighet. I etterkant av tilsynet som er lukket uten lovbrudd, sendte vi et informasjonsbrev til alle samarbeidskommunene med informasjon og en oppfordring om at kompetansen om krisesentertilbudet hos de ansatte i samarbeidskommunene kunne styrkes, noe som igjen vil øke tilgjengeligheten til tilbudet.

Tilgjengeligheten til krisesentertilbudet har vært noe påvirket av pandemien, men våre kartlegginger i samarbeid med Bufdir tilsier at de driftes tilnærmet som normalt. Vi har ikke indikasjoner på at tilgjengeligheten er bekymringsverdig redusert.

Overordnet er det vår vurdering at kvaliteten på tilbudet i fylket er forsvarlig.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	41
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	0

Statsforvalteren skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvísninger (avslag og avvísninger skal differensieres i rapporten) knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Statsforvalteren skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Tabellen for antall saker etter ekteskapsloven og anerkjennelsesloven finner vi nedenfor.

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Vi har ikke fattet vedtak etter barneloven i 2021.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvísninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	394	394	0	0	80 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	370	364	6	0	74 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	15	10	0	5	27 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivf familiemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	5	4	1	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	26	26	0	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren.

Statsforvalteren har gitt informasjon, råd og veiledning, pr telefon eller skriftlig, ved spørsmål knyttet til familierettens område, for eksempel barneloven og ekteskapsloven.

Vi mottar flest henvendelser pr telefon, og disse samtalen blir ikke registrert inn med egne saksnummer i vårt sakssystem. I samtalen får vi flest spørsmål om samvær, fordeling av reisekostnader, endring av foreldreavtaler om fast bosted og samvær, innholdet i foreldreansvaret, tvangskraft for avtaler og foreldremekling.

Det er flest henvendelser fra foreldre og fosterforeldre. Vi får også noen henvendelser fra barnevernstjenester om forholdet mellom barnevernloven og barneloven, og foreldreansvaret.

Statsforvalteren opplever fortsatt at det er utfordrende for mange foreldrene å forstå de ulike begrepene i barneloven som foreldreansvar, fast bosted og delt bosted.

Vi har også mottatt og svart ut noen spørsmål relatert til pandemien, for eksempel spørsmål om samvær og gjennomføring av samvær.

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Statsforvalteren førte tilsyn med alle familievernkontorene i 2020. Vi har ikke hatt tilsyn med familievernkontor i 2021.

Tabellen om tilsyn med familievernkontor finner vi nedenfor.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Bufdir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Akuttberedskap

Alle barneverntjenester i Nordland var i 2021 tilknyttet en barnevernsvakt som har beredskap utenom kontortid. Vi har ingen indikasjoner som tilsier at akuttberedskapen for barnevernstjenestene i Nordland har vært uforsvarlig.

Vurdering av kvalitet og risiko

Barnevernstjenestene er preget av store ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Både store og små tjenester kan ha utfordringer med å holde god kvalitet, og noen rapporterer om betydelige avvik på ett eller flere områder. De minste tjenestene er svært sårbare ved at de er få ansatte i tjenesten, og det er store utfordringer knyttet til å rekruttere og holde på kvalifisert personell.

Vi gjør fortløpende risiko- og sårbarhetsvurderinger av fylkets barnevernstjenester på bakgrunn informasjon i klagesaker, tilsyn, halvårsrapportering og andre informasjonskilder. På bakgrunn av disse ROS-analysene er vi i dialog med tjenestene om fare for svikt. Vi følger opp tjenestene med digitale møter og/eller skriftlig dialog.

ROS-analysene er også bakgrunn for hvilke kommuner og tjenester vi har tilsyn med, samt hvilke tema.

Overordnet er det variasjoner i kvalitet og risiko ved barnevernstjenestene i Nordland og vi følger opp fortløpende der hvor vi ser det er behov.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)**Rapportere på****Rapporteringskrav på tiltak i gevinstrealiseringsplanen***Søknadsbehandling separasjon og skilsmisssaker*

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Tilsyn etter bamevernloven med forskrifter

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status på arbeidet i årsrapporten for 2021.

Søknadsbehandling separasjon og skilsmisssaker

Statsforvalteren i Nordland har ikke vært en av de sammenslåtte statsforvalterne.

Etter vår oppfatning er det potensiale for gevinstrealisering på dette området ved å gjøre saksbehandling på dette området stedsuavhengig.

Tilsyn etter bamevernloven med forskrifter

Statsforvalteren har også i 2021 hatt noen tilsyn med kommunene digitalt. Vi har gjennomført 4 tilsyn ved barnevernsinstitusjoner digitalt, de øvrige har vært fysisk. Når det gjelder tilsyn ved institusjon, så er hovedregelen at det skal gjennomføres fysisk. Statsforvalteren har likevel, i perioder med mye korona, vurdert konkret om tilsynet må gjennomføres digitalt grunnet smittesituasjonen i institusjonen eller i kommunen der de som skal på tilsyn bor og

jobber (for å hindre at tilsynet har ført med seg smitte inn i institusjon).

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020	Antall gjennomførte tilsyn i 2019
5	0	5	0

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Antall søknader totalt: 119. Antall innvilget: 98, hvorav 59 på hav og 39 på land.

Antall søknader avslått: 21.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Ingen dispensasjonssaker mottatt i 2021.

Et avslag om godkjenning som typisk turiststed. En søknad innvilget med endring av turiststed for en del av året til turiststed gjeldende for hele året. En søknad innvilget med godkjenning av typisk turiststed for en del av året.

Rapportering på Leve hele livet (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket kan vise til politisk vedtatte planer for hvordan innsatsområdene og løsningene i kvalitetsreformen Leve hele livet skal gjennomføres lokalt.

Statsforvalteren har i 2021 gjennomført en kartlegging av om kommunene har forankret arbeidet med Leve hele livet i vedtatte planer. Alle kommunene besvarte kartleggingen. Kommunene har kommet svært ulikt med tanke på planforankring, men på kartleggingstidspunktet hadde 10 av fylkets 41 kommuner en vedtatt plan. Litt ulikt fra kommune til kommune om de har egne planer for Leve hele livet eller inkluderer Leve hele livet i andre planer, ofte innen helse og omsorg. 28 av våre kommuner var på kartleggingstidspunktet i en prosess for å forankre leve hele livet i plansystemet. Vi har ikke oversikt over arbeidet i den enkelte kommune, men vårt inntrykk er at arbeidet med reformen har kommet i gang i de fleste kommunene, men at det fortsatt er noen kommuner som er i en veldig tidlig fase. Dette skyldes både mangel på personell i de minste kommunene og at det i flere kommuner har vært vanskelig å få arbeidet integrert i andre sektorer enn helse.

Alle kommunene i Nordland fikk i 2021 tilbud om individuelle veiledningsmøter med det regionale støtteapparatet. 22 kommuner takket ja til et slikt møte og kommunene opplevde dette som positivt og inspirerende til det videre arbeidet med reformen.

Kommuner som hadde en plan for politisk vedtak i 2021 er blitt forsinket i dette arbeidet pga pandemien. Det er store variasjoner på hvor langt kommunene har kommet i sin prosess og dette har nok med utfordringsbilde av personellressurser og kapasitet til å arbeide med reformen.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig.

Kommunene i Nordland er godt kjent med den demografiske utviklingen og utfordringsbilde for helsetjenestene for personer med demens i årene som kommer. Det er et økt fokus på demens i kommunene, men vi mener at kommunene har litt å gå på på dette området. I tilsyn vi har gjennomført ser vi at kommunene sliter med en systematisk oppfølging av personer med demens. Det mangler kunnskap hos de ansatte om demenssykdommen.

I Nordland er det mange ansatte som har deltatt på Demensomsorgens ABC, men det viser seg at denne kunnskapen ikke blir overført til kollegaer slik at en får en felles forståelse for oppfølgingen av personer med demens. Ansatte vi snakker med under tilsyn forteller at leder ikke etterspør det de har lært og at det dermed ikke blir fulgt opp i avdelingen.

Statsforvalteren har et godt samarbeid med Kløveråsen som er et utredningssenter for personer med demens. De gjennomfører nettverk for hukommelsesteamene og Statsforvalteren har deltatt på nettverk sammen med ledere for hukommelsesteamene i Nordland. Utfordringene for flere av

teamene er at arbeidet de gjør blir ikke forankret i ledelsen i kommunen. Flere forklarer også at det er utfordrende for hukkommelsesteamet å samarbeidet med fastlegen.

Flere kommuner har egne demensplaner, mens andre har dette med i andre delplaner.

Dagaktivitetstilbud tilrettelagt for personer med demens er lovpålagt. Vi har ikke full oversikt på tilbudene, men vet at små kommuner med få innbyggere må være fleksible og tilpasse seg etter behov.

De siste årene har vi brukt mye ressurser på å gjøre Inn på tunet kjent for kommunene og at dette kan være et godt alternativ til dagaktivitetstilbud for personer med demens. Vi har hatt webinar om temaet, møter med kommuner og vi tar dette opp i andre aktuelle forum. Det er flere kommuner som har fått et slikt tilbud på plass.

Rapportering på Kompetanseløft 2025 (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte og deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene er svært krevende i de fleste kommunene og i enkelte kommuner kritisk. Mange kommuner i Nordland har ikke lyktes med å etablere et faglig miljø som muliggjør normal drift ved sykefravær. Det er heller regelen enn unntaket at oppgaver er lagt til nøkkelpersoner (enkeltpersoner) og at det i liten grad er basert på systemtenkning. Dette finner vi også i kommunale institusjoner der de fleste melder at de vil få driftsproblemer ved et fravær tilsvarende det som DSB legger opp til i sin kontinuitetsplanlegging. Etterhvert som oppgavene i kommunene tiltar i kompleksitet med flere aktører og et mål om brukerinvolvering kreves tydelig faglig styring og dette har mange kommuner vansker med å lykkes med. Dette handler både om at de ikke klarer å rekruttere ledere med den nødvendige kompetansen, i tillegg til at de ikke klarer å beholde de som ev. blir rekruttert.

Gjennomgående er det fortsatt mange kommuner som ikke har lyktes med å rekruttere kommunepsykolog og alle kommunene melder som store utfordringer med å rekruttere det nødvendige antall sykepleiere og leger som de trenger for å ha et robust tjenesteapparat. Ofte er situasjonen like krevende i nabokommunene og det meldes derfor om at det er lite å hente på å samarbeide med andre kommuner om dette.

Inntrykket Statsforvalteren har er at fokuset i stor grad ligger på å finne kortsiktige løsninger for å "dekke opp" og at man i mindre grad har et strategisk blikk på å sikre nødvendige rammer som kreves for at kompetente arbeidstakere skal oppleve den aktuelle kommune og arbeidsplass/institusjon som en attraktiv arbeidsplass med et helsefremmende arbeidsmiljø der de ansatte også kan oppleve faglig utvikling.

Alle disse faktorene har blitt ytterligere forsterket gjennom pandemien ved at det har vært vanskeligere å få tak i vikarerer. Det har igjen økt slitasjen på medarbeiderne. For kommuner som har hatt kommuneleger i såkalte kombistillinger har slitasjen vært så uttalt at det kan være grunn til å frykte at mange av disse vil kunne komme til å se seg om etter annet arbeid når håndteringen av pandemien etterhvert blir mindre dominerende.

Utdanningskapasiteten vurderes ikke som flaskehalsen i Nordland, sagt på en annen måte så er det ikke det at det ikke utdannes fagfolk som er problemet. Utfordringen er for kommunene å klare å tiltrekke seg fagfolk og ikke minst det å klare å beholde dem i jobb over (lengre) tid. Helsepersonell melder tilbake til Statsforvalteren at møtet med praksis i tjenestene er så langt unna det de hadde blitt presentert for i studiet at den opprinnelige motivasjonen for å velge helse- og omsorgstjenestene som arbeidsplass etterhvert forsvinner helt.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen. Rapporteringen skal også inkludere hvorvidt det sikres nødvendig rehabilitering til pasienter med Covid-19 og hvordan pandemien eventuelt har påvirket tilbudet til andre med behov for habilitering og rehabilitering.

Tilbudet innen habilitering og rehabilitering i kommunene i Nordland varierer mye. Vi har ikke gjort systematiske undersøkelser på hvor langt kommunene har kommet i dette arbeidet. En del kommuner har utarbeidet planer, dette gjelder særlig for rehabilitering. Vi anbefaler kommunene om å inkludere plan for habilitering og rehabilitering som eget kapittel i kommunedelplan for helse og omsorg. Vårt inntrykk er at utfordringene er store på habiliterings-området. Gjennom arbeidet med overprøving av kommunale vedtak om bruk av tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede, mottar vi søknader om dispensasjon fra utdanningskravet fra de fleste kommuner. Vårt inntrykk er at det er vanskelig for kommunene å sørge for tilstrekkelig kompetanse på dette området. Videre er vårt inntrykk at kommunene ikke i tilstrekkelig grad sørger for god opplæring av personale som mangler formell kompetanse og som skal gjennomføre tiltak etter kapittel 9. Vi jobber systematisk med å gjøre kommunene oppmerksom på kompetansekravene.

55% av kommunene i Nordland oppgir at de har etablert et samarbeid mellom helse og omsorgstjenesten og NAV om arbeidsrettet rehabilitering til personer med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer/havhengighet.

Det er en liten økning i prosent (fra 41 til 42%) av kommuner som svarer at de har tatt i bruk Individuell jobbstøtte (IPS) innen psykisk helsearbeid. Økningene er litt større i bruken av IPS innen rusarbeid (fra 34 til 39%).

Prosent av kommunene i Nordland som beskriver samhandlingen om arbeidstiltak for personer med psykisk helse- og/eller rusproblemer mellom NAV og de kommunale tjenestene som god eller svært god har økt fra 53 til 64%.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjons- og skol (fra kapittel 7.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kortfattet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, herunder en vurdering av hvordan koronasituasjonen har påvirket kommunenes lovpålagte tilbud til gravide, barn og unge.

De aller fleste kommunene har omfordelt ressurser fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten til pandemihåndteringen. Spesielt gjelder dette gjennomføringen av koronavirusvaksinasjonsprogrammet, hvor vaksinekompetanse har vært nødvendig å benytte. Det er kommuner som melder om rekrutteringsutfordringer, og om høy belastning på ansatte, spesielt helsesykepleiere. Det meldes også om stor vilje til ekstra innsats for å sørge for at tjenestene gjennomføres som planlagt.

I Nordland har det vært en stor rekrutteringsutfordring i flere år som har forverret seg i betydelig grad gjennom pandemien. Kommunene får ikke kvalifiserte søkere til stillinger. Dette gjelder i stor grad de minste kommunene i fylket.

Flere kommuner har fått tilskudd gjennom kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd til å utdanne helsesykepleiere.

I 2022 skal vi ha en mer strukturert oppfølgingen av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Vi skal få mer detaljerte kartlegginger av tjenestene som grunnlag for kommunebildene. Hensikten er å få et bedre statusbilde gjennom samordning av kunnskap og ressurser, samt utvikle et bedre mulighetsrom for oppfølging.

Rapportering på planlegging av helse- og omsorgstjenesten (fra kapittel 7.3.3.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av omfanget og kvaliteten i kommunenes arbeid med å integrere planlegging av helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet i kommunen, herunder andelen kommuner som ikke i tilstrekkelig grad integrerer disse tjenestene i planleggingen.

Statsforvalteren har gitt uttalelser til kommuneplanens samfunnsdel og til kommunale planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel mottatt i 2021. Vi har mottatt helse- og omsorgsplan fra en kommune. Vi ser at de aller fleste kommunene synliggjør en rekke temaplaner innenfor helse- og omsorgssektoren som skal utarbeides eller revideres i sine oversikter over planbehov. Vi anbefaler at kommunene utarbeider helhetlige kommunedelplaner for helse- og omsorg for å ha god oversikt over et ressurskrevende område og ivareta styring. Mange kommuner er opptatt av sine demografiske utfordringer. Vårt inntrykk er at kommunene ikke har planer for hvordan de skal løse disse utfordringene. Statsforvalteren peker på betydningen av sosial og økonomisk bærekraft i helse- og omsorgssektoren. Vi har ingen oversikt over hvilke kommuner som har påbegynt eller vedtatt å utarbeide helhetlige helse- og omsorgsplaner.

Kommuner som søker om kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd skal gjøre en kompetansekartlegging i forkant og vedlegge kompetanseplanen i søknaden. Det varierer hvor mange som leverer kompetanseplaner og langt de har kommet. Likevel ser vi at det er flere kommuner som jobber målrettet med kompetanseheving og kompetanseplanlegging. Enkelte kommuner har på grunn av covid-19 måttet omdisponere ressurser og på grunn av dette har de måttet skyve noe på sine opprinnelige kompetanseplaner. Dette gjenspeiler seg i rapportering i tilskuddsordningene og mange kommuner ber om å få overføre midlene.

Gjennom arbeidet med Leve hele livet ble det gjort en kartlegging av hvor mange kommuner som hadde implementert leve hele livet i plansystemet eller var i en prosess for planlegging. Fem kommuner var ikke i en prosess eller hadde plan for leve hele livet inkludert i sitt planverk.

Tvungen somatisk helsehjelp (fra kapittel 7.3.3.7 i TB)

Rapportere på

Vi ber statsforvalteren evaluere involveringen av brukere og pårørende i tilsynet med praktiseringen av tvungen somatisk helsehjelp i den kommunal helse- og omsorgstjenesten, jf. oppdrag 3.3.1.3.10. Evalueringen vil gjennomføres som en digital samling i siste kvartal av 2021. Statens helsetilsyn vil sende ut invitasjon til samlingen med konkrete spørsmål i forkant av samlingen.

På grunn av Covid-19 ble vi frarådet å gjennomføre intervju med pasientene på de sykehjemmene og i den hjemmetjenesten vi hadde tilsyn med.

I forkant av tilsynene innhentet vi informasjon fra de aktuelle sykehjemmene om hvilke pårørende det var aktuelt å snakke med. Disse ble brukt som informanter. Tilsynet tok kontakt med pårørende/pasienter per telefon eller post.

Erfaringene fra intervjuene ble brukt som supplement i forkant og under intervju av ansatte og ledelsen, samt ved vurderingen i etterkant.

Pårørendes erfaringer bekreftet funn på det ene tilsynet og forsterket lovbruddet. Vi mottok også informasjon som gjorde at vi opprettet tilsynssak på helsehjelpen til en enkelt pasient.

For tilsynet med hjemmetjenesten var det vanskelig å få informanter. Lite pasienter hvor det var aktuelt med tvangsvedtak og den pasienten hvor det var aktuelt gikk bort før vi fikk gjennomført tilsynet. Pårørende ønsket ikke å snakke med oss da.

Vi har ikke savnet noe fordi vi har erfaringer fra tidligere tilsyn der brukere/pårørende har blitt intervjuet.

Vi fikk ikke gjennomført befarings/snakke med brukere/pasienter på grunn av pandemien.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.3.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Helsedirektoratets og Helsetilsynets områder i årsrapport for 2021.

Statsforvalteren i Nordland har i 2021 hatt en OU-prosess som har ledet frem til en ny organisering der helse- og omsorgsavdelinga deles i to seksjoner der den ene har hovedansvaret for Helsetilsynets oppgaver og den andre vil ha hovedansvaret for Helsedirektoratets oppgaver.

Arbeidet med nasjonalt restanseprosjekt har gitt nyttig innsikt i hvordan et stort embete arbeider med saker av samme type som oss og det har vi tatt med oss inn i vårt arbeid med intern kvalitetsforbedring.

Rapportering på nasjonalt restanseprosjekt NRP (fra kapittel 7.3.3.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall overførte saker i nasjonalt restanseprosjekt (NRP), fordelt på rettighetsklager og tilsynssaker, og antall behandlet innen frist.

Statsforvalteren hadde ved årsskiftet behandlet 18 av 28 rettighetsklager, og 7 av 15 tilsynssaker i nasjonalt restanseprosjekt. Statsforvalteren i Nordland har i 2021 måttet omdisponere personell fra å jobbe med behandling av tilsynssaker til å veilede på smittevern og andre tiltak som en del av vår pandemihåndtering. Vi har også måttet omdisponere av interne ressurser til å bistå FHI med vaksinekoordinering. Dette har kommet i tillegg til en krevende restansesituasjon internt i embetet som har tvunget oss til gjøre tøffe prioriteringer for å få behandlet de sakene vi mener har vært viktigst ut fra en konkret risikovurdering.

Nasjonalt restanseprosjekt NRP

Saksområder	Antall overførte saker	Antall ferdigbehandlet innen frist	Antall ferdigbehandlet innen årets utgang
Tilsynssaker	15	11	7
Rettighetsklager	28	18	24

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2021. Det skal oppgis hvor mange vergeregnskapene statsforvalterne har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger, og hvor mange verger som er fratatt oppdrag som en konsekvens av vergeregnskapskontrollen.

Statsforvalteren skal også rapportere på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2021 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Statsforvalteren skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp. Det skal også rapporteres på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2021 på bakgrunn av tilsyn og en kort redegjøre for årsaker til fratakelsene.

Som det framgår over hadde Statsforvalteren i Nordland pr. 10.10.21 slutført kontrollen av 60% av regnskapene i det sentrale uttrekket. Ved årsskiftet hadde vi fullført kontrollen av 354 regnskap. Medio februar 2022 har vi fremdeles vel 100 regnskap som ikke er slutført. 11 av disse er konkludert til fratakelse. De øvrige er av ulike grunner ikke ferdigstilt, enten fordi vi ennå ikke har avklart alle forhold, eller fordi andre oppgaver har vært prioritert. Utover de sakene som ble meldt inn til SRF i forkant av uttrekket, har vi lagt til tre saker som har blitt tatt med i kontrollen. Så langt er det konkludert med fratakelse i 11 saker.

Utover regnskapskontrollen er det gjennomført 46 tilsyn, planlagte og hendelsesbaserte.

Ingen av de planlagte tilsynene har avdekket avvik, men det er gjort mange funn og observasjoner som har blitt kommunisert til verger som forbedringspunkter. Flere verger har meldt tilbake at de oppfattet tilsynene som nyttige og at de setter pris på tilbakemeldingene.

I de hendelsesbaserte tilsynene er det i 9 saker gjort observasjoner som har blitt fulgt opp ved opplæring, veiledning og bistand. I 4 saker er det funnet avvik og to verger har blitt fratatt til sammen 6 oppdrag. Totalt har vi fratatt 11 verger 31 oppdrag som følge av tilsyn. Den hyppigste årsaken til at verger fratras oppgavene er at de ikke oppfyller sine forpliktelser til å sende inn dokumentasjon til Statsforvalteren, typisk vergeerklæring og økonomisk status.

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger og på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2021 utover regnskapskontroll

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
352	2 562	57	44

Det er 6 verger som ikke har levert noe, to har store mangler. Når det gjelder verger under oppfølging, vil det kunne bli noen flere etter at alle kontrollene er slutført.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Økonomisk dispensasjon: 4 saker. Totale advokatutgifter: 1.557. 208,10. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid totalt: 8,3 dager. Antall restanser 31.12.21: 49.

Retts hjelp

Betegnelsen på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	348	335	13
Innvilgede søknader	298	297	1
Avslåtte søknader	50	38	12

Statsforvalteren skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Forbruk kap. 470, post 1 i 2021: 2.359.370,50. Forventet forbruk 2022: 2.500.000,-

Særskilt rapportering på NAV-saker (fra kapittel 7.3.4.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere særskilt på de NAV-sakene som omfattes av det særlige rettshjelpstiltaket i Justis - og beredskapsdepartementets rundskriv G – 05/2019.

Det skal rapporteres på antallet innkomne saker, behandlede saker og totalt utbetalt beløp.

Vi har i 2021 ikke mottatt og behandlet rettshjelpssaker som er omfattet av det særlige rettshjelpstiltaket som nevnt i rundskriv G-5/2019.

Ivaretagelse av samfunnsikkerhetshensyn i planer (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

I hvilken grad ivaretar kommunene samfunnsikkerhetshensyn i alle planer:

1. Alle planprogram beskriver hvordan samfunnsikkerhet skal ivaretas.
2. Det stilles kvalitetskrav til ROS-analyser og kvalitetssikres i etterhånd når disse gjennomføres av eksterne.
3. Avdekket risiko og sårbarhet, inkludert klimaendringer, følges opp i planer.
4. Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå.

Samfunnsikkerhet blir i stor grad ivaretatt gjennom ROS-analyser.

I innspill til planer blir kommunene bedt om å bruke kommunens helhetlige ROS-analyse som kunnskapsgrunnlag, og viktigheten av at denne er oppdatert.

Kommunene kvalitetssikrer ROS-analysene utført av eksterne i varierende grad. På bakgrunn av dette er det blitt gitt en del innsigelser som kommunen i utgangspunktet burde stoppet selv.

For å avhjelpe kommunene har vi sendt brev til kommunene om at havnivåstigning, stormflo og bølgepåvirkning må utredes i forbindelse med ROS-analysen i alle plansaker der dette er aktuelt, når plansaker blir sendt på høring. I tillegg til at kommunene må kvalitetssikre ROS-analysen. Det ble også påpekt at sårbarhet rundt eksisterende bebyggelse og infrastruktur bør kartlegges ifm. arbeid med helhetlig ROS og arealdel. En rekke lenker til veiledningsmaterieill ble også lagt ved.

Kommunene er blitt anbefalt å bruke Kunnskapsbanken som et verktøy i arbeid med klimatilpasning og plansaker.

«Vær smart»-kurs i klimatilpasning for kommunene ble gjennomført høsten 2021

Samlet virkemiddelbruk i kommunene (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Antall gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene
3. For gjennomførte tilsyn:
 - o Hvor mange tilsyn er gjennomført?
 - o Hva var tema for tilsynet?
 - o Var det fellestilsyn med helseberedskap eller rent tilsyn med kommunal beredskapsplikt?
 - o Hva har Statsforvalteren lagt til grunn for å velge kommuner ut for risikobasert tilsyn?
 - o Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
4. I hvilken grad er veiledningsbehovet ivaretatt innen kommunal beredskapsplikt og helseberedskap?
5. I hvor mange kommuner har Statsforvalteren vært i møter med kommunens ledelse?

1. Vi har i 2021 ikke hatt kapasitet til å vurdere kommunenes generelle behov grunnet pandemihåndtering. I vårt kunnskapsgrunnlag ligger tidligere tilsynsrapporter, evalueringer etter hendelser/øvelser og DSB sin kommuneundersøkelse. Det må gjøres en jobb for å systematisere kunnskapsgrunnlaget.

2. I 2021 har 33 av 41 kommuner øvd under vår årlige Øvelse Nordland.

3. 10 av 41 kommuner har hatt stedlige tilsyn etter forskrift om kommunal beredskapsplikt, I tillegg er det avsluttet 10 dokumenttilsyn fra 2020. 2 av tilsynene hadde helseberedskap som tema i tillegg. Utvelgelse av kommunene har fulgt en fireårig tilsynsplan. Denne vil bli revidert i 2022. Det har ikke vært lagt opp til læringsaktiviteter i forbindelse med tilsynet. Funn i tilsyn har vært tema på kommunesamling.

4. Vi veileder kommunene ved behov. Vi har egen vakt på beredskap og helse for å fortløpende svare ut spørsmål knyttet til pandemi.

5. Vi har hatt møte med 10 kommuner under tilsyn. Ellers møter vi kommuneledelsen hver 14.dag i våre pandemimøter. Utover det har vi hatt møter med kommunale kriseledelser ved lokale utbrudd i i hvertfall halvparten av kommunene.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan

Oppfølgingsplan er ikke oppdatert. Dette grunnet prioritering av oppgaver under pandemien. Fylkes-ROS er fra 2019 og vil være gjenstand for revisjon i 2023.

Status scenario fylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Arbeidet er ikke påbegynt siden pandemihåndtering og Arctic Reihn må prioriteres. Det er utfordrende å sette igang dette arbeidet da vi mangler samhandlingsplattformer (VTC på NBN og H) for effektiv arbeid opp mot Forsvaret.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten

Kvalitet i saksbehandling og tilsyn

Vi har et robust team, med litt ulik kompetanse og bakgrunn som i stor grad samhandler både lokalt og gjennom ulike fora (Teams mm.). Vi tilstreber å ha flere saksbehandlere på de store fagfelt.

Det er også kontakt mellom saksbehandlere på tvers av embedene som er uvurderlig, blant annet med utveksling av tillatelser, rapporter, og jevnlig møter for de som jobber med blant annet avfallsanlegg, deponi og forbrenningsanlegg. Vi bidrar også i arbeidsgrupper på utvikling av Tilde for tilsyn og Tilde for avfall og vi skal delta i planleggingen/utarbeidelsen av tilsynskampanje for kunstgressbaner i 2022. Slike arenaer for samarbeid / møteplasser vurderer vi som et viktig element i å øke kvaliteten og sikre lik praksis. For å øke tilsynsaktiviteten har vi blant annet ansatt en som primært skal jobbe med tilsyn med oppdrettsanlegg.

2021 var nok et spesielt år som har fått en uheldig effekt på økningen av tilsynsaktiviteten, men dette har blitt forsøkt kompensert for gjennom fjertilsyn og at vi har fått frigjort ressurser til å øke produksjonen på andre saksområder.

Vi deltar i nasjonalt tilsynsforum, og bidrar til samordning gjennom deltagelse i nasjonale tilsynsaksjoner, og gjennom bruk av felles tilsynsdatabase og nasjonal tilsynskalender, der dette er mulig. Tilsyn i 2021 har bestått av en stor andel «fjertilsyn» med bruk av Teams under periodene med reiserestriksjoner. Kvaliteten av dette

tilsynet blir god nok. Fokuset blir noe annerledes enn om vi

var fysisk tilstede, men vi mener at vi likevel evner å gi virksomhetene

utfordringer på å forbedre seg, og at tilsynet dermed har en effekt. Vi ønsker å bruke Teamstilsyn videre der dette passer, og det har vi fått litt erfaring på nå. Det er generelt en utfordring å få avsluttet tilsynet, alle tilsyn får et avslutningsbrev, men oppfølginga for å få landet

dette kan strekke seg over lang tid og kreve mye ressurser som vi kanskje ikke hadde lagt til grunn da vi fastsatte gebyret. I tillegg er det ofte de mindre virksomhetene med de «enkleste» tilsynene som krever mest og lengst oppfølging, og kanskje også de der vi gjerne tar et noe lavt gebyr. I noen tilfeller må tilsynet avsluttes og forholdet sjekkes igjen ved neste tilsyn. Vi har skriftlige rutiner på arbeidsleddene i tilsynet.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)**Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

I 2021 har veiledning og kontakt med kommunene i stor grad skjedd på digitale plattformer. Webinarer og andre digitale løsninger benyttes i stor grad i opplærings- og veiledningsøyemed ovenfor kommunene.

Vår veiledning er i det daglige primært rettet mot saksbehandlere i kommunene og dette er et prioritert område hos oss. Utfordringen er av og til at til tross for god og kontinuerlig veiledning og et tydelig regelverk, så ser vi at saksframleggene til politisk behandling ofte blir overprøvd og at begrunnelsene for vedtak ikke er tilstrekkelig og ofte heller ikke i tråd med lover og regler. Dette handler nok ofte om en varierende forståelse av hva som ligger innenfor kommunenes frie skjønn.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer

Se tabell Fremmede organismer.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Fremmede arter - videreføring	Samkjøre tiltak: samarbeid med kommuner	Kjempespringfrø og tromsøpalme. Videreføring av to prosjekter på parksilirekne.	Bekjempelse	Godt samarbeid, kommunene har god lokalkunnskap	473 000
Værøysilirekne II videreføring av bekjempelse	I områder med trua natur, trua arter og verneområder. Tidlig innsats: stor sannsynlighet å fjerne arten i området	Værøysilirekne	Bekjempelse	Effekten etter 1. år er veldig god. Potensiale for fullstendig bekjempelse etter 3-4 år. Godt samarbeid med Naturvernforbundet og NLR.	70 000
Videreføring av bekjempelse, Saltdal	I områder med trua natur, trua arter og verneområder	Kjempespringfrø	Kartlegging	Forekomst fullstendig bekjempet etter ca. 3 år. Bekjempingsområdene utvides.	97 660
Bekjempelse av legepestrot, Vega	I områder med trua natur, trua arter og verneområder. Tidlig innsats: stor sannsynlighet å fjerne arten i området	Legepestrot	Bekjempelse	Effekten etter 1. år er veldig god. Potensiale for fullstendig bekjempelse av alle forekomster på Vega etter 3 år.	10 000
Bekjempelse fremmede arter i Lofoten	I områder med trua natur, trua arter og verneområder. Tidlig innsats: stor sannsynlighet å fjerne arten i regionen	Kjempespringfrø og legepestrot	Bekjempelse	Tiltaket er i begynnelsesfasen. Tiltak har gått bra og antall forekomster kan økes i 2022. Prosjektet har så langt engasjert flere innbyggere. Godt samarbeid med NLR.	150 000
Kartlegging av gytebestand, pukkellaks		Anadrome laksefisk	Kartlegging	God kartlegging i mange vassdrag. Fikk også tatt ut en god del fisk, samt opparbeidet erfaring med utfiskingen i ulike vassdrag.	80 000
Bekjempelse av mink i Bodø og Meløy	Handlingsplan mot amerikansk villmink	Mink	Bekjempelse	Har sikret bekjempelse i randsonder til verneområder for å hindre reetablering. Det er kjøpt inn varslere til fellene som øker effektivitet i minkrøktingen.	60 000
					940 660

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper.

Disse midlene er viktige for målrettet innsats, både vår prioritering av egen innsats og for prioritering av tilskuddsmidlene.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Hubro	14A09048	Kartlegging	Kvalitetssikring av data i Rovbase 3.0. Utført kartlegging med lydopptakere i flere fylker.	Utført kartlegging av ukjente eller tidligere brukte hubroteritorier i følgende fylker: Agder, Vestland, MøreogRomsdal, Innlandet, Trøndelag, Rogaland, Nordland.	Forbedret kunnskapsgrunnlag om utbredelse og bestandsstatus for hubro. Oppdaterte kartleggingsdata i Rovbase 3.0 som legger grunnlag for videre prioritering av kartlegging og tiltak i hvert fylke.	185 000
Slåttemark	14A17068	Drift av skjøtselsgruppe	To årlige møter i skjøtselsgruppa, samt kontrakt med regional koordinator for oppfølging av lokaliteter med utvalgte naturtyper i fylket gjennom hele året	For regional koordinator var følgende lokaliteter til oppfølging: Kalvhåjen og Buøya ved Skålvær, Indre Kjelling, Grønfillet, Giskå, Indre Øksningen og Ropameset.	Sikret god og faglig veiledning av aktører i fylket som bedriver skjøtsel. Gjennom oppfølging av lokaliteter har vi sikret at grunneiere får faglige gode og lokalt tilpassede skjøtselanbefalinger for å oppnå best mulig status for naturtypene. Det er sikret en gjennomgang av trua naturtyper innenfor UKL-området i Alstadhaug kommune for å sikre samkjøring av skjøtsel og finansiering i årene fremover.	300 000
Slåttemark	14A17068	Kartlegge og utarbeide skjøtselsplan	Totalt tre nye skjøtselsplaner som omfatter flere naturbaselokaliteter med slåttemark	Helligvær, Bodø (flere lok.) Lånan, Vega (flere lok.)	Den utvalgte naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselsanbefalinger for grunneier/bruker	100 000
Slåttemyr	14A17068	Kartlegge og utarbeide skjøtselsplan	Området ble kartlagt som hagemark (trua naturtype) og skjøtselsplan ble utarbeidet	Skardvika, Hamarøy	Naturtykelokaliteten ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselsanbefalinger for grunneier/bruker	30 000
Kysttynghei	14A17068	Kartlegge og utarbeide skjøtselsplan	Totalt fire nye skjøtselsplaner som omfatter flere naturbaselokaliteter med kysttynghei	Torsøya i Vega kommune Helligvær i Bodø kommune (flere lokaliteter) Nordsolvær, Reløya, Røssøya og Verholmen i Lurøy kommune	Den utvalgte naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselsanbefalinger for grunneier/bruker	140 000
Naturbeitemark	14A17068	Kartlegge og utarbeide skjøtselsplan	En ny skjøtselsplan som omfatter flere lokaliteter med naturbeitemark	Helligvær, Bodø	Naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselsanbefalinger for grunneier/bruker	30 000
Slåttemark	14A17068	Kvalitetssikring	Feltarbeid med rekartlegging av kjente lokaliteter, samt justering i eksisterende skjøtselsplaner	Lånan, Vega	En får oppdatert naturtypedata i naturbase for videre prioritering og oppfølging av lokaliteten. En oppnår at den utvalgte naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselsanbefalinger for grunneier/bruker	80 000
Kysttynghei	14A17068	Kvalitetssikring	Feltarbeid med rekartlegging av kjente lokaliteter, samt justering i eksisterende skjøtselsplaner	Risværet, Kvitvær, Sandvær, Varøya med flere øyer i Lurøy kommune	En får oppdatert naturtypedata i naturbase for videre prioritering og oppfølging. En oppnår at den utvalgte naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselsanbefalinger for grunneier/bruker	130 000
Naturbeitemark	14A17068	Kvalitetssikring	Feltarbeid med rekartlegging av kjente lokaliteter, samt justering i eksisterende skjøtselsplaner	Borgværet, Vestvågøy kommune	Oppdatert naturtypedata i naturbase for videre prioritering og oppfølging. En oppnår at naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselsanbefalinger for grunneier/bruker	40 000
Sanddynemark		Restaurering	Skjøtselsplan for tre sanddynelokaliteter er utarbeidet. Igangsett tiltak med hogst og beite i 4 sanddyneområder.	Brennvika NR, Sørmeia NR, Morfjorden NR og Fjære NR, samt Bøvika i Steigen kommune og Breivika i Dønna kommune	Skjøtselsplanene har gitt et godt faglig grunnlag for ivaretagelse av naturtypen. Igangsatte restaureringstiltak har gitt bedre tilstand i flere sanddynesystemer i verneområder og et bedre utgangspunkt for ivaretagelse av sanddyneavhengige arter. Skjøtselstiltakene har ført til åpning av gjengrodde områder, reduksjon i vegetasjon og økt sandfukt.	400 000
						1 435 000

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Det er i 2021 satt av 40 millioner kroner til prosjektskjønnsmidler. Det ble levert 65 søknader med samlet søknadssum på 77,7 millioner kroner. Også for 2021 ble større prosjekter som legger opp til fornyings og innovasjon innen satsingsområdene. Satsingsområdene for 2021 er:

- Skoleeiers ansvar for god kvalitet i grunnopplæringen.
- Etablering av spisskompetansmiljøer på fosterhjemområdet for å gi fosterhjemmene tilgang på spesialisert veiledning.
- Etablering av helsefelleskap for å skape en ny arena for helhetlige og sammenfallende tjenester
- Klima og FNs bærekraftsmål
- Planlegging, omstilling og samarbeid om nye løsninger

De store digitaliseringsprosjektene tildeles fortsatt betydelige midler som videreføring fra foregående år. Vi oppfatter digitalisering av offentlige oppgaver og samhandling som en viktig nøkkelfaktor for å møte innbyggernes, næringslivet og andre aktørers forventninger til digitale løsninger i offentlig sektor. Utfordringene er komplekse og sektorovergrepene slik at kommunene er nødt til å samarbeide både om standardisering og finne løsninger på utfordringene.

Samarbeidsprosjektene på de ulike fagfeltene gir i det store bildet både bedre kvalitet i tjenesteutførelsen og mer effektiv drift for den enkelte deltakende

kommune.

ISORD ordningen fungerer tilfredsstillende, men den har potensiale for forbedringer i funksjonalitet slik at saksbehandlingen blir mer oversiktlig samt større grad av automatisering av arbeidsoppgaver..

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Antall lovlighetskontroller etter krav:12. Antall vedtak stadfestet:10. Antall vedtak opphevet: 2. Ingen lovlighetskontroller foretatt av eget tiltak.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	10	2	12
På eget initiativ			0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Den største andelen av de saker det er veiledet om har vært habilitet. Håndteringen/behandlingen av lovlighetsklager samt klagesaksbehandling generelt kan også trekkes frem. Kan ikke si at noen kommunalrettslige saker har vært spesielt ressurskrevende. Imidlertid har noen enkeltkommuner på grunn av interne forhold/politisk uenighet, påført oss en del ekstraarbeid.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

I forbindelsene med håndtering av pandemien ser vi at kommunene er løsningsorienterte og samarbeider om tiltak og tjenester på tvers av kommunegrensene. Dette er ikke varige formaliserte samarbeid, men mer ad-hoc orienterte løsninger for å avhjelpe behov som har oppstått ifb. med håndtering av pandemien.

Nivi analyse gjennomførte i 2020 en kartlegging av formaliserte interkommunale samarbeid i Nordland. Hovedpunktene fra kartleggingen viser bl.a.:

I kartleggingen er registrert 263 formelle samarbeidsordninger, mot tilsvarende 297 i 2014 og 270 i 2010. Nedgangen skyldes at mange ordninger enten er nedlagt eller restrukturert i retning av større samarbeidsregioner.

Antall samarbeidsordninger pr kommune varierer fra 19 i Vågan til 42 i Brønnøy. Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune ligger på 30 i Nordland.

I de ulike regionrådsområdene er det funnet flest ordninger på Helgeland og i Salten, færrest i Lofoten og Indre Helgeland. Hålogaland, som dekker åtte kommuner rundt Narvik og Harstad,

skiller seg ut med en sterk overvekt av lokale samarbeidsordninger. I Vesterålen er bildet motsatt ved at nærmere 90 prosent av samarbeidet er knyttet til regionale ordninger der som regel alle seks kommunene deltar.

I kartleggingen er det funnet 63 nye samarbeidsordninger som er etablert etter 2014. 60 prosent av de nye ordningene har kommet innenfor helse- og sosialsektoren. Legger vi til nye ordninger

innenfor kommunal administrasjon, er tre fjerdedeler av fornyelsen knyttet til disse sektorene. Det er vedtatt tre nye barneverntjenester, nye regionale Nav-kontor, flere nye eksempler på psykiatrisamarbeid og et skolefaglig ressurscenter på Sør-Helgeland. Mer samarbeid om legevaktsentraler, barnevernsvakt, kystplanlegging, friluftsråd og fornyelse av innkjøpssamarbeidet er også en del av bildet.

Et viktig inntrykk fra kartleggingen er at det har vært en vekst i midlertidig prosjektvirksomhet og fagnettverk på tvers av dagens kommuner. Flere tunge prosjekter og mer nettverkssamarbeid

ser ut til å prege oppgaveløsningen innenfor viktige områder som beredskap, smittevern, velferdsteknologi og digitalisering.

Til tross for kommunesammenslutning, registreres en vekst i antall samarbeidsordninger for nye Narvik kommune. Årsaken er at det fortsatt finnes flere små kommuner i den funksjonelle byregionen som er avhengige av interkommunalt samarbeid. Det er funnet 33 interkommunale samarbeidsordninger som krysser dagens fylkesgrense mot Troms og Finnmark

Et hovedinntrykk fra kartleggingen er at mye av dagens samarbeid framstår som pragmatisk og lite planmessig organisert. Arbeid med digitalisering og effektiv organisering av kommunale forvaltningsoppgaver og administrative støttefunksjoner har kommet kort. Det samme gjelder samarbeid om plan- og utviklingsoppgaver for å fremme samfunnsutvikling og en god samhandling med den øvrige forvaltning.

I fylket finnes 41 planadministrasjoner, 38 økonomikontor og 26 IKT-tjenester. Barnevernet er organisert i 19 barneverntjenester og 12 barnevernvakter. I fylket finnes 27 legevakter, 8 legevaktsentraler og

41 kommuneoverleger. Fylket har 12 PP-tjenester, 36 landbrukskontor, 26 brannvesen og 5 interkommunale utvalg mot akutt forurensning.

Dagens pragmatiske samarbeidsstrategier gir ingen systematisk effekt på fagmiljøstørrelsen i de mest sårbare kommunene. På viktige områder går utviklingen snarere i motsatt retning i de minste kommunene, med ytterligere uttynning og personifisering av lovpålagte tjenester. I Nordland finnes eksempler på en barneverntjeneste og flere Nav-kontor med ett årsverk.

Nær 80 prosent av vertskommuneansvaret ivaretas av de ni største kommunene i fylket. I kartleggingen er det funnet 10 kommuner som ikke ivaretar vertskommuneansvar. Fylkets syv minste kommuner er blant disse.

Statsforvaltere som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Antall planer der statlige etater har sendt innsigelse til fylkesmannen for samordning, totalt og for hver etat: 23 planer (7 avinor, 4 Fiskeridir, 2 Forsvarsbygg, 2 Bane NOR, 2 Kystverket, 11 NVE , 1 Vegvesenet)

Antall planer der innsigelser fra andre statlige etater er løst gjennom dialog før de er fremmet for kommunen, totalt og for hver etat: Ingen

Antall planer der innsigelsene er avskåret av fylkesmannen før de er fremmet for kommunen, totalt og for hver etat: Ingen

Antall planer der innsigelse fra fylkesmannen og andre statlige etater er fremmet for kommunen, totalt og for hver etat: 29 planer (15 SFNO, 7 avinor, 4 Fiskeridir, 2 Forsvarsbygg, 2 Bane NOR, 2 Kystverket, 11 NVE , 1 Vegvesenet)

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har <u>oversendt</u> innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>løst</u> før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>avskåret</u> av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater <u>fremmet</u> for kommunen
Antall planer totalt	23	0	0	29
Statsforvalteren	0	0	0	15
Avinor	7	0	0	7
Biskopene	0	0	0	0
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	4	0	0	4
Forsvarsbygg	2	0	0	2
BaneNor	2	0	0	2
Kystverket	2	0	0	1
Luffartstilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	0	0	0	0
NVE	11	0	0	11
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksentikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	1	0	0	0
Statsbygg	0	0	0	0

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Ingen saker der det ble avtalt lengre frist, eller der SF selv forlenget fristen. Ingen saker med forlenget frist pga. barmarksundersøkelse.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
129	43	27	15	0	3	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2021 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Ingen spesielle merknader.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	22
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	66
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	1
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	1

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2021. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Statsforvalteren har dessverre ikke lyktes i å rekruttere ny lærling i 2021, tross aktivt søk etter lærlinger i kontor- og servicefaget. Vi har tett dialog OK stat, og deltar i fylkessatsingen for læreplassgaranti.

Kartlegging av klager som fremmes av statsforvalteren som sektormyndighet (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)

Rapportere på

Det vises til oppdrag 3.1.1.1.14. Det skal gis en beskrivelse av status innen 1. april 2021.

SFNO rapporterte dette punktet til KMD i en e-post den 04.05.2021.

Her fra rapporteringen:

Statsforvalteren i Nordland mottok i 2019 underretning om 109 vedtak, der 81 av dem var innvilget av kommunen. Sju vedtak, dvs. 8,6 %, ble påklaget.

I 2020 mottok vi underretning om 166 vedtak, der 139 var innvilget. Klage ble fremmet i 11 saker, dvs. 7,9 % av de innvilgede sakene. Klagen er begrunnet med at vilkårene for dispensasjon ikke er oppfylt i saken, med nærmere begrunnelse knyttet til interesse som blir berørt og hva det er snakk om dispensasjon fra.

2019

Tema	Begrunnelse	Resultat
Kantsone og reindrift	Hensyn ves. tilsidesatt	Til følge av K
Landskap og friluftsliv	Hensyn ves. tilsidesatt	OH av SF
Reindrift	Hensyn ves. tilsidesatt	Ikke kjent
Strandsone	Hensyn ves. tilsidesatt	Ikke kjent
Støy	Fordel ikke klart større	Til følge av K
Jordvern	Hensyn ves. tilsidesatt	Ikke kjent
Strandsone	Manglende begrunnelse	Ikke kjent

2020

Tema	Begrunnelse	Resultat
Naturmangf	Hensyn ves. tilsidesatt	Ikke avgjort
Reindrift	Hensyn ves. tilsidesatt	Ikke kjent
Strandsone	Hensyn ves. tilsidesatt	Omgjort SF
Barn og unge	Mangelfullt utredet	Ikke kjent
Jordvern	Hensyn ves. tilsidesatt	Omgjort SF
Reindrift	Hensyn ves. tilsidesatt	Til følge av K
Reindrift	Hensyn ves. tilsidesatt	Omgjort SF
Barn og unge	Hensyn b&u ves tilsidesatt	Ikke kjent
Jordvern	Hensyn ves. tilsidesatt	Omgjort SF
Strandsone	Hensyn ves. tilsidesatt	Opphevet SF
Kantsone vassdrag	Hensyn ves. tilsidesatt	Til følge K

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Statsforvalteren gir veiledning og informasjon om UU i alle planstrategier og samfunnsdeler som er på oppstart og høring. Vi har gjort kommunene kjent med den nye handlingsplanen for universell utforming 2021-2025 og vist til viktigheten av at all samfunns- og arealplanlegging bygger på verdigrunnlaget som UU skal ivareta.

UU blir fra vår side gjerne spilt inn som integrert tema under sosial bærekraft, som også omfatter boligsosiale hensyn, FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og ansvaret kommunene har etter lov om likestilling og diskriminering.

Sosial bærekraft var hovedtema for Regional plankonferanse 2021.

Statsforvalteren skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)**Rapportere på**

Nye regler om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med il de nye kravene for redegjørelsesplikten, jf. økonomi- og virksomhetsinstruks pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjørelsesplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](#)

Internt

Mange av rapporteringskravene som ligger i ARP er ivare tatt gjennom nøkkeltallrapporter i kapittel 2. Lønnsforskjeller etter blant annet kjønn, alder og stillingskoder er skissert. Likeså deltid. Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete - alt er etter eget ønske eller behov. Og vi har sammen med tillitsvalgte så langt ikke gjort funn som krever særskilte tiltak ut over det vi allerede gjør.

Videre er vårt arbeid for inkludering og likestilling beskrevet gjennom rekrutteringsprosessene og arbeidet med Inkluderingsdugnad og lærlingeordning. Likeså hvilke utfordringer vi har tilknyttet temaet inkludering.

Vi har ikke iverksatt systematisk arbeid sammen med tillitsvalgte/ansattrepresentanter som beskrevet i veilederen, men det skal være på plass i løpet av 2022. I forbindelse med lønnsforhandlinger og årlig evaluering av samarbeidet med de tillitsvalgte, mener vi allikevel å langt på vei ha god oversikt og aktiviteter i tråd med ARP. Vi forventer å årlig kunne rapportere på punkt a-d på våre hjemmesider fra 2023, dersom dette ikke ivaretas fullt og helt gjennom årsrapporteringen.

Eksternt

Overfor kommunene har Statsforvalteren i forbindelse med uttalelser til planstrategier og samfunnsdeler vist til plikter kommunene etter likestilling- og diskrimineringsloven har til å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i alt sitt arbeid, i all sin virksomhet og på alle samfunnsområder. .

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2021 er 67,5 kalenderdager regnet fra vi mottar melding til vedtaket blir sendt ut. Det innebærer at både helgedager og skoleferiedager ligger i beregningen. Embetet fastholder målet om 50 dagers saksbehandlingstid. Samtidig ser vi at det kan være u hensiktsmessig å måle saksbehandlingstid i kalenderdager, da skoleferier og ferieavvikling hos skole/skoleeier påvirker saksbehandlingstiden uforholdsmessig.

Vi viser til pkt.3.3.3.1.4.2 om våre iverksatte tiltak. Vi vurderer å se nærmere på saker som skiller seg ut med kort saksbehandlingstid og med lang saksbehandlingstid for å lære av det. Vi vil understreke at vi både drøfter og veileder mens vi behandler saken, og understreker overfor skole og hjem at skolens aktivitetsplikt løper under vår saksbehandling.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- tilsynsystema
- omfang
- skriftlig eller stedlig tilsyn
- tilsynsobjekt

Avdelingen har utarbeidet et risikovurderingsskjema som inneholder flere indikatorer, bl.a: resultat fra nasjonale prøver, elevundersøkelsen, BASIL, ulike statistikker, antall saker i håndhevingsordningen. I tillegg har vi et risikovurderingsskjema der de ansatte fortløpende fører inn kunnskap på alle områder vi vurderer det til at skoler/kommuner kan ha regelverksbrudd. Disse skjemaene, sammen med vår kunnskap om kommuner gjennom tilsyn, danner grunnlaget for hvilke kommuner og temaer vi skal føre tilsyn med. Ut fra dette har vi vurdert at risikoen for brudd på regelverket ofte faller innenfor områder som skolemiljø, elevenes utbytte av opplæringen, tidlig innsats og spesialundervisning på skoleområdet. På barnehageområdet har vi ført tilsyn med kommunens ansvar som barnehagemyndighet. Våre risikovurderinger vurderer vi som gode. Vi har funnet brudd i alle tilsyn.

Av totalt 13 tilsyn i 2021 var 7 stedlige, 3 digitale og 3 skriftlig. 7 av tilsynene var etter opplæringsloven, 6 etter barnehageloven. Det er valgt stedlige tilsyn der tilsynsystema gir behov for å snakke med ansatte og/eller brukere, og der vår risikovurdering forteller oss at det er behov for å undersøke hvordan rutiner følges opp i praksis. Der det er tilstrekkelig å undersøke rutiner gjennom innhenting av dokumentasjon, gjøres dette skriftlig. Grunnet covid-19 og høye smittetall i flere kommuner, gjennomførte vi 3 planlagte stedlige tilsyn digitalt.

I 2021 har vi hatt fokus på smale tilsyn, der vi sjekker ett eller få undertema i et emne. På grunn av vår grundige risikovurdering, har vi kunnet benytte oss av informasjon for også å gjennomføre kombinerte tilsyn. Ett eksempel på dette er at vi har hatt tilsyn på deltema i både elevens utbytte av opplæringen og spesialundervisning, på en skole som hadde lave grunnskolepoeng.

Pilot-tilsyn på temaet "Kommunens arbeid med internkontroll og elevenes skolemiljø", opplevde både Statsforvalteren og kommunen som nyttig og lærerik, men også krevende grunnet omfanget. Vi har i 2021 forsøkt å gjennomføre smalere tilsyn enn tidligere, og vil også for kommende år gjøre det. Vi vurderer at noe smalere tilsyn har større effekt. Rapportene blir mindre omfattende og gjør det mer håndterlig for kommunen å rette. Det oppleves positivt for tilsynsobjektet. Vi har erfart at når brudd avdekkes, ønsker skoler/kommuner å rette eventuelle andre brudd også, uavhengig av tilsynsystema og pålegg.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Gjennom vårt arbeid med områdeovervåking og risikovurdering vil det selsvagt være slik at vi avdekker risiko som ikke følges opp med tilsyn. Alle henvendelser fra kommuner og enkeltpersoner blir registrert i felles skjema og brukes aktivt sammen med informasjon vi får gjennom klagesaksbehandling og tilgang på statistikk fra GSI, BASIL og analysebrett for barnehage og skole.

Der vi avdekket risiko som ikke ble fulgt opp med tilsyn, har vi gjennomført direkte veiledning eller tatt risikobildet med inn i planlegging av bl.a. regionale fagsamlinger som ble gjennomført i hele fylket. På disse fagsamlingene har vi har vi truffet skoleeiere, barnehageeiere, barnehagemyndigheter og øvrige ressurspersoner i barnehager og skoler.

Som i tidligere år, har har veiledning som dette bl.a. ført til at kommuner har blitt med i "inkluderende barnehage- og skolemiljø" for å heve kompetanse og regelverketterlevelse.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Etter barnehageloven med forskrifter har vi behandlet 9 saker, som er en økning på seks saker fra 2020. Primært har vi behandlet klager på spesialpedagogisk hjelp og etter forskrift om tildeling av tilskudd for private barnehager. Vi har ikke behandlet klager etter forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjoner i barnehager, som er en nedgang på en sak fra 2020. Sektoren sett under ett har vi opplevd en klar økning i antall klagesaker sammenlignet med 2020 og 2019, særlig når det gjelder klager på spesialpedagogisk hjelp og vedtak om tilskudd etter forskriften.

På opplæringslovens område har vi opplevd økning i antall klagesaker fra 53 til 61, som tilsvarer en økning på 15 % behandlede klager. Det er særlig en økning i antall klagesaker på spesialundervisning i grunnskole og klage på standpunkt karakter i fag. Antall klagesaker på spesialundervisning er det samme som i 2019, og primært gjelder disse klagen manglende gjennomføring av spesialundervisning. Klage på standpunkt utgjør fortsatt en stor del av de samlede klagen vi har etter opplæringsloven.

Antall klagesaker, resultater og våre kommentarer følger av tabellene.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	4	0	0	4	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	4	0	0	4	0
Barnehageloven § 19 g	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 19 h	0				
	9	0	0	9	0

Vi har avvist en sak etter forvaltningsloven § 34 om klage på melding barnevemnet etter barnehageloven § 46.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Vi har ikke mottatt eller behandlet klager etter friskoleloven i 2021.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Vi har ikke mottatt klager på friskoleloven i 2021.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	33	0	11	21	1
Spesialundervisning, § 5-1	10	7	1	1	1
Skoleplassering, § 8-1	8	1	2	5	0
Skysst, § 7-1	4	0	4	0	0
Sum	55	8	18	27	2

En klagesak på skoleplassering ble trukket under klagebehandling. Vi har stadfestet en klage på bortvisning etter oppl. § 9A-11 og en sak om retur til grunnskole etter oppl. § 14-3. Det har vært en reduksjon i skoleplassering med to saker, og en sak på skoleskyss. Saker om skolebytte har andelen av saker om opphevelse økt fra 25% til 67,5%. For standpunktklager er det en økning i antall saker som har fått medhold, og nå utgjør denne avgjørelsen 1/3 av sakene. Vi har hatt en 100% reduksjon i klager på standpunkt i orden og oppførelse.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	0	0	1	0
Inntak, § 3-1 sjette ledd	2	0	1	1	0
Spesialundervisning, § 5-1	3	1	2	0	0
Sum	6	1	3	2	0

Vi har stadfestet en klage på fagprøve etter forskrift til opplæringsloven § 3-59. I 2020 har vi ikke behandlet klager på rett til ekstra år i videregående, eller inntak til videregående.

Kompetansetiltak på fagopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for hvilke kompetansetiltak dere har gjennomført på fagopplæringsområdet, og hva dere har gjort for å øke regelverksetterlevelsen i sektor.

Det er ikke gjennomført kompetansetiltak på fagopplæringsområdet i 2021. Vi har sett på tilsyn fra Trøndelag for å vurdere dette.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med kompetanseutvikling for barnehager og skoler i fylket, herunder vurdere hvordan barnehage- og skoleeiere sikrer at kompetansebehov er vurdert, og hvordan samarbeidsforum sikrer at tiltakene møter lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hvordan kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager og skoler.

Statsforvalteren skal også rapportere i egne tabeller på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehager og desentralisert ordning for skole.

2021 ble det gjennomført en prosess med de to samarbeidsforumene for Regional- og desentralisert ordning. Denne endte med ny organisering gjeldende fra høsten 2021. Det er etablert et felles samarbeidsforum som har ansvaret for å levere innstilling og vedta langsiktig plan. I tillegg er det etablert fagutvalg for barnehager, grunnskole og videregående der alle kompetansenettverk, organisasjoner og Nord universitet er representert. Her er også PPT og Statped representert ved behov for å ivareta Kompetanseløftet. Opprettelse av fagutvalgene har vært viktige for å sikre tilstrekkelige arenaer for faglige drøftinger og analyse av tiltak som vil kunne bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0	0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0	0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	0	0	0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	35	24	59
Totalt	35	24	59

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	2 824 800	30
Totalt	2 824 800	30

I Nordland har samarbeidsforum besluttet at tiltak for å utdanne barnehagelærere skal prioriteres. Alle midler innenfor 30%-en har dermed blitt tildelt som støtte for at arbeidsgivere kan legge til rette for at ansatte kan ta denne utdanningen.

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal innhente informasjon om hvordan det spesialpedagogiske støttesystemet ble involvert i forfasen, og inkludert i valg av tiltak i oppfølgingsordningen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

De spesialpedagogiske støttesystemene, fortrinnsvis PP-tjenesten, er ulikt organisert i de 6 kommunene i OO20. Det varierer derfor også i hvor stor grad de ble involvert i forfasen og valg av tiltak.

2 av kommunene er med i Inkluderende barnehage- og skolemiljø pulje 5, og har derfor allerede før forfasen gått i gang med et samarbeid. Samtidig kjøper begge disse kommunene tjenesten fra andre kommuner, og det var vanskelig å frigjøre mer tid for PPT å være med i forfasen. 1 kommune som kjøper tjenesten fra nabokommunen har ikke hatt PPT involvert.

De 3 øvrige kommunene har hatt PPT involvert hele veien i forfasen og valg av tiltak. I møtet mellom veiledere og eiere, har også PPT vært deltaker og har kommet med innspill til tiltak.

Generelt har fokus vært på Kompetanseløftet.

De fleste av kommunene har tiltak som ble iverksatt høsten 2021, og det er vanskelig å se noen klar forbedring på indikatorene. Vi ser av elevundersøkelsen høsten 2021 at elevenes motivasjon generelt er økt noe, samtidig som at vi ser at det var en nedgang i henvendelser ang. 9a saker i disse kommunene. Vi har ikke fått rapporter fra kommunene selv på tiltak, men i oppfølgingen og dialogen med veiledere og eiere er det positive tegn på at analysekompetanse har økt og de er mer bevisste på evaluering. Vi har hatt ett fellestiltak der vi samlet alle eiere, skoleledere og tillitsvalgte. Tilbakemeldingen fra denne samlingen var at tiltakene har en effekt på de ansattes sin kompetanse og utviklingen av denne.

Kompetanseløftet (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de har fulgt opp arbeidet med kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis i sitt fylke.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er jevnlig vært tema på ulike møtepunkter Statsforvalteren har med kommunene.

I tillegg til at temaet har vært tatt opp på møtene i samarbeidsforum gjennom året, har vi også gjennomført seks heldags regionale konferanser, hvor statlig tilskuddsordning for kompetanseutvikling var tema. Deltakere på konferansen var barnehagemyndighet, PPT-ledere, samt eiere i barnehage og skole. Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis ble viet stor plass, både tilskuddsordningen og kompetanseløftets intensjoner, og det ble lagt stor vekt på Laget rundt barnet – både i innleggene og i gruppearbeidene. Sammenhengen med barnevernreformen ble også løftet frem på konferansene.

I Nordland har vi tre nettverk for de kommunale PP-tjenestene, i tillegg til PPT for videregående og nettverket for lederne av alle PP-tjenestene. Statsforvalteren deltar jevnlig på møtene i PPT-nettverkene, og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er et tema som jevnlig blir berørt. Tidlig i 2021 så vi at PPT ikke var like godt involvert i arbeidet i alle kommunene, men mot slutten av året er vårt inntrykk at dette har endret seg. PPT er nå mer inkludert i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, og er blant annet representert i fagutvalgene under Samarbeidsforum. Også rapporteringen fra kommunene på tilskuddsordningene gir inntrykk av at PPT er inne i arbeidet.

Under gjennomføringen av de regionale konferansene, i samarbeidsforum og i PPT-nettverkene, er kommunene gjort kjent med at kompetanseløftets målgruppe favner bredt, og at arbeidet bør ses i sammenheng med barnevernreformen. Likevel ser vi gjennom rapporteringen at det bredere laget rundt barnet i varierende grad er tatt inn, og sammenhengen med barnevernreformen kommer kun frem i rapporteringen fra to (av åtte) kompetanseregioner. Vi antar at dette skyldes at kommunene fortsatt er i kartleggings-/og analysefasen, og at linken til barnevernreformen og laget rundt barnet vil bli tydeligere når kommunene kommer lenger i prosessen.

Vi har inntrykk av at det har vært litt uklart for Nord Universitet hvilken rolle de skulle ha i arbeidet med kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, og at de har brukt litt tid på å finne plassen sin i dette arbeidet. Statsforvalteren har gjennomført flere sær møter med ledelsen på fakultetet, som vi opplever har bidratt til økt fokus og fremdrift i deres arbeid med tilskuddsordningene

Vårt inntrykk er at de er kommet mer på banen det siste året, og at de har fått på plass strukturer internt for å ivareta oppdraget. Statsforvalteren ser at finansieringsmodellen for ordningen oppleves utfordrende UH-sektoren. Kortsiktige finansieringsordninger som samtidig forutsetter tilgjengelig

kompetanse og kapasitet for å støtte praksisfeltet i utviklingsarbeid over tid, medfører betydelige praktiske utfordringer for UH-miljøet.

Pilotene våre i kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis etablerte tidlig et samarbeid med Høgskolen Innlandet, som nå leverer kompetansepakker og fagdager til Ytre Helgeland.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.10.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

I 2021 behandlet vi 8 - åtte - klagesaker etter introduksjonsloven og det midlertidige regelverket. Vi har ikke behandlet klagesaker etter integreringsloven. Dette er nedgang på 11 saker fra 2020. Av disse ble fire av vedtakene opphevet og returnert for ny behandling, og i fire saker stadfestet vi kommunes klagebehandling. Fire saker gjaldt stans i programmet etter introduksjonsloven § 7, tre saker om utvidelse av programtid etter § 5 (hvorav to også gjaldt utvidet programtid etter midlertidig lov om endringer i introduksjonsloven § 2) og en sak om deltakelse i programmet etter introduksjonsloven §§ 2 og 3 tredje ledd.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.10.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

I 2021 har vi ikke mottatt klager på opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Vi mottok ikke klager på dette området i 2020.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.10.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Som følge av pandemien ble det besluttet at vi ikke kunne gjennomføre fysiske samlinger i 2021.

Alle som normalt sett ville blitt invitert til statsborgerseremoniene fikk tilsendt gaveboken "Velkommen som ny statsborger"

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.10.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Rapporten fra Nordland ble sendt til HK-dir 10.01.2022.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.8.10.5 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Statsforvalteren, Nav og Nordland fylkeskommune har etablert et samarbeid for å sikre at vi arbeider mer helhetlig med integrering i Nordland. Et godt samarbeid er viktig for at flyktningene skal bosettes i kommuner med god kompetanse på integrering og med et tilbud tilpasset individuelle behov. Samarbeidet er i startfasen, men hittil har det etter vår mening fungert bra.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene samlet per 31.12.2021, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene hos statsforvalteren.
- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning per 31.12.2021.
- Ressurser benyttet til planlegging og gjennomføring av kontrollplanen på landbruks- og reindriftsområdet.

I de 41 Nordlandskommunene er det til sammen 50 årsverk i landbruksforvaltningen. I 2021 var det til sammen 33 enheter/kontor. I 2021 overtok Sømna tjenestene for Vevelstad. Flere kommuner vurderer interkommunale løsninger.

Landbruks- og reindriftsavdelinga har 24,8 årsverk pr 31.12.21. I tillegg en vakant juriststilling under utlysning/tilsetning tidlig i 2022.

Seksjon Areal og reindrift har 9 årsverk. Av dette er 5,8 årsverk disponert til å ivareta reindriftsforvaltningen. I tillegg jobber 0,5 årsverk i seksjon Tilskudd og kontroll og 0,2 årsverk med ledelse i reindriftsforvaltningen.

Ressurser benyttet til kontrollarbeid: 5,5 årsverk. Seksjon Tilskudd og kontroll har 8 årsverk. Seksjonen har ansvaret for tilskuddsforvaltning innen jordbruk og skogbruk, samt det overordne kontrollarbeidet i landbruks- og reindriftsavdelinga.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2021.	24,8
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2021.	5,8
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2021 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	5,5
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2021 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	0,2
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2021 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	8,0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2021 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	2,0

Seksjon Areal og reindrift har 9 årsverk. Av dette er 5,8 årsverk disponert til å ivareta reindriftsforvaltningen. I tillegg jobber 0,5 årsverk i seksjon Tilskudd og kontroll og 0,2 årsverk med ledelse i reindriftsforvaltningen.

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.

Flere kommuner har utfordringer. Det har vært de samme over år. Vi har hatt Nesna med som pilot/utvikler av NIBIOs AR5web, og i 2021 fikk 12 kommuner tilgang på første versjon av løsningen. AR5web løser mange av de felles utfordringene kommunene har hatt med kontinuerlig ajourhold. Statsforvalteren har deltatt på møter med NIBIO og kommunene etter periodisk oppdatering. Statsforvalteren deltar på møter i det regionale kartsamarbeidet og spiller inn ønsker for kartlegging.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	0	0	41

Det hersker noe usikkerhet rundt oppdatering av rutinebeskrivelser. 2 kommuner har ikke fått utført periodisk siste 5 års periode, men er planlagt oppstartet i 2022. Dette er selvsagt grunnet flybilledato. Helgeland sør med 12 kommuner startes opp primo 2023.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om antall saker der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

Statsforvalteren har ikke anmeldt noen saker i 2021. Det er avdekket feilopplysninger i noen søknader om produksjonstilskudd. I en sak har vi vurdert om foretaket forsettlig har gitt uriktige opplysninger i sin søknad. En eventuell anmeldelse vurderes når forvaltningssaken er ferdig saksbehandlet.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Det gjennomføres jevnlig møter mellom Mattilsynet og Statsforvalteren. Vi har to faste møter i året med en gjennomgang av avtalen, enkeltsaker blir nevnt og andre tema kan diskuteres.

I 2021 er det gjennomført ett kontaktmøte på ledernivå, der også saksbehandlere deltar. I tillegg er det gjennomført ett kontaktmøte på saksbehandlernivå.

Mattilsynet sender de sakene som er i tråd med punkt 3 i rutinen. De sender kopi både til Statsforvalteren og kommunen. Statsforvalteren og Mattilsynet har gode rutiner for informasjonsutveksling. I de tilfeller Statsforvalteren får oversendt ett vedtak, dobbeltsjekker vi at også kommunen har mottatt samme vedtak. Vi kan vanskelig ha oversikt over om kommunene har mottatt vedtak som vi ikke har mottatt. Vi har oppdaget ett slikt tilfelle via eStil PT.

Enkeltsaker følges opp ved behov. På reindriftsområdet har vi kontinuerlig kontakt i forbindelse med beitekrisen, konfliktsaker der reindriften ønsker vurdering av dyrevelferd samt oppfølging av andeler med aktivitetsnekt.

Utveksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	1	1	0	1
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	2	2	1	1
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)				
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3				

En sak som ble oversendt var ikke knyttet til søker om PT. En sak vi mottok brev på i 2021, var knyttet til sak som ble avsluttet i 2020. Det betyr at vi fikk 3 saker oversendt 2021 som var relevante for PT og vurdering av avkorting.

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	1	2

Tidligere ble saker som gjaldt brudd på dyrevelferdsregelverket vurdert etter § 11. Da var Mattilsynet aktuell særlovsmyndighet. Nå blir disse sakene vurdert etter § 2. Det vises i den forbindelse til at bestemmelsens formål som tilsier at regelen først og fremst bør komme til anvendelse i saker med en viss alvorlighetsgrad. Vi kan dermed ikke se at regelendringen har styrket dyrevelferden. Vi opplever at slik den nå blir praktisert innebærer at de foretak som over tid ligger helt i grensen for brudd på dyrevelferden jfr. samarbeidsavtalen ikke blir fanget opp/vurdert. Vi får tilbakemelding fra kommunene at de synes at det er vanskeligere å vurdere avslag i produksjonstilskuddet etter § 2. Kommunen mener at det var enklere å vurdere avkorting i slike saker før når de brukte § 11, enn å avslå hele tilskuddet til husdyrproduksjonen jfr. § 2.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Det ble avholdt møte mellom Statsforvalteren i Nordland, de tre pelsdyroppdretterne i Nordland og Leirfjord kommune 27. mai 2021. Regelverket ble gjennomgått. De tre pelsdyroppdretterne informerte om status og videre fremdriftsplan. Det ble en nyttig gjennomgang, og det ble stilt mange spørsmål. I etterkant var det befarig på de tre farmene.

Kompensasjon for pelsdyr er utbetalt tidligere år. Derfor tas ikke det med i tabellen for 2021. Når det gjelder kompensasjon for kostnader ved rivning og opprydding har vi en ubehandlet sak og to saker under behandling.

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	3	0	0	3
Kompensasjon for kostnader til rivning og opprydding	3	1	2	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	10 290 000	3 850 000	6 440 000	0

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på:

- Gjennomførte møter i samarbeidsforumet med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Gjennomførte møter i beredskapsutvalgene for reindrift
- Status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Det er gjennomført ett møte i samarbeidsforumet med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund.

Det er gjennomført ett fysisk møte ifm årsmøtet til beredskapsutvalgene for reindrift, samt to møter i Teams og noe saksbehandling på epost.

Statsforvalteren i Troms- og Finnmark (programansvarlig for Ut på vidda) har etablert et godt samarbeid med felles møtepunkter med Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag. Vi har startet arbeidet med å utvikle en egen nettside for Ut på vidda. Dette arbeidet ledes av Statsforvalteren i Nordland. I tillegg har Statsforvalteren i Nordland informert om Ut på vidda på Oppvekstkonferansen og i møter med en rekke kommuner der Inn på tunet har vært tema.

Vi vurderer at Ut på vidda bør være en permanent ordning på lik linje med Inn på tunet. Ut på vidda kan være gode lærings- og omsorgstjenester for den samiske befolkningen og den øvrige befolkningen. For sistnevnte vil Ut på vidda kunne bidra til økt kunnskap om samisk kultur og om reindrift som næring, og i så måte bidra til økt forståelse.

Tiltakene som er iverksatt av Statsforvalteren har hatt god effekt til å få Ut på vidda etablert som et konsept. Det har imidlertid vært gitt tilbakemeldinger fra reieiere om at de ikke ønsker å være Ut på vidda-tilbyder fordi kvalitetssikringssystemet som ligger til grunn for å bli godkjent, ikke er godt nok. Vi foreslår at man ser til Inn på tunet-ordningen for å heve kvalitetssikringsordningen. Blant annet bør man vurdere å ha eksternt godkjenning av tilbyderne av Ut på vidda.

Fem av tolv reinbeitedistrikt har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året. I tillegg har alle fått opplæring i hvordan det gjøres.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Nordland er ett av "singleembetene" og har dermed et mindre potensial for gevinstrealisering enn sammenslåtte embeter.

Viktigste tiltak for gevinstrealisering hittil er forsøket med flytting av hovedkontoret for reindriftsforvaltningen fra Fauske til Bodø, samt omorganisering internt i landbruks- og reindriftsavdelinga der arealforvaltning og reindrift nå utgjør en seksjon. Dette har medført sparte kostnader, som har gitt rom for kapasitetsøkning i reindriftsforvaltninga, noe som også er realisert. I tillegg er reindriftsforvaltninga blitt mer integrert i embetets øvrige organisasjon.

Innen reindriftsforvaltning er det god og løpende kontakt med de to øvrige embetene. Særlig gjelder dette på det juridiske området, der det nå er opprettet et juristnettverk mellom de tre embetene. Det er også opprettet ei samarbeidsgruppe for Melding om reindrift. Samarbeid om telling og handtering av utfordringer i tilknytning til pandemien er også typiske samhandlingsområder.

Også innen eiendomsforvaltninga er det god kontakt med andre embeter, spesielt mellom juristene. Her etterlyses det initiativ for å revitalisere det gamle juristnettverket i lys av målet om harmonisering og likebehandling.

Rapportering på kommunenes avvikshåndtering og avkorting (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på kommunenes praktisering av avvikshåndtering og avkorting ved feilopplysninger i søknader om produksjons- og avløsertilskudd.

Kommunen kommenterer alle endringer som gjøres av omsøkte opplysninger. I de fleste tilfeller gir kommentarene god informasjon om hvorfor endringen er gjort.

Avviksrapport for søknadsomgangen 2021 er gjennomgått. I 170 saker er det gitt feilopplysninger som kunne medført en urettmessig utbetaling av

tilskudd. Det er avkortet i 54 av disse sakene. Vi ser at fordelingen mellom saker det avkortes i og ikke avkortes i, er tilnærmet lik for 2020 og 2021. Vi gjør oppmerksom på at alle kommuner ikke er ferdig med sin saksbehandling på tidspunktet for rapporten, og at tallene derfor kan endre seg noe. Det er grunn til å tro at en del av de sakene som fortsatt er under behandling er saker der avkorting kan være aktuelt.

I de fleste tilfeller hvor det avkortes for feilopplysninger avkortes det med merutbetalingen. Det er avkortet med merutbetalingen i 34 av 54 saker. I 18 saker er det avkortet med mindre enn merutbetalingen, og i 1 sak er det avkortet med mer.

Det er fortsatt variasjon i begrunnelsene for å avkorte eller ikke avkorte fra kommune til kommune. Noen kommuner gjør gode vurderinger av om vilkårene er oppfylt, og om det skal avkortes. Andre kommuner tar ikke stilling til om det foreligger en feilopplysning som kunne medført merutbetaling, om foretaket har handlet uaktsomt eller forsettlig og om det er bør reageres med avkorting i det konkrete tilfellet. I noen tilfeller er det gjort saksbehandling utenfor eStil PT, uten at dette fremgår. Vi ser at kommunene ofte velger å ikke avkorte i saker der merutbetalingen utgjør mindre beløp.

Det er sjelden at vurdering om å ikke avkorte fremkommer av vedtak fra eStil PT. Når det avkortes begrunnes dette noen ganger i eStil PT, andre ganger fattes det vedtak om avkorting utenom eStil PT.

Kommunene skal være godt kjent med retningslinjene for avkorting. Dette er fast tema i forvaltningskontroller, og gjentakende tema for årlig samling med produksjonstilskudd og avløsertilskudd som tema. Vi har også fokus på avkortingsbestemmelsene i veiledning med kommunene gjennom året. Likevel ser vi at det er enkelte kommuner som svært sjelden avkorter ved feilopplysninger, mens andre følger retningslinjene og avkorter som hovedregel når vilkårene for det er tilstede.

Statsforvalteren må fortsatt ha fokus på avkorting og begrunnelse for å avkorte/ikke avkorte i både veiledning, fagsamling og kontroller. Vi må se på hvordan vi kan bli enda tydeligere på hvilke vurderinger som skal ligge til grunn for avkorting/ ikke avkorting og hva som er hovedregelen. Det vi ser ved gjennomgang av avvaksrapporten er også en del av grunnlaget for utplukk av kommuner til forvaltningskontroll.

Retningslinjene for avkorting ved feilopplysning vurderes å være klare fra statsforvalterens side. Vi ser likevel et behov for at det i rundskriv presiseres at små beløp også skal vurderes for avkorting, og at størrelsen på merutbetalingen ikke er avgjørende for om det skal avkortes eller ikke. Det kunne også bidratt til bedre vurderinger dersom hjelpeteksten i fanen avkorting i eStil PT gir mer opplysninger om hva som faktisk må vurderes. Eventuelt at saksbehandler må ta stilling til avkorting punkt for punkt i eStil PT.

Avkorting ved feilopplysninger

Betegnelsen på rapporteringskrav	Totalt antall saker der kommunen har avkortet	Herav antall saker der kommunen har avkortet merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen har avkortet mindre enn merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen har avkortet mer enn merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen ikke har avkortet
Foretak som har ført opp feilopplysninger for søknadsomgangen 2021 (som ville ført til en merutbetaling)	54	34	18	1	116

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.12 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2021

Saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2021.

Se tabeller

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelsen på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	3	0	3
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	7	1	6
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	7	1	6
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	1
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	3	0	3
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	1
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0		

SFNO behandlet 4 saker hvor parten ikke hadde rettslig klageinteresse

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	3	0	0	3	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	8	1	0	7	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven §12	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	6	3	0	3	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	4	0	0	4	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	1	1	0
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	0		
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	6	3	3
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	1	0
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	1	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	1	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	1	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	38	21	0	5	12

SFNO kontrollerte 2 kommuner i 2021; Rødøy og Hadsel. For Rødøy er kontrollen avsluttet uten vesentlige merknader. Kontrollen er ikke avsluttet i Hadsel. Det skyldes sene/manglende tilbakemeldinger fra kommunen.

Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Vi viser til oppgave 5.2.2.1 Koordinert innsats for utsatte barn og unge og deres familier i VØI.

Statsforvalteren jobber strategisk og langsiktig for samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn og unge og deres familier. Vi ber om en rapportering på effekten av tiltak som er gjennomført på dette området i 2021. Statsforvalteren skal gi en vurdering av resultatene av tiltakene, se hjelpetekst.

Statsforvalteren i Nordland har kanalisert en del av embedets oppdrag knyttet til koordinert innsats for utsatte barn og unge og deres familier, gjennom

«Forum barn og unge» (FBU), en sammensatt tverrfaglig gruppe med representanter fra alle avdelingene.

FBU har i 2021 hatt et særlig fokus på at barn og unge skal beskyttes mot vold og overgrep, og vi har vektlagt at barn og unge skal medvirke.

Fra 01.01.22 har SFNO gjort en omorganisering i embetet. Vår tanke er at bedre samordning av tjenester innad i embetet vil kunne bidra til bedre samordning i sektor.

Barnekonvensjonen og bærekraftsmålene

I 2021 har FBU også arbeidet med implementering av barnekonvensjonen (kap. 5.3.5.3.3 i VØI). Gjennom et felles kompetanseløft rundt bærekraftsmålene og barnekonvensjonen, har FBU bidratt til at alle ansatte hos Statsforvalteren i Nordland skal ha fått kompetanse på områdene. Det anser vi som nødvendig for å kunne bistå kommunene med deres implementering. Vi tar dette opp i ulike sammenhenger der det faller naturlig, som i møter gjennom ulike satsinger på kompetanseutvikling, i tilsyn og i vår veiledning og klagesaksbehandlinger.

Vi vurderer at kommunene, gjennom flere av plansakene FBU har gitt innspill på, i stor grad har inkludert artikler i barnekonvensjonen ved å vise hvordan de planlegger for at barn og unge skal medvirke. Vi ser det også i klagesaker og i håndhevingsordningen.

Barn og unge skal beskyttes mot vold og overgrep

I arbeidet med å gjøre kommuner og fylkeskommuner kjent med de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen», 3.2.1.1.5 i TB, har SFNO samarbeidet med Statsforvalterne i Troms og Finnmark, og i Trøndelag, med RVTS Nord og Midt, Sametinget og med lederne av Ungdommens fylkesting i de tre fylkene. Inkludering og medvirkning fra unge bidrar i stor grad til økt bevissthet for sektor.

Barnekonvensjonen og verktøyet «Snakke sammen» har også vært tema på fagsamling for barnevernsansatte, og på alle fagsamlinger der alle barnehage- og skoleeiere har deltatt.

Statsforvalteren har tett dialog med kommunene, og flere kommuner har startet arbeidet med handlingsplaner mot vold og overgrep, også knyttet til barnevernsreformen. En utfordring kommunene melder tilbake om, er å få forankret handlingsplanarbeidet i politisk- og administrativ ledelse, og på den måten sikre det tverrfaglige samarbeidet rundt tidlig innsats og forebygging for barn og unge.

FBU har gjennomført to digitale konferanser med temaet: Barns beste – forebygging av vold og overgrep av barn og unge. Den ene konferansen hadde et samisk perspektiv, og var rettet mot de kommunene som er samiske forvaltningskommuner. Dette som en oppfølging av prosjektet Jasska, som ble formelt avsluttet i 2019. Satsingen ga en stor breddekompetanse. Vi har vurdert at det er et behov for å videreføre satsingen i de nye kommunene Narvik og Hamarøy.

Effektmål: Vi ser at kommunene er i gang med arbeidet og vi vil følge opp dette i 2022.

Barn og unge skal medvirke

Statsforvalteren gjennomførte i oktober oppvekstkonsferanse i samarbeid med ungdommer fra Ungdommens fylkesråd. De deltok både i planleggingen og i den fysiske gjennomføringen av konferansen. Konferansen var en møteplass for alle som er involvert i utviklingen av oppvekstfeltet, enten en arbeider med mindreårige, skolebarn eller ungdom.

Resultatmål: I etterkant av konferansen er det flere nordlandskommuner som aktivt har tatt i bruk ungdomsrådene i egen kommune, inspirert av ungdomspanelet og de ungdommene som medvirket under konferansen. Ungdommens fylkesråd påpeker imidlertid at det fremdeles er mange kommuner i Nordland som ikke bruker sine ungdomsråd eller latt barn og unge medvirke.

Forbedringspotensial for SFNO: Bli enda flinkere til å trekke med barn og unge i slike sammenhenger.

Ungt utenforskap

Hele 6500 regnes å være i ungt utenforskap i Nordland. På bakgrunn av dette ble det i Nordland fylkesting i oktober vedtatt en strategi for å hindre ungt utenforskap, «Diva. Aktan. Alle. Sammen. - Ung inkludering i Nordland».

Alle kommunene, sammen med fylkeskommunen, Helse Nord, NAV Nordland, KS og frivilligheten og Statsforvalteren i Nordland skal ha et felles fokus på å arbeide fram en handlingsplan i 2022.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Nordland har ikke fått godkjent sin rovviltplan, og det foregår nå konsultasjoner mellom Sametinget, Norges reindriftssamers landsforbund og KLD om planen.

Tapssituasjonen innenfor sauenæringen er stabilisert, men det er enkelte områder som er mer utsatt enn andre. Skadefelling blir foretatt der det er mulig og innenfor de systemene som eksisterer for dette.

Tapssituasjonen innen reindriften er svært utfordrende, og har økt de siste tretti årene. Mengden rovvilt alene kan ikke forklare denne utviklingen, men ca

50% av tapene blir dekt som rowilltap.

Skadefelling blir foretatt der det er mulig og innenfor de systemene som eksisterer for dette.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

Rammene for Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og Vegaøyen verdensarvområde ble fordelte mellom kommunene, og nasjonale føringer og viktige fokusområder formidlet. Kommunenes forvaltning ble fulgt opp med rådgiving, og ved slutten av året var alle midlene disponert. Skjøtsel i flere UKL-områder er også ivarettatt gjennom tilskuddsordningen tilskudd til trua naturtyper der tilskudd til flere brukere/grunneiere er delt ut.

Vår vurdering er at midlene har blitt forvaltet i samsvar med forskriften og lokale planer, og bidratt til å styrke kulturlandskaps-verdiene i områdene. Ordningene blir også brukt som grunnlag for landbruksbasert næringsutvikling. I løpet av året har det ikke oppstått noe som vi vurderer har svekket verdiene som skal ivaretas.

Utvelgelse av regionale fellestiltak ble drøftet med kommunene og regional kulturminneforvaltning. På grunn av vakanser i landbruks- og reindrifts avdelinga har vi imidlertid i liten grad hatt mulighet til å følge opp de utvalgte tiltakene.

Arbeidet med nominasjon av området Eggum-Unstad-Uttakleiv-Haukland-Vik i Vestvågøy som nytt UKL-område ble fulgt opp med innsamling og formidling av dokumentasjon til direktoratene. Det ble også gjennomført av informasjonsmøter i Vestvågøy med kommunen, grunneiere og andre.

Kommunestruktur (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal rapportere om eventuelle prosesser i kommunene der kommunesammenslåing har vært vurdert, og om hvordan det er blitt jobbet for å utfordre kommunene til dette.

Moskenes kommune har fattet vedtak om starte sondering av sammenslåing av kommunene i Lofoten.

Statsforvalteren i Nordland har støttet dette arbeidet både økonomisk og gjennom å veilede og rådgj Lofotrådet og kommunene i Lofoten om ulike problemstillinger knyttet til sammenslåing.

Prosessen er pågående.

Forsøk med overføring av oppgaver fra Husbanken til statsforvalteren (fra kapittel 7.3.10.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren i Vestland, Nordland og Rogaland skal i 2021 sammen utrede hvordan forsøk med overføring av oppgaver best kan gjennomføres, sammen med Husbanken, i henhold til føringer i supplerende tildelingsbrev sendt ut 26.oktober 2020.

Statsforvalteren i Nordland har utredet hvordan forsøket med overføring av oppgaver fra Husbanken best kan gjennomføres.

Utredningens plan er gjennomført. 5 årsverk ble overført fra Husbanken region Nord, Bodø kontoret fra 1.september 2021. 4 ansatte og 1 vakant stilling ble fordelt med 2 ansatte til Kommunal og Beredskapsavdelingen. 3 årsverk er lagt til Oppvekst og velferdsavdelingen, etter justering i en OU prosess i embetet.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ressursrapportering 0525:

Statsforvalteren i Nordland implementerte ny budsjettfordelingsmodell allerede for regnskapsåret 2020. Vi har dermed brukt årene 2020 og 2021 på å tilpasse organisasjonen. I den nye sentrale modellen fikk embetet samlet en økning i budsjettrammen frem til 2022, og selv om embetet som helhet fikk en styrkning, så medførte den sektorvise sentrale fordelingen at noen fagområder ikke har fått noen budsjettmessig styrkning. Ut fra at vi er midt i prosessen med å tilpasse oss ny budsjettmodell, kommenteres kun vesentlige endringer.

I likhet med 2020 ble også 2021 et annerledes år med tanke på Covid-19 situasjonen. Sentrale og lokale restriksjoner medførte også i 2021 at de fleste fagavdelingene ikke fikk optimal drift, særlig med tanke på tilsyn ute i distriktene, og at vi ikke kunne arrangere samlinger og konferanser. Embetet har gjennom hele året hatt stor turnover, og vi har slitt noe med å få rekruttert inn nye medarbeidere fort nok, dette har ofte medført at stillinger i perioder har blitt stående vakante. Dette problemet har gjort seg gjeldende på de fleste fagfeltene.

Per 2.tertial rapporterte vi at vi styrte mot et betydelig samlet mindreforbruk. Og med de restriksjonene det har vært gjennom store deler av året har vi hatt

begrenset mulighet til å påvirke resultatet. Vi avsluttet året med et totalt mindreforbruk på kr.9,459 mill. Vi ser at nødvendig omlegging til mer digital drift og mindre fysisk utadrettet virksomhet har ført til reduserte kostnader i fagavdelingene. Oppgaver på fagavdelingen er utført innenfor de mulighetsområdene de pålagte restriksjonene har tillatt, men disse kunne nok vært utført på et bedre nivå med en mer normal situasjon.

På Helse- og omsorgsdepartementets områder var det en vesentlig økning i ressursbruk fra 2020. My forklares her med tilpasning til ny budsjettmodell, samt at Covid-19 situasjonen har krevd mye ressurser gjennom hele året. Det har også vært en økning på Klima- og miljødepartementets områder, dette ut fra at vi har fått ansatt medarbeidere i stillinger som sto delvis vakante i 2020.

Når det gjelder ressursbruken som er bokført på Kommunal- og moderniseringsdepartementets område, så har vi i 2021 hatt en nedgang. Dette skyldes at embetet i 2020 hadde svært store utgifter knyttet til flytteprosessen for kontorlokasjonen i Bodø, Disse kostnadene ble 2020 dekket av ekstra tildeling fra KMD, samt at vi allokerte ledige budsjettmidler til dette. I 2021 fikk vi i tildelingsbrevet også en tildeling på 1,9 mill. for å dekke kostnader som ville påløpe for å ferdigstille bygget, disse midlene har vi ikke helt klart å dratt nytte av ut fra at vi ikke har hatt en normal innkjørsperiode av bygget.

Ellers så tilskrives endringene mottak av Nav-refusjoner, generelle lønnsøkninger og/eller vakanser.

Ressursbruk på fagområder:

Sammenstillingen av ressursbruken på departementsområdene viser at noen områder har hatt vesentlige forskjeller mellom 2020 og 2021.

På Arbeids- og sosialdepartementets fagkapitler har vi i 2021 prioritert oppgaven med å øke kompetanse- og kvalitetsutvikling av sosialtjenesteloven rettet mot kommunene, så i år har det vært disponert en ekstra ansatt som har vært med på å forsterke denne oppgaven, derav økt belastning på kap.post 062121.

For Barne- og familiedepartementets område har det også vært en økning i belastningene fra 2020, økningen tilskrives tildelt større ramme på kap.post 084521 for kompetansesatsing barnevern.

For Helse- og omsorgsdepartementet har det ikke vært noen markant økning fra 2020, ikke annet enn det som kan tilskrives naturlige variasjoner mellom årene i form av Nav-refusjoner og lønnsjusteringer. Det samme gjelder Justis- og beredskapsdepartementet, her er det også kun vært små endringer fra 2020. Belastningene på dette området tilskrives i sin helhet vergemålsordningen.

På Klima- og miljødepartementets områder har det vært en økning i belastningen i forhold til 2020. Dette skyldes tildeling av midler til prosjektmedarbeider på kap.post 142039 som skal arbeide med forurenset sjøbunn og skipsverft.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, her har det vært en begrenset økning i belastningen fra 2020, dette pga. økt lønnsbelastning på kap.post 057121. Det har også vært en liten økning på Kunnskapsdepartementet fagområde, økningen fra 2020 tilskrives økt lønnsbelastning på kap.post 023121 -barnehageområdet.

For Landbruks- og matdepartementet og Andre departementer har det ikke vært noen endringer fra 2020 som tilsier nærmere forklaring.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021	Kapittel 0525, 2020	Fagdep. 2020
Arbeids- og sosialdepartementet	1 512	2 360	1 833	1 511
Barne- og familiedepartementet	5 294	1 246	5 022	658
Helse- og omsorgsdepartementet	16 544	5 916	15 048	5 614
Justis- og beredskapsdepartementet	5 759	12 078	6 134	11 851
Klima- og miljødepartementet	20 525	9 460	18 964	8 557
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	37 580	1 410	43 444	1 171
Kunnskapsdepartementet	11 897	2 401	10 972	1 917
Landbruks- og matdepartementet	18 364	64	17 878	0
Andre	512	0	238	0
Sum	117 987	34 935	119 533	31 279

Ressursrapportering 0525 -2021. Samlet forbruk på 0525 viser nedgang i fra 2020. Kun vesentlige endringer kommenteres, da vi er midt i prosessen med å tilpasse oss ny budsjettmodell. HODs område- oppbemanning ut fra at mye ressurser har gått til Covid-19 arbeid. KLD- økning ut fra at det var vakante stillinger i 2020. KMD - Nedgang skyldes store kostnader i 2020 pga innflytting i nytt bygg. Ressursrapportering fagdepartement -2021 - ASDs område, økning ut fra opprioritering av oppgaver med KVP og Nav-opplæring på kappost 062121. BFD- Økt ramme på kappost 054521, derav mer lønnsbelastning. KLD- Økning fra 2020 pga. større aktivitet på res.omr. 040 forurensning. Eller så tilskrives endringen nav-refusjoner, generell lønnsøkning og kortere vakanser.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2021 og etter en helhetsvurdering av konsekvensene pandemiåret ga, mener vi at embetet løste samfunnsoppdraget på en grei måte.

Vi skulle meget gjerne hatt enda høyere kvalitet i arbeidet og ikke minst tettere oppfølging av innbyggere og kommuner i fylket. Dette er utførlig redegjort for i kapittel 2 og 3.

For embetets regnskapsresultat for alle kapitler/poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6.

3.6 Andre forhold

Ingen andre forhold å rapportere.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Planleggingen, gjennomføringen og oppfølging av embetets virksomhet har i 2021 vært preget av pandemi og Husprosjektet vårt.

Risikovurdering i forhold til manglende måloppnåelse er videreført, jf. nærmere omtale. Vi utarbeidet for første gang en overordnet virksomhetsplan for 2021, og det er i hovedsak denne som er gjenstand for embetets ROS-analyser gjennom året. Status og oppfølging skjer fortløpende i våre ukentlig ledermøter, og mer grundig gjennom tertialrapporteringer der vi også følger opp økonomistatus og HR-analyser som vakanser, rekruttering og tidssaldoer.

Budsjettmidler til avdelinger ble gjennom ny budsjettmodell fastsatt som rammer i disponeringsskriv i februar, og vi tilstrebet å etterleve modellens inndeling i størst mulig grad.

Ny modell ivaretok også et flerårig perspektiv, som ga sikrere grunn til langtidsplaner for de ulike fagområdene. Vi er spente på det videre arbeidet med modellen - da vi går inn i siste år av den gjeldende fordelingen. Det er av stor driftsmessig betydning å få forutsigbarhet rundt flerårsbudsjettet.

Alle styringsdokumenter og resultatoppfølging deles på vårt intranett Nordaførr og Sharepoint.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Informasjonssikkerhetsinstruks fra STAF er gjeldende. Sikkerhetsinstruksen skal gjennomgås årlig med alle ansatte innen 1. mai. At gjennomgangen er utført, rapporteres til ledermøtet.

Embetets øvrige rutiner for risikostyring er videreført: Alle avdelinger foretar en risikoanalyse på utvalgte fagfelt i forhold til manglende måloppnåelse. I tillegg ser avdelingsdirektørene særskilt på måloppnåelse i overordnet virksomhetsplan for 2021.

Risikoanalysene blir gjennomgått i ledermøte og embetsledelsen utarbeider på denne bakgrunn en overordnet risikoanalyse. Det utarbeides en tiltaksplan der det er behov.

Statusgjennomgang, oppfølging og eventuelle korrigerende tiltak skjer gjennom tertialrapporteringen til ledermøtet.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi er med våre 180 medarbeidere inndelt i 8 verneområder. Verneombud for hvert område velges for to år av gangen og det velges ut tre av disse til å sitte som medlemmer av vårt arbeidsmiljøutvalg (AMU) sammen med arbeidsgiverrepresentanter. Utvalget deltar i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten (HMS), og følger nøye med på utviklingen i arbeidsmiljøet.

AMU hadde i 2021 fire møter og behandlet 29 saker. Disse omhandlet årsrapport, fraværstatistikk og utviklingstrekk, tre avvikssaker, innflyttingsplan for nytt bygg i Byporten, evaluering av innflyttingsprosess, endring av verneområder, utfordringer ved støy i kontorlandskap, valg av varamedlem i AMU, revisjon livsfasepolitikk og hjemmekontorrutiner, og OU-prosess.

Arbeidsgiver avsluttet etter innflytting i Byporten praksisen med arbeidsplassstilpasninger for nytilsatte. Dette med bakgrunn i alle kontormøbler og teknisk utstyr er nytt ved innflytting. Det er kjøpt inn HMS-utstyr til 10 nytilsatte og 31 øvrige. I hovedsak er dette rollemouse, geleputer og underarmsstøtter, etter ulike helsebehov. Stamina benyttes på vårt utekontor i Mosjøen.

Alle avvik er meldt, behandlet og lukket i henhold til våre internkontrollrutiner.

Vårt interne sikkerhetsutvalg sørger for diverse rutiner, blant annet tilknyttet informasjonssikkerhet i embetet.

Embetet benytter SharePoint som arbeidsverktøy og samarbeidsflate. RiskManager blir et tilleggssystem. Vi er pålagt å legge inn alle rutiner og avviksrapportering tilknyttet informasjonssikkerhet i RiskManager. Vi vurderer det som risikofyllt å ha enda et system for å innhente rutinebeskrivelse og rapportere avvik. Så langt har vi ikke en klar løsning på denne utfordringen.

Legemeldt sykefravær i 2021 var 3,7% hvorav 0,8% var egenmeldt. Totalt var det 4,5% sykefravær, i totalt 1741 dagsverk – av 38 579 mulige dagsverk.

SFNO hadde helt eller delvis hjemmekontor i periodene januar til august 2021 og på ny fra medio desember 2021, på grunn av korona.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Bemanning:

Vi hadde ved årsskiftet 180 medarbeidere, hvorav 8 deltidsansatte. De som jobber deltid gjør dette som følge av at de er prosjektledere som følger opp turnusleger, uførhet, alder eller uttak av foreldrepermisjon.

I tillegg hadde embetet midlertidig ansatte som er begrunnet i tidsavgrensede prosjekt og ulike engasjementer, samt vikariater for fast tilsatte (sykefravær, svangerskaps-/foreldrepermisjon eller annen permisjon).

Vi har stort sett svært god søkermasse til alle våre utlyste stillinger.

Vi er jobber kontinuerlig med system for onboarding som omhandler tiden fra en medarbeider får tilbud om jobb til vedkommende er godt i gang i stillingen. Onboarding er en suksessfaktor for rask integrering i både arbeidsmiljø og oppgaver. Vi har i ti år benyttet flytskjema i SharePoint som et viktig verktøy for at alle oppgaver i onboardingprosessen blir ivaretatt. Våre erfaringer fra 2019 med bruk av SAMS i onboardingprosessen står fortsatt ved lag. Systemet bidrar ikke til å holde den kvaliteten vi ønsker på onboarding. Det erstatter ikke den kvaliteten vi hadde i flytskjema vi brukte i Sharepoint, det er for vanskelige tilpasningsmuligheter for embetenes ulike behov og systemet er for lite brukervennlig. I tillegg erfarer vi at Staf blir en flaskehals ved å ikke utføre oppgaver i god tid før den nyansatte starter. Vi venter derfor utålmodig på den annonserte løsningen fra DFØ som skal erstatte SAMS.

Vi tilstreber å benytte prøvetiden aktivt. Vi har etablerte rutiner for både ledere og faddere. Fadderordningen og opplæringstilbudet alle nyansatte får hos oss, blir svært godt mottatt. På lik linje som for mange andre virksomheter har også vi funnet det utfordrende å ansette og ta imot nye kollegaer i koronatid, men det har løst seg gjennom tett oppfølging fra leder.

Kapasitet:

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og vi erfarer at, foruten kvinners foreldrepermisjoner og langvarige permisjoner uten lønn, er det generelt vanskelig å erstatte den fraværende kompetansen. Avveilingen står mellom tilgang på kvalifiserte vikarer og ressurser til å gi nødvendig opplæring. Løsningen blir som oftest omfordeling og omprioritering av ressurser og oppgaver.

Vi hadde i 2021 hele 27 utlyste stillinger. 24 medarbeidere sluttet hos oss; fire grunnet pensjonering og de øvrige grunnet ønske om nye utfordringer. Utskiftningen var på i overkant av 10 %. Dette er ikke lenger en akseptabel turnover, da vi merker økende slitasje på opplæring av nyansatte samt stor ressursbruk til rekrutteringsprosesser som går på bekostning av annet arbeid. Vi ser også at turnover har direkte innvirkning på den samlede kvaliteten i våre tjenester - som vi gjerne skulle sett var enda bedre.

Vi har gjort lønsmessige grep for å være mer konkurransedyktige, men effekten av dette må vi evaluere senere.

Kompetansesituasjonen:

Vi opplever hovedsakelig god kompetanseoverføring mellom medarbeidere, og at medarbeidere som enten blir pensjonister eller slutter av andre årsaker derfor ikke medfører kritisk kompetansetap. Allikevel ser vi at noen avdelinger vil få større utfordringer enn andre når det gjelder alderssammensetning - og der utsiktene til samlet kompetansetap i løpet av relativt kort tid kan bli en utfordring.

Embetet har det siste året rekruttert flere yngre medarbeidere med høy kompetanse og det vurderer vi som viktig for både arbeidsmiljø, oppgaveløsning og embetets helhetlige kompetanse. Det jobbes godt med dette temaet i avdelingens lederteam sammen med HR.

Ved slutten av året hadde vi 26 medarbeidere over 60 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å dele med yngre kolleger. Men de har også noen utvidede rettigheter som medfører økt fravær. For noen fagområder slår dette merkbart ut, og påvirker både kapasitet og kvalitet.

Lokal lønnspolitikk har definert begrepet nøkkelperson som personer med kompetanse som er vanskelig å erstatte, og samtidig kritisk for å få løst embetsoppdraget. Nøkkelpersoner er den eneste på sitt fagområde. Nøkkelpersoner gjør oss svært sårbare, og vi tilstreber å ha færrest mulig nøkkelpersoner ved å spre kompetanse og oppgaver på flere der det er mulig.

Våre medarbeidere har i stor utstrekning minimum utdanning på mastergradsnivå, og vi har både medarbeidere med lang erfaring og medarbeidere som kommer rett fra utdanning med helt oppdaterte kunnskaper fra akademien.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Administrasjonsavdelinga har oversikt over innkjøp og inventar/utstyr av driftsmessig karakter. Siden STAF eier og administrerer alt IKT-utstyr, er eget inventar/utstyr meget beskjedent.

Ut fra situasjonen med innflytting i nytt kontorbygg i Bodø, har det i denne forbindelse naturligvis vært gjort en del investeringer. Men dette er stort sett i møbler og annen innredning som ikke anses som lett omsettelige. Annet mindre utstyr som anses som lett omsettelig registrere vi, dette være seg mobiltelefoner, kamera ol.

Fagavdelingene har oversikt over nødvendig utstyr for å utføre oppgaver utenfor kontoret, f.eks ulike typer feltutstyr. Vi har "Særavtaler om feltutstyr" på avdelinger der dette er relevant.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen hadde ingen anmerkninger til regnskapsrevisjonen for 2020.

Informasjonssikkerhet

I 2021 har vi jobbet aktivt med flere oppgaver for å bedre sikkerhets- rutiner, strategier og mål. Vi har reetablert et nytt SU (sikkerhetsutvalget), hvor medlemmene representerer hver avdeling i embetet. SU sitt arbeid innen sikkerhet skal være forebyggende, kontrollerende og rådgivende.

Overordnet instruks for informasjonssikkerhet er revidert og vedtatt i ledermøtet 13.12.21. Instruksen beskriver lovverk, ansvar og roller, organisering av sikkerhetsarbeidet, avvikshåndtering, mandat for SU, samt et «årshjul» med en oversikt over rapporteringer og aktiviteter.

SU har begynt arbeidet med å lage en overordnet ROS-analyse for informasjonssikkerhet som vil ferdigstilles i 2022.

Det er begynt et arbeid med å etablere en felles informasjonsside på intranettet hvor alle ansatte vil kunne finne nødvendig/tidsriktig informasjon iht. informasjonssikkerhet. Her vil blant annet avviksskjema, gjeldende instruks, e-læringskurs, husregler og nyheter som berører informasjonssikkerhet være tilgjengelig.

Det ble tilbudt e-læringskurs (NorSIS) i digital sikkerhet for alle ansatte på embetet under sikkerhetsmåneden i oktober.

Ved digitale hendelser nasjonalt, og/eller endringer av myndigheters trusselbildet, har det blitt publisert artikler på Statsforvalteren i Nordland sin intranett med veiledning på hva ansatte må være bevisst på iht. informasjonssikkerheten.

Vi deltar i felles fagforum for statsforvalterne «Fagutvalget for informasjonssikkerhet», hvor det deles erfaringer og løsninger på problemstillinger knyttet til internkontroll. Nordland deltar også i et arbeid hvor STAF og embetene skal utarbeide et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet, som skal ferdigstilles og implementeres i alle embeter i 2022.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi vurderer turnover i embetet som litt mer bekymringsfull enn tidligere år. At medarbeidere slutter har ulike årsaker, men det er foruroligende at det er mange som oppgir tilbud om høyere lønn hos våre konkurrerende virksomheter som begrunnelse.

Utskifting av medarbeidere, særlig i sentrale stillinger, er alltid

ressurskrevende. Uforutsett fravær kan sjelden erstattes av vikar og krever omdisponering av egne ressurser. Dette er en ekstra slitasje, som sammen med langvarig ustabile arbeidsforhold grunnet pandemien er medvirkende til høyere turnover enn tidligere.

Embetet har gjort helt nødvendige grep i 2021 for å bli mer konkurransedyktige i markedet. Foreløpig ser ikke det ut til å stabilisere turnover, men vi håper det vil gjøre det på sikt.

Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn til å søke. Vi tilsatte endelig en medarbeider med nedsatt funksjonsevne i 2021. Rekruttering av nye medarbeidere med hull i CV (i henhold til definisjonen) eller innvandrerbakgrunn lyktes vi dessverre ikke med i 2021. Dårlig eller ingen norsk språkkompetanse er viktigste årsak til at ellers kvalifiserte søkere ikke får tilbud om stilling hos oss. Vi har allikevel et bredt spekter av nasjonaliteter og kulturbakgrunner representert i embetet.

Inkluderingsdugnaden har en tydeligere plass i våre stillingsannonser. Det er også stort fokus på dette ved uttak av kandidater til intervju. Vi har ikke klart å nå målet om at fem prosent av alle nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Først og fremst skyldes dette lite søkertilfang i den aktuelle målgruppen. Imidlertid laget vi på oppdrag fra KMD en handlingsplan som er gjeldende for 2021. Den styrker vårt arbeid for å nå målet i inkluderingsdugnaden.

Vi jobber hele tiden målrettet for å ha høy kvalitet på rekrutteringsprosessene våre, og opplever at ledere sammen med HR er svært profesjonelle. Vi målretter alltid rekrutteringsprosessen ut fra hvilken stilling vi skal rekruttere til og benytter ulike metoder. Blant annet benytter vi ofte «Speed-intervju» (korte intervju på 15 – 20 minutter), disse gir flere kandidater mulighet til å vise sitt kandidatur. Speed-intervjuene etterfølges av dybdeintervjuer for de mest aktuelle kandidatene. Dybdeintervjuene er strukturerte og inneholder en tilpasset og kompetanseorientert intervjuguide, ofte sammen med et case, ulike oppgaver eller spørreskjema i forkant og/eller preferansetest (JTI).

Vi har kontinuerlig fokus og rutiner tilknyttet «Onboarding» – som er perioden fra en person får tilbud om stilling til vedkommende er vel gjennom prøvetiden. Dette, sammen med fadderordning, opplæringsprogram og lederstøtte, oppleves av alle parter som meget bra. Det bidrar til en god start for nye medarbeidere og sikrer at de så raskt som mulig kan levere på sine arbeidsoppgaver. Også i 2021 har arbeidet med nytilsatte og onboarding vært ekstra utfordrende, ettersom det har vært utstrakt bruk av hjemmekontor gjennom året. Imidlertid har våre ledere vært tett på sine nyansatte, og de har på den måten fått en god introduksjonsperiode likevel.

HR har utviklet et eget opplæringsprogram for nye ledere i embetet. Sammen med veiledning og rådgiving for alle med personalansvar, mener vi å ha et trygt, profesjonelt og helhetlig lederskap i embetet. Fokuset holdes på lederrollen, relasjonsledelse og ledelse som fag.

Det har fortsatt vært krevende å finne en god samarbeidsform mellom embetet og STAF. Noen uenigheter knyttet til oppgaveansvar, mange endringer som har blitt gjort uten embetets involvering, samt manglende forståelse for hvilke konsekvenser endringene medfører er eksempler på dette. Vi erfarer også at mange oppgaver og

spørsmål knyttet til IKT og dokumentarbeid, som vi nå ikke har ressurser og kompetanse på, havner hos oss. Dette medførte at vi besluttet å midlertidig ansette en egen medarbeider med IKT-spisskompetanse for å hjelpe oss i det interne arbeidet med generell kompetanseheving i bruk av alle våre IKT-verktøy. Vedkommende starter rett etter nyttår 2022.

Vi ble i 2021 utpekt som første koordineringsembete på fagområdet HR - en oppgave som i 2021 ble tilbakeført fra STAF og som skal komme alle embetene til gode.

Embetet praktiserer "Livsfasepolitikk" som samler de tiltak vi skal sørge for gjennom lov- og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere. Vi har tiltak for alle livets faser - ikke bare seniortiltak. De sentrale ordningene oppleves i hovedsak som seniortiltak.

For å forebygge og følge opp sykefravær, har HR tett dialog med og støtte til alle våre ledere. Vi kan vise til meget gode resultater gjennom denne oppfølgingen, ved at medarbeidere tidlig er tilbake i arbeidsrelatert aktivitet eller at vi kommer tidlig i gang med tilretteleggingstiltak og veiledning for veien videre. Denne tilretteleggingen og tette oppfølgingen hindrer at medarbeidere faller ut av arbeidslivet.

Også i mer krevende personalsaker samarbeider HR tett med involverte ledere, og arbeider grundig med disse sakene. Vi har således en kultur for å vise mot i vanskelige personalsaker, som igjen kan bidra til endring, effektivisering og gode løsninger for alle parter.

Som et forebyggingstiltak for helseplager samt som et arbeidsmiljøtiltak for å møte kollegaer i andre avdelinger, stiller vi oss positive til og har ordninger for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil en time pr uke til dette formålet. Vi har ikke statistikk som kan vurdere hvorvidt tiltaket har direkte innvirkning på sykefravær eller effektivitet, men forskning viser at trening i arbeidstiden kan ha positiv virkning på effektiviteten. I hjemmekontorperioden, har vi etter ønske fra SAMU utvidet denne ordningen til å gjelde inntil to timer per uke. Statlige virksomheter har ulik praksis og holdning til trening i arbeidstiden - og det skaper noe frustrasjon blant våre medarbeidere som deler arbeidsfellesskap med STAF som har "bedre" ordninger enn vi har.

Trygghet og tillit er nødvendige faktorer for å skape kultur for tilbakemelding. Vi ønsker å jobbe fortløpende med å ha en god tilbakemeldingskultur som et av tiltakene for en mer helsefremmende arbeidsplass. Også andre tiltak for organisasjonsutvikling benyttes, hovedsakelig avdelingsvis. HR tilbyr JTI (Jungs type index) til alle medarbeidere og avdelinger, og dette er et tiltak som tidligere har vist seg å gi gevinster i form av bedre samarbeid og arbeidsmiljø. Stor turnover som krever HR til rekrutteringsprosesser, hjemmekontor og flytteprosess har - sammen med nasjonal oppgave på HR uten å ha på plass ressurs - dessverre satt mye av dette arbeidet på vent.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for alle nytilsatte og medarbeidere som har eller står i fare for å få arbeidsrelaterte helseutfordringer. Vi jobber systematisk med å skaffe relevante hjelpemidler for å forebygge helseskade.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Koronapandemien har ført til store endringer i hele verden. Disse erfaringer vil også påvirke oss i fremtiden. Vi har et særlig fokus på ivaretagelse av sårbare grupper, som nok ikke har blitt ivaretatt godt nok i denne perioden, og dette vil medføre et styrket fokus på dette for fremtiden.

Økt bruk av digitale flater og hjemmekontor er en fleksibilitet vi kan utnytte også etter pandemien. Vi ser mange muligheter for effektivisering og reduksjon i klimautslipp om vi kan legge om noen av våre tidligere arbeidsformer også for fremtiden. Digitale flater kan ikke fullt ut erstatte fysiske møter, men til en viss grad bør de kunne gjøre det.

Vi har nå satt i gang forsøket med overføring av noen av oppgavene fra **Husbanken** til vår organisasjon og har stor tro på at dette kan gi de forventede resultater.

Rekruttere og beholde nødvendig kompetanse virker allerede å bli vanskeligere enn tidligere. Dette henger sammen med lav arbeidsledighet, merkbart økt konkurranse i markedet og postpandemieeffekt - der foreløpige forskningsresultater viser en høyere turnover i de fleste sektorer i arbeidsmarkedet.

STAF har fortsatt i 2021 vært preget av en organisasjon i utvikling. På enkelte områder ser vi en god nytte av denne omleggingen, på andre områder er det fremdeles utfordringer. Hovedårsaken for utfordringer oppleves fra vår side å være basert på en manglende forståelse for vår organisasjons behov, og tidvis for liten involvering av oss som skal motta tjenestene. Vi forventer og har håp om en bedring på dette området.

Demografiutfordringer og infrastrukturutfordringer

Statsforvalteren i Nordland, Helse Nord og Statsforvalteren i Troms og Finnmark møtte våren 2019 en rekke departementer der vi tegnet et bilde av en landsdel med kommuner som ikke vil være i stand til å ivareta innbyggernes behov, med stadig færre i arbeidsdyktig alder og stadig flere eldre over åtti år. I etterkant av dette har vi fått Norman-utvalget Det handler om Norge (NOU 2020:13) som fastslår at dagens bosettingsmønster er under press og foreslår nye virkemidler.

29 kommuner har under 5000 innbyggere, 14 kommuner i Nordland har nå færre enn 3000 innbyggere, av disse har 6 kommuner færre enn tusen innbyggere. 31 av 41 kommuner har hatt nedgang i folketallet det siste året. Det er for tiden ingen konkrete sammenslåingsprosesser på gang. Statsforvalteren har derfor innrettet sine prosjektskjønsmidler mot kommunesamarbeid på flere tjenesteområder. Målet er større og mer stabile fagmiljøer og mindre sårbar tjenesteproduksjon, for å sikre at kommunene også i fremtiden er i stand til å levere sine lovpålagte tjenester.

Nordland omtales ofte for sine rike naturressurser og spennende utviklingsmuligheter. I tillegg er fylket en del av en landsdel i nord som er militært strategisk viktig. Utviklingen i demografi er sterkt bekymringsfull i så måte.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Den endrede budsjettmodellen for embetene har gitt en liten økning til Nordland. Dette er absolutt nødvendig selv om resultatet fra 2021 kan leses annerledes. Nødvendigheten knytter seg til at vi ønsker generelt en høyere kvalitet på alle våre tjenesteleveranser. Til tross for en liten økning, har enkelte områder fått en lavere økning enn generell prisstigning, noe som selvsagt vil påvirke styring på fagområdet. Vi har i hovedsak lønns- og driftsforpliktelser knyttet til disponeringene på vårt kapittel.

Geografien i Nordland - med lange reiseavstander, mange og små kommuner - gjør at det for embetet er ressursmessig krevende å utføre vårt arbeid mot kommunene, selv om vi kan håpe på en videre relevant utvikling innenfor økt bruk av digitale flater i dette arbeidet.

Organisasjonsmessig vil vi ha fokus på å styrke vår organisasjon på de punktene vi ser vi trenger det mest, og stadig effektivisere vårt arbeid på de områdene vi ser forbedringsmuligheter. Vi har derfor i 2021 gjennomført en omfattende organisasjonsutviklingsprosess som medførte nødvendige endringer for tre av våre avdelinger.

Gjennom styrking av bemanning på enkelte områder, bedre tverrfaglig løsning av oppgaver og ved hjelp av nye lokaler som er skreddersydd for nye arbeidsmåter har vi målsetning om å kunne levere enda bedre kvalitet på alle våre områder.

5.3 Andre forhold

Statsforvalteren i Nordland har i noen korte perioder i 2021 fått tatt i bruk de nye lokalene med fullt belegg og hittil gjort oss gode erfaringer med den nye måten å arbeide på, fra kontorer til lommelandskap. Vi har gjennom året gjort oss erfaringer og tilpasset noen løsninger for å optimalisere dette. Vi påregner noen mindre justeringer før vi kan si vi er helt i mål, men alt i alt er vi svært fornøyde med de nye lokalene. Skreddersøm og mer tilrettelagte samhandlingsmuligheter koblet med den store digitale utviklingen i perioden gir større rom for samhandling også på tvers av fagområder.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Nordland.pdf](#)